

Grau de Filologia Catalana

Treball de Fi de Grau

Curs 2013-2014

TÍTOL: Els afectònims en el català de Menorca

NOM DE L'ESTUDIANT: Josep Pons Sansaloni

NOM DEL TUTOR: Clàudia Pons Moll

Barcelona, juny del 2014

Índex

1. Introducció.....	2
2. Marc de la recerca i bases teòriques.....	3
3. Metodologia.....	7
4. Anàlisi general de dades.....	9
4.1. Condicions principals en la formació d'hipocorístics.....	9
4.2. Principals restriccions fonicomorfològiques.....	11
4.3. Característiques de formació dels afectònims recollits.....	12
4.4. La terminació -i.....	15
4.5. Formes monosil·làbiques monomoraiques.....	16
4.6. Hipocorístics trisil·làbics.....	18
4.6.1. Noms compostos.....	22
4.7. Genuïtat de les formes tradicionals.....	23
5. Conclusions.....	24
5.1. Patró predominant de truncament.....	24
5.2. Formes genuïnes.....	26
5.3. Noves propostes d'anàlisi.....	28
6. Bibliografia.....	29
7. Annexos (Graella + Descripció específica i complementària).....	31

1. Introducció

Molts dels aspectes gramaticals característics del català de Menorca ja s'han analitzat. No és el cas, però, de la hipocorització, que no ha rebut tanta atenció per part dels lingüistes. Fins aquests moments, doncs, en l'àmbit menorquí, els tres principals sistemes de formació de mots que intervenen en la creació d'hipocorístics (el truncament, la reduplicació i l'allargament) han romàs desatesos per la tradició filològica. Tenint en compte això, aquest treball pretén omplir un buit en l'estudi de la varietat dialectal i també vol comprovar si els patrons que tradicionalment —o, si es vol, que genuïnament— han caracteritzat el menorquí en la formació d'hipocorístics encara es mantenen o si, contràriament, han canviat o s'han substituït per altres patrons.

El tema central del treball és el sistema d'hipocorització de noms propis (sobretot d'antropònims, de topònims, i de noms de comerços, locals i institucions), i de determinats noms comuns usats en el llenguatge col·loquial en menorquí: l'estudi, però, se centra sobretot en el truncament i en les localitats de Ciutadella, Ferreries i es Mercadal. Altres qüestions de què es tracten són dos sistemes més de formació de mots, això és, la reduplicació i l'allargament, que complementen el tema central del treball, ja que tots tres són sistemes de formació de mots intrínsecament relacionats. De fet, en moltes ocasions, en la formació d'un hipocorístic hi opera un procés de reduplicació o d'allargament juntament amb el tradicional truncament.

Quant als hipocorístics, en aquest estudi es distingeix, com és usual, entre el truncament per la dreta (típicament usat en català) i el truncament per l'esquerra (típicament usat en castellà). Aquesta distinció ens serveix per investigar el grau d'influència de la llengua castellana en el català de Menorca. En aquest sentit, els resultats que s'esperen són que hagi disminuït l'ús dels patrons propis del menorquí a causa d'una pèrdua interna de la productivitat del sistema genuí, però també a causa de la influència del patró castellà. Un exemple de construcció pròpia del català de Menorca que se suposa que està perdent la seva productivitat el proporciona Francesc de B. Moll en l'*Estudi fonètic i lexical del dialecte de Ciutadella* (1932). En aquest article, el lingüista ciutadellenc descriu el cas d'addició del sufix *-is* després de l'abreviació d'un nom propi per afèresi d'una o dues síl·labes. Amb aquest procés s'expliquen formes com [nánis], de *Joan* > *Nan* (afèresi d'una síl·laba) > *Nanis* (addició de *-is*), o [méwis], de *Bartomeu* > *Meu* (afèresi de dues síl·labes) > *Meuis* (addició de *-is*).

En aquest treball no només es descriuen les dades obtingudes durant el treball de camp, sinó que també se n'analitzen les característiques fònicoprosòdiques, mètriques i morfològiques. D'aquesta manera s'acaba d'acomplir el propòsit de completar un aspecte poc tractat en l'estudi del català de Menorca.

2. Marc de la recerca i bases teòriques

El marc empíric de la recerca se circumscriu principalment en les localitats menorquines de Ciutadella, Ferreries i es Mercadal, encara que també hi ha referències a la major part de poblacions de Menorca. Els informants que s'han entrevistat són de tres generacions: avis, pares i fills, de manera que s'ha assolit una perspectiva completa i evolutiva del sistema de formació d'hipocorístics en menorquí. La base teòrica d'aquest treball és la que adopta Teresa Cabré en el capítol «Altres sistemes de formació de mots», publicat a la *Gramàtica del català contemporani*. L'anàlisi de les dades es fonamenta, per tant, en la fonologia descriptiva, la fonologia mètrica i, per últim, en la fonologia teòrica.

La necessitat de fixar una base teòrica (i, de fet, l'objecte d'estudi del treball) es fa evident a l'hora de definir amb precisió el terme *hipocorístic*. Si es comprova la definició que en dona el DIEC, es veu que no resulta prou específica per desenvolupar l'estudi de manera ordenada: “Mot, propi o comú, usat amb caràcter afectuós, familiar o eufemístic. *El nom Pep és un hipocorístic.*” Tal com indica Cabré en el capítol que s'ha citat més amunt, l'exemple que ofereix el DIEC “només és el resultat d'un dels processos d'hipocorització, el *truncament*”; com s'observa, la definició no esmenta que en la creació d'un hipocorístic es produeixen tot un seguit de fenòmens morfològics i fonètics que constitueixen precisament l'essència de la hipocorització. Per tal de poder focalitzar l'anàlisi i la recerca d'informació, s'ha cregut imprescindible seguir la definició que ofereix Cabré (2002: 891) en l'article usat com a base:

Conjunt de mots, que podem anomenar derivats perquè són fruit de processos morfològics aplicats a mots preexistents, que no se sotmeten estrictament a l'anàlisi morfològica dels derivats o dels compostos. Es tracta d'un tipus de lèxic que en general és de caràcter afectiu o té un ús restringit a l'àmbit familiar. [...] Els mots que tenen un valor afegit de proximitat entre l'objecte designat i els interlocutors s'anomenen *hipocorístics*.

Tal com s'ha esmentat més amunt, però, nosaltres ens centrarem principalment en el truncament de noms propis (antropònims, topònims, i noms de comerços, d'establiments i d'institucions) i també en el truncament de noms comuns utilitzats en el llenguatge col·loquial.

Per tal de situar el lector en el treball i facilitar la comprensió de tecnicismes que s'empren amb molta freqüència s'ha considerat molt convenient de definir els conceptes clau que apareixen al llarg de les pàgines següents. Com que el concepte d'hipocorístic ja s'ha explicat, en les següents línies es descriuen els tres mètodes principals que es relacionen amb la hipocorització: el truncament, la reduplicació i l'allargament.

El procés de truncament pot produir-se tant per la dreta com per l'esquerra del nom. Així, doncs, es diferencien dos tipus de truncament: el truncament per la dreta (anomenat tradicionalment afèresi) i el truncament per l'esquerra (conegut com a apòcope per la tradició). En general, el truncament consisteix a escurçar la paraula d'origen a partir d'uns patrons determinats per la llengua. El truncament per la dreta copia del mot base la seqüència que conté la síl·laba tònica: *Fran.ci.na* > *Ci.na* [sínɛ]; el truncament per l'esquerra, en canvi, normalment sempre agafa la seqüència bisil·làbica de l'esquerra i desplaça l'accent tònic a la primera síl·laba: *Xa.vier* > *Xa.vi* [fávi](Cabré 2002).

El següent sistema de formació de mots que intervé en la formació d'hipocorístics és la reduplicació, que segons Cabré (2002: 894) es refereix a:

Qualsevol procés a partir d'una forma base que construeix un mot més llarg per mitjà de l'adjunció d'una seqüència segmental copiada parcialment o totalment de la base [...] La reduplicació en català col·loca generalment l'element reduplicat a l'esquerra de l'element base, que és el que porta l'accent de mot. [...] També podem admetre com un tipus de reduplicació la repetició de la seqüència consonàntica, tot i que aquest fenomen no comporta cap allargament de la base.

D'aquesta definició, només interessa la darrera part, ja que en aquest treball no s'han recollit dades que segueixin tots els altres patrons de reduplicació descrits per Cabré.

El tercer i últim sistema de formació de mots que intervé en la creació d'hipocorístics és l'allargament. Cabré (2002) no ofereix una definició d'aquest concepte, ja que és el procediment més bàsic de tots; s'identifica amb el procés de sufixació: l'allargament és l'afegiment al final del mot d'un sufix, que tant pot ser augmentatiu, com diminutiu, com despectiu, etc.

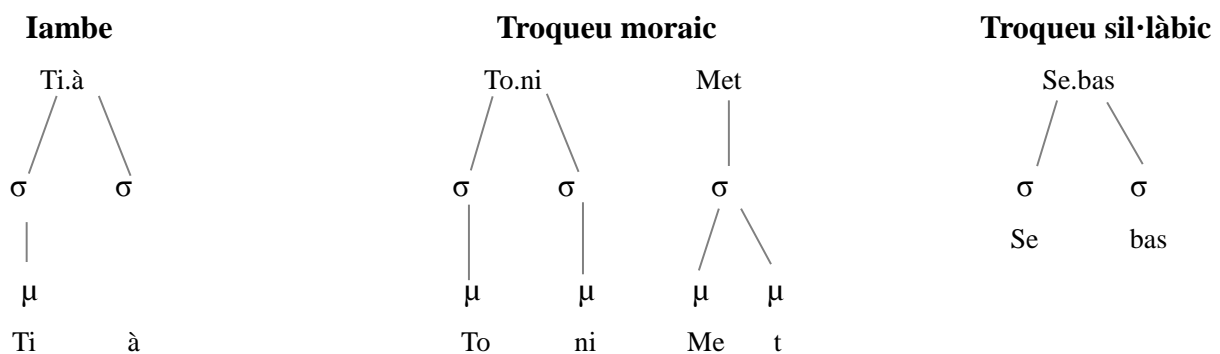
Quan s'apliquen aquests procediments, el principal objectiu és aconseguir una denominació que transmeti i simbolitzi afecte; per tant, a pesar que els patrons lingüístics de comportament de cada procediment són molt diferents, com que comparteixen una mateixa finalitat, s'ha adoptat el terme **afectònims** per designar les formes resultants de l'aplicació de qualsevol d'aquests sistemes de formació de mots.

Aquestes breus explicacions, però, encara no són suficients per situar el lector en la complexitat del treball. Per fer-ho, cal explicar conceptes essencials com **llengua sensible al pes, mora, peu mètric i mot mínim**.

Tots els experts de fonologia mètrica defensen que el català és una llengua sensible al pes. Això, en línies generals, significa que la posició de l'accent sempre és atreta per les síl·labes més pesants. Per entendre'ns, una **síl·laba pesant** és la que té coda, és a dir, una síl·laba travada: *men, meu, fon*, entre una infinitat més. Una **síl·laba lleugera**, en canvi, no és travada, és lliure, i la majoria de vegades es compon d'una estructura CV (consonant-vocal): *co, se, li, te*, etc. D'aquesta manera, en català l'accent té tendència a situar-se en la síl·laba pesada del mot: *o-cel·l* (àtona-tònica), *pe-sant*

(àtona-tònica), *To-meu* (àtona-tònica), etc. Les **mores** són unitats que serveixen per mesurar el pes de cada síl·laba; així, doncs, les síl·labes pesants contenen dues mores, una associada a la vocal i l'altra a la consonant de la coda; les síl·labes lleugeres només en tenen una, associada a la vocal.

En fonologia mètrica s'han establert tres peus com a universals: 1) el **iambe**, que es compon de dues síl·labes amb distribució àtona-tònica: els mots posats anteriorment com a exemples són iambes; 2) el **troqueu sil·làbic**, que està conformat per una síl·laba tònica i una d'àtona. I, per últim, 3) el **troqueu moraic**, que és l'únic sensible al pes, que o bé es compon de dues síl·labes lleugeres d'una mora cadascuna (tònica-àtona) o bé d'una sola síl·laba pesant i, per tant, amb dues mores. Els esquemes següents il·lustren de forma més clara les explicacions realitzades:

El peu no marcat en el català de Menorca és, igual que en tot el domini catalanoparlant, el **troqueu moraic**. El mot mínim en català és l'estructura sil·làbica mínima que s'adequa als universals mètrics, és a dir, que és correctament metrificable. En català el mot mínim ha de tenir com a mínim dues mores i com a màxim ha d'estar conformat de dues síl·labes. L'hipocorístic *Meu* [mɛw], de *To.meu* [tumɛw], es consideraria mot mínim, ja que té dues mores i no transgredeix el límit de les dues síl·labes. L'hipocorístic *Ci.na*, de *Fran.ci.na*, també s'adaptaria al mot mínim, ja que té dues síl·labes i dues mores.

Així mateix, també es creu necessari descriure de forma general les característiques principals de la teoria de l'optimitat, que s'ha fet servir per analitzar alguns comportaments generals en els hipocorístics. Aquesta teoria és continuadora del generativisme clàssic, del qual adopta els fonaments i modifica algunes qüestions conflictives. El generativisme clàssic buscava els universals lingüístics inherents en totes les llengües del món. El que van observar els primers generativistes era que d'una mateixa paraula apareixen realitzacions diferents, per exemple: de la paraula *gos*, amb vocal tònica mitjana posterior tancada, es passa a la forma *gosset*, que en la mateixa posició dins el radical, però en síl·laba àtona, presenta la vocal [u], i no la vocal oberta. Arran de l'observació d'aquests canvis lingüístics, van postular l'existència d'una forma inicial (**forma subjacent**) de la qual deriven totes les realitzacions possibles d'aquella paraula. Per explicar els canvis que

experimenta la forma subjacent van establir un seguit de regles fonològiques que representaven cada modificació. Aquestes regles recollien els principals comportaments lingüístics que s'observaven en les llengües del món. Seguint amb el nostre exemple, la forma subjacent de la paraula *gos* és /gós/, per arribar a la forma superficial *gosset* s'hi ha hagut d'aplicar una regla de reducció vocàlica, que redueix el paradigma vocàlic de posició tònica a àtona; d'aquesta forma la [o] es converteix en [u]. La fonologia generativa clàssica concebia que cada llengua té unes regles diferents i justament aquesta diversitat és la raó per la qual hi ha llengües i varietats lingüístiques distintes.

El problema del generativisme clàssic era la manca de capacitat organitzativa a l'hora de determinar quines regles actuaven abans en cas que en una mateixa forma confluïssin dues o més regles. Segons aquest model, doncs, les regles actuaven una darrera l'altra, de manera que la forma resultant d'una regla era la base sobre la qual s'aplicava la regla següent. Això causà controvèrsies i dificultats explicatives en segons quines formes. A més, es va criticar al generativisme clàssic que no hagués definit cap mecanisme per fonamentar (des d'un punt de vista fonètic i tipogràfic) de forma segura les regles fonològiques, que justament eren la base de tot el model generativista. Així mateix, el procés que proposava resultava ser poc realista des d'una perspectiva psicològica: per arribar a la forma superficial hi havia un seguit de passos intermedis que partien de la forma subjacent i arribaven al nivell superficial. Aquest model no semblava reflectir gaire al procés mental dels parlants a l'hora d'utilitzar el llenguatge.

Amb la voluntat de solucionar aquestes mancances, al final dels anys vuitanta va sorgir la teoria de l'optimitat, que mantenia el propòsit generativista de buscar els universals lingüístics, però eliminava els sistemes de regles i derivacions (que havien resultat ser un tema controvertit). La teoria de l'optimitat estableix un seguit de restriccions (no regles) fonològiques presents en les diverses llengües del món. Aquestes restriccions són les mateixes per qualsevol llengua, el que canvia d'una llengua a una altra és la jerarquia amb què actuen. Així, doncs, en una llengua en concret una restricció pot ocupar una posició més elevada dins la jerarquia i en una altra llengua aquesta mateixa restricció pot ocupar una posició més baixa.

La teoria de l'optimitat segueix la dicotomia de forma subjacent i forma superficial. El que defensa, però, és que per cada forma subjacent es genera un conjunt infinit de formes possibles. Aquestes formes reben el nom de **candidats**, i només un de tots aquests candidats és el que acabarà realitzant-se en la forma superficial, és el que en teoria de l'optimitat es coneix com a **candidat òptim**. El candidat que transgredeixi en menor grau la jerarquia de restriccions distintiva de cada llengua és el candidat òptim i el que es materialitzarà en la llengua. El que caracteritza la teoria de l'optimitat (i que la diferencia encara més de l'aplicació de les regles generativistes) és que aquestes restriccions són transgredibles, és a dir, un candidat pot ser considerat com a òptim tot i violar

alguna restricció.

3. Metodologia

L'elaboració d'aquest treball s'ha desenvolupat en dues fases essencials: *a)* recollida d'informació i *b)* anàlisi de les dades obtingudes. Per a la primera es van seleccionar quatre mètodes distints. En primer lloc, peticions voluntàries de participació al Facebook: es va publicar una explicació breu del treball de grau i es va demanar la col·laboració de les amistats; aquesta operació es va repetir tres vegades, cadascuna centrada en aspectes diferents que permetien extreure la informació desitjada: la primera vegada es va preguntar directament per l'escurçament de noms propis i noms comuns; la segona vegada es va preguntar per malnoms, noms d'establiments i negocis locals i, finalment, la tercera vegada es van demanar noms compostos que haguessin sentit a Menorca. El segon mètode que es va dur a terme van ser preguntes ocasionals a persones amb qui s'estava parlant sense que fossin conscients que se les analitzava.

Les dades recollides mitjançant aquests dos mètodes es van recopilar en una llista i es van organitzar en una graella, que conté una classificació detallada dels diferents casos i que permet una visualització més clara de tota la informació disponible.

A partir de l'elaboració d'aquesta llista es va posar en marxa el tercer mètode. Es va seleccionar un expert en llengua de la majoria de poblacions de Menorca (Ciutadella, Ferreries, es Mercadal, Fornells, Alaior, es Castell i Maó), s'hi va contactar per mitjà d'un correu electrònic en què s'hi adjuntava la llista de dades i se'ls va demanar que indiquessin quines formes havien sentit exclusivament en el seu poble i quines, per contra, no havien sentit mai en la seva localitat. L'objectiu d'aquest procediment era poder diferenciar amb seguretat i criteri (d'aquí la necessitat que fossin experts) que una determinada forma pertanyia a una població concreta.

El quart i últim mètode a què es va recórrer van ser les enquestes planificades i individuals. Aquestes enquestes van ser directes, tot i que no en excés, perquè es va preveure que molt probablement els parlants no eren conscients de les construccions que utilitzaven en el seu dia a dia i quan les haguessin sentit dir a l'entrevistador haurien negat que les usaven.

En un principi no es va marcar cap límit de persones per enquestar, ja que, com més dades s'aconseguissin, més representatiu seria l'estudi. Quan es van haver fet les primeres 18 enquestes, però, es va comprovar que la quantitat de dades obtingudes era molt gran i que, si es realitzaven totes les enquestes programades, no hi hauria temps d'analitzar tot el material recollit. Per aquesta raó es va decidir no enquestar cap informant més.

Un altre requisit primordial per poder obtenir uns resultats vàlids i representatius del dialecte menorquí va ser enquestar persones de tres generacions: avis, pares i fills. Aquesta última condició era del tot imprescindible per veure com ha evolucionat el sistema de formació de mots que ens

ocupa i quin n'és l'estat actual. També es va tenir en compte que els entrevistats tinguessin el català de Menorca com a L1; triar informants que no complissin aquests paràmetres hauria distorsionat i invalidat part dels resultats obtinguts. Només agafar persones que tinguessin pares i avis menorquins també ho vam descartar, ja que hauria limitat molt el marge de recerca i també hauria negat la realitat lingüística de Menorca: el contacte de llengües és un factor més en la variació i caracterització del català insular, i, si un dels objectius d'aquest treball és descriure la situació actual dels sistemes d'hipocoritzaació, no es podia excloure la possibilitat que hi hagués parlants que tinguessin algun familiar amb una altra L1.

Un cop recollides i organitzades en la graella, totes les dades s'han analitzat des d'una perspectiva fonicoprosòdica i morfològica en funció als propòsits del treball. Aquesta anàlisi es compon de dues parts: una de més general i l'altre de més específica. En la primera es descriuen els principals comportaments del sistema d'hipocoritzaació en menorquí, de manera que se n'ofereix una visió global i integradora de les característiques més representatives. La segona part, que s'ha adjuntat a l'apartat *Annexos*, és una descripció individual de tots els hipocorístics que no es comenten en la primera part. Evidentment, en aquesta segona anàlisi no es repeteix la informació exposada en la primera, sinó que s'amplia i es complementa. S'ha considerat imprescindible realitzar aquesta descripció exhaustiva de tot el material recollit perquè el tema d'hipocorístics no ha estat gaire tractat i, en conseqüència, hi ha un buit informacional que només podia omplir-se amb un treball descriptiu com el que s'ha dut a terme.

L'enfocament d'aquest estudi no es basa només en la sincronia, sinó que també ofereix una visió diacrònica dels temes tractats. Aquesta visió s'ha aconseguit a partir de les enquestes a les distintes generacions i per mitjà de la descripció de l'origen de les construccions i dels segments morfològics que apareixen. Per acabar, s'han extret les conclusions pertinents (que serveixen tant per l'anàlisi global com per l'específica), sempre intentant seguir un rigor objectiu i científic.

4. Anàlisi general de dades

4.1. Condicions principals en la formació d'hipocorístics

Els hipocorístics són un recurs lingüístic altament recurrent en el dia a dia dels parlants, ja que serveixen per regular dos dels aspectes més primordials en la vida de les persones: les relacions interpersonals i el món afectiu. A través dels hipocorístics es manifesten connotacions d'afecte, de

familiaritat, de rebuig, d'ironia; tenen una funció simbòlica molt útil. La formació d'un hipocorístic sol comportar la **reducció morfoprosòdica** i la **modificació fonètica** del mot d'origen. Aquests canvis responen a dues finalitats bàsiques: transmetre afecte i crear formes més senzilles des del punt de vista articulatori i elocutiu. Tenint en compte el valor simbòlic esmentat abans, com més alteracions s'efectuen en el mot d'origen, més afecte es transmet. Ara bé, hi ha una condició essencial que moltes vegades entra en conflicte amb el requisit de senzillesa i de creació de formes afectives: el requisit de fidelitat. Malgrat que l'hipocorístic sempre es distancia de la forma d'origen, és necessari que es pugui relacionar i identificar amb la forma de la qual prové. Observem, doncs, que en la formació d'hipocorístics d'una banda hi ha la condició que afavoreix les formes senzilles i alterades i, d'altra banda, hi ha el requisit contrari, que és el de **mantenir el mot d'origen** el màxim d'intacte possible. Aquesta és la raó per la qual hi pot haver varietat d'hipocorístics d'un mateix nom, com *Tavio* [távjo] o *Taio* [tájjo], d'*Octavio*, *Sebi* [séβi] i *Sebio* [séβjo], d'*Eusebio*, *Tisi* [tísi] i *Trícia* [trísjə], de *Patricio/a*. En les primeres formes de cada parella els parlants han optat per reduir una obertura complexa de síl·laba CS (consonant-semivocal) i en les segones formes han optat per respectar al màxim el mot d'origen en detriment de la facilitat articulatòria.

Un dels recursos que més contribueix a respectar la relació de fidelitat és el **manteniment de les síl·labes (o sons) perifèrics dels noms**: els inicis i els finals, que delimiten el nom i, per tant, marquen i faciliten en gran part la seva identificació. Aquest efecte queda palès en formes com *A.do* [ádo], d'*A.de.lar.do*, *E.lo* [élo], d'*Es.te.lo*, *U.la* [úle], d'*Úrsula* o *Tesa* [tésa], de *Teresa*. Amb tot, en les dades recollides s'ha observat una tendència més gran a conservar els inicis dels mots, cosa que ens permet deduir que els inicis del mot tenen encara més valor identificatiu que els finals. Això explica que els parlants, amb la intenció de mantenir la reminiscència del mot d'origen, escurcin gran part dels noms a partir de les síl·labes inicials.

Com ja hem comentat anteriorment, el peu no marcat en català és el **troqueu moraic**; és a dir, una clàusula bisil·làbica. El sistema d'hipocorització menorquí, doncs, tendirà a produir formes bisil·làbiques trocaiques. Això ens fa veure que hi ha un altre requisit clau en la formació d'hipocorístics: la condició de bisil·labicitat. Aquest últim requisit també pot entrar en conflicte amb la condició de fidelitat. Aquestes consideracions expliquen que en l'estudi de camp es trobessin formes com *Nel* [nél] i *Ne.le* [Néle], de *Ma.nel* [ma'nɛl] o *Bel* [bél] i *Be.le* [béle], d'*Isabel* [isəβél]. En els primers truncats el parlant decideix respectar el principi de fidelitat; en els altres truncats, en canvi, elegeix respectar el principi de bisil·labicitat. El valencià també presenta casos similars: *Bal.ta.sar* > *Saro*, *Sal.va.dor* > *Vo.ro* i *Mi.quel* > *Que.lo*, a diferència del català oriental, que tendeix a conservar la forma d'origen. El que diferenciaria els casos bisil·làbics del menorquí dels exemples del valencià és que en els truncats del català insular s'ha seguit la condició de bisil·labicitat per mitjà de la reduplicació de la vocal tònica del mot d'origen. D'aquesta manera

encara es manté relació amb el nom inicial, s'aconsegueix una seqüència CVCV, que s'adapta al patró CV universal del llenguatge, i es crea harmonia consonàntica, que també s'adequa a la condició de senzillesa, perquè es creen dues síl·labes amb nuclis idèntics.

Aquests tres requisits són els que condicionen sempre la formació d'hipocorístics i els que expliquen el comportament bàsic i general de totes les formes recollides.

A més dels tres sistemes de formació de mots ja esmentats, s'han trobat tres procediments que també intervenen en la creació d'afectònims. El primer és l'**afegiment del morf de plural** en les formes truncades, com *Li.es* [líəs], de *Li.a* [líε], provinent de *Ro.sa.li.a*. En relació amb aquest aspecte, Cabré (2002:912) comenta:

D'altra banda, sembla que en català hi ha tendència a identificar el plural com una forma hipocoritzada. Alguns mots reduplicats permeten el plural en el llenguatge infantil: *nones*, *caques*, *pipins*, *pupetes*, *ninars*.

El segon procediment és la **palatalització**, que s'aplica tant a fricatives com a nasals: *Ce.cí.li.a* > *Xí.li.a* [ʃíljε], *Antònia* > *Tonyi* [tójni]. Com diu Cabré (2002), la palatalització apareix molt en la relació entre les vocals anteriors [i], [e] i [ε] i diminutius, relació que compleix una funció simbòlica, també propiciada pel caràcter fonosimbòlic que se li atribueix a la vocal *-i* (vegeu 4.4). El tercer i últim és el canvi de llengua; en el treball de recopilació es van trobar un nombre bastant significatiu de casos en què d'un nom català s'adoptava la forma equivalent (o que els parlants consideraven equivalent a causa de la semblança entre els dos noms) en castellà o l'anglès, juntament amb trets fonètics propis d'aquestes llengües. Exemples d'aquest recurs afectiu són *Nieves*, de *Neus*, *Philip*, de *Felip*, *Jimi*, de *Jaume* o *Maison* [méjson], de *Macià*. Sovint aquestes formes s'utilitzaven per expressar afecte i un tracte de confiança; altres vegades simplement es produïen amb voluntat humorística, com *Roger* [roxér], del cognom menorquí *Rotger*.

4.2. Principals restriccions fonicomorfològiques

En català hi ha un seguit d'obertures sil·làbiques que la llengua evita sistemàticament. Com que en la formació d'hipocorístics un dels objectius és aconseguir les formes més simples i habituals possibles, també s'hi manifesta el rebuig d'algunes d'aquestes obertures marcades. Les que s'han observat amb més freqüència són les obertures sil·làbiques en posició inicial de mot en 1) ròtica bategant (que són marcades perquè no són possibles en català), en 2) fricativa interdental (que, de fet, són marcades perquè l'interdental no és un so propi del català), en 3) lateral alveolar (que són marcades perquè són poc freqüents), i 4) les obertures complexes CS (consonant-semivocal) o CC

(consonant-consonant).

La solució més freqüent per la primera situació és la **reduplicació**, com en els casos *Vic.to.ri.no* > *Ni.no* [níno] o *Go.re.tti* > *Te.tti* [téti]. Per als casos amb fricativa interdental, el recurs que ha adoptat la llengua per resoldre l'obertura no desitjada és el canvi de punt d'articulació d'interdental a alveolar sorda; d'aquesta manera es manté la informació del mode d'articulació i s'adapta al sistema fonètic català un so que no n'era propi. Amb tot, no és que el so interdental es bandegi per complet, ja que un bon nombre de parlants el tenien ben implantat en la seva pronúncia habitual. Això demostra que, a causa de la llarga i constant convivència del castellà i el català, els parlants ja han integrat en la seva parla quotidiana fonemes propis del castellà.

La reduplicació també és efectiva en les situacions de 3): *A.be.lar.do* > *Dar.do* [dárdo]. Tot i que hem dit que les obertures en lateral alveolar són marcades, en algunes de les formes recollides, com *La.lo* [lálo] o *Lo.les* [lóles], es realitzen amb aquest fonema. L'explicació a aquesta aparent contradicció ens la proporciona la teoria de l'optimitat. Les restriccions de marcatge sempre intenten que es realitzin les estructures més fàcils en la llengua. Tot i que les obertures en lateral alveolar són poc freqüents en català, són més senzilles que les obertures en CS (consonant-semivocal) i més corrents que les obertures amb consonant seguida de ròtica bategant (que, de fet, són impossibles). Així, doncs, podem entendre que es considerin com a candidats òptims algunes formes amb aquestes obertures. A més, en aquests casos en concret la presència de la lateral alveolar a inici de mot es deu a un procés de reduplicació per tal de crear una forma amb **harmonia consonàntica** més simple. Com que el mot d'origen ja presenta una obertura amb lateral alveolar (*Gon.za.lo*, *Do.lo.res*), l'exigència de facilitat fa que es reduplicui aquest fonema, obtenint així dues síl·labes quasi idèntiques i, per tant, molt simples per a l'elocució i l'articulació.

Finalment, les obertures CS (consonant-semivocal) es poden resoldre de diverses maneres. Segons Cabré (2002), amb la substitució de la consonant d'obertura per la semivocal, com en *Eu.là.li.a* [ljə] > *La.ia* [lajə], o viceversa, com *Eu.là.li.a* [ljə] > *La.li* [láli]. Les obertures CC, per la seva part, es solen resoldre amb l'elisió de la segona consonant, com *Pa.tri.cia* > *Pa.ti* [páti], o *Pa.tri.cio* > *Ti.si* [tísi].

Si ens mirem la globalitat de les dades obtingudes, però, és innegable que hi ha truncats que respecten el requisit de simplificar les obertures complexes i també truncats que no el compleixen. Aquesta divergència de comportaments no s'ha de considerar com una contradicció dins el patró de truncament menorquí. La teoria de l'optimitat ofereix la perspectiva idònia per entendre aquesta problemàtica: en la jerarquia de restriccions de marcatge del menorquí, la simplificació d'obertures sil·làbiques complexes no ocupa una posició gaire preminent. D'aquesta manera es pot comprendre que hi hagi una petita part dels truncats recollits que no respectin aquesta restricció. El que passa amb el sistema d'hipocorització és que la restricció de marcatge de les obertures complexes

emergeix i s'aplica amb més freqüència, perquè permet la reducció de material fònic i la simplicitat que requereix sempre la hipocoritziació. Aquesta explicació també ens ajuda a entendre que una forma com *Trí.ci.a* (recollida en el grup 19), que transgredeix la restricció, pugui conviure amb la forma *Ti.si*, que no en transgredeix cap. Seguint amb la perspectiva de la teoria de l'optimitat, es pot afirmar que per aquesta forma s'han considerat dos candidats diferents com a òptims, tot i que *Tisi* seria el que més respecta les restriccions de marcatge del menorquí.

4.3. Característiques de formació dels afectònims recollits

En aquest apartat, s'ha seleccionat una petita mostra de les dades recollides i s'ha classificat segons els sistemes de formació de mots que intervenen en la creació de cada afectònim. D'aquesta manera hem pogut descriure els principals comportaments amb què actua cada sistema de formació de mots. No s'ha establert diferència entre mots d'origen castellà i català, sinó que s'agrupen totes les dades de forma general. L'ordre en què s'han presentat les dades no és alfabètica, sinó que s'ha respectat el mateix ordre en què apareixen en l'apartat 7, que complementa la informació proporcionada en l'apartat 4 amb una anàlisi específica de cada afectònim.

Truncament i reduplicació: *Mar.ce.li.no* > *Ni.no* [níno], *Au.re.lí.o* > *Ie.io* [jéjo], *Con.ra.do* > *Da.do* [dádo], *Do.lo.res* > *Lo.li* [lóli], *Lo.la* [lóla/lóle], *Lo.les* [lóles], *Pe.dri.to* > *Ti.to* [tító], *Gon.za.lo* > *La.lo* [lálo], *Gui.ller.mo* > *Me.mo* [mémo], *Sa.gra.rio* > *Ya.yo* [jájo], *Go.re.tti* > *Te.tti* [téti], *A.be.lar.do* > *Dar.do*, *Fi.o.nna* > *Fi.fi* [fífi], *Inmaculada/Laura* > *La.la* [lála], *Joan* > *Nan* [nán], *Na.ni* [náni], *Magdalena* > *Ne.na* [néna] / ['nənə], *Margalida/Margarita* > *Ti.ta* [títa], *Llorenç* > *Nens* ['nens], *Nen.so* [nénso/'nensso], *Jaume* > *Ma.me* [máme], *Anna* > *Na.na* [nána], *Manel* > *Ne.le*, *Josep* > *Pe.pe* [pépe], *Francesc* > *Qui.co* [kíko], *Antoni* > *To.to* [tóto], *Teresa* > *Te.te* [téte], *Diana* > *Di.di* [dídi], *Lídia* > *Li.li* [líli], *Catalina/Caterina* > *Ni.na* [níne/nínə], *Ni.ni* [níni], *Jeroni* > *No.ni* ['nəni], *Isabel* > *Be.le* [béle], *Josep* > *Pep* [pɛp], *Judit* > *Ju.ju* [zúzu], *Damià* > *Di.mi* [dími], *Goñalons* > *Go.ño* [góno], *Antònia* > *No.na* [nóna].

En aquesta selecció representativa de dades, la **reduplicació** s'aplica per aconseguir la senzillesa que la hipocoritziació sempre requereix. Tal com avançàvem més amunt, no hem registrat cap cas en què la reduplicació afegeixi material fonètic a la base d'origen. Només hem recollit casos de reduplicació per assolir **harmonia consonàntica** (*Dado*, *Tetti*, *Nina*) o **harmonia vocàlica** (*Goño*, *Dimi*). Aquesta harmonia permet tenir dues síl·labes CV d'obertures idèntiques, cosa que s'adequa a la condició de facilitat d'articulació i d'elocució de la hipocoritziació. Així mateix, la reduplicació també s'aplica per resoldre obertures marcades en català: amb ròtica bategant (*Au.relio*, *Cate.rina*)

o obertures complexes (Pe.dríto). L'últim patró que hem observat de la reduplicació és la repetició de la primera síl·laba (d'estructura CV) d'alguns noms: **Lídia** > Li.li, **Laura** > La.la, **Judit** > Juju.

Truncament i allargament: *Marcelino* > *Ni.nus* [nínus], *Francesc* > *Qui.to* [kító], *Qui.cus* [kíkus], *Jaume/Jaime* > *Mi.to* [mító], *Mi.llo* [mílu], *Pedro* > *Ti.to* [tító], *Abelardo* > *Di.to* [díto], *Andrés* > *Si.no* [sínó], *Àngela/Ángela* > *Li.nes* [línés], *Cristóbal* > *Li.to* [líto], *Manolo* > *Le.te* [léte], *Josep* > *Pi.to* [pító], *Jaiver* > *Vi.to* [vító], *José* > *Se.rín* [serín], *Dorotea* > *Do.ri.to/a* [dórito], *Carmen* > *Me.ta* ['metə], *Llorenç* > *Si.to* [sító], *Marc/Francesc* > *Qui.tus* [kítus], *Rafel* > *Fe.li.tus* [fəlítus], *Eulàlia* > *Ie.ta* [jéta], *Albert* > *Ti.nyo* [tjnu], *Ti.to* [tító] > *Ti.toi* [ti'toj], *Anna* > *Ni.ta* [níte], *Josep* > *Se.ri.to* [serító], *Eulàlia* > *La.lín* [lálin], *Cristòfol* > *Fu.rín* [furín], *Rafel* > *Fe.lín* [fəlín], *Francesc* > *Qui.quets* [ki'kəts], *Jesús* > *Sín* [sín], *Damià* > *Da.mius* [dámjus], *Margarita* > *Mar.got* [margót], *Bartolomé* > *Bar.to.li.to* [bartolító], *Ismael* > *Is.mi.tis* [ismítis], *Joan* > *Ni.to* [níto], *Catalina* > *Ni.ne.ta* [ni'nəte/ni'nətə], *Ni.no.ta* [ni'nətə/ε], *Ni.no.na* [ninónə/ε], *Àngel* > *Que.lis* ['kəlis], *Joan* > *Na.nis* [nánis], *Teresa* > *Se.ta* ['sətə], *Esperança* > *Ce.ta* ['sətə], *Joan* > *Ne.tis* ['nətis], *Àgueda* > *Gue.det* [gə'dət], *Jaume* > *Met* ['mət/'mēt], *Francesc* > *Xis.quet* [ʃis'kət], *Bartomeu* > *Me.vis* [mévis/'mēvis], *Toni* > *Niet* ['njət], *Miquel* > *Que.lot* [kə'lət], *Jaume* > *Me.tis* ['mətis/'mētis], *Martí* > *Ti.net* [ti'nət], *Marc* > *Quet* ['kət], *Francesc* > *Xi.co.nis* [ʃikónis], *Joana* > *Ja.net* [zə'nət], *Marta* > *Tus.qui* [túski], *Josep* > *Be.pis* ['bəpis], *Be.pan.do* [bə'pandə], *Be.po.tis* [bə'pətis], *Be.pe.tis* [bə'pətis], *Miquel* > *Querando* [kerándo]

Observem que l'**allargament** només es produeix en afectònims creats a partir d'un escurçament per la dreta. Cabré (2002) indica que, efectivament, l'addició de sufixos només està permesa en els truncats per la dreta. És innegable que aquestes explicacions es confirmen en la immensa majoria de casos que hem recollit; només hem trobat una forma que no s'hi avingui: *Dorotea* > *Dorito*. Aquesta contradicció no s'ha de considerar una prova que invalidi l'afirmació anterior, sinó tan sols una excepció a la regla general.

Truncament per la dreta: *Eugenio* > *Que.nio* [kénjo], *Igancio* > *Na.cho* [nátʃo], *Octavio* > *Ta.io* [tájio], *Adolfo* > *Dol.fo* [dólfo], *Alberto* > *Ber.to* [bérto], *Abelardo* > *Lar.do* [lárdo], *Alejandro* > *Jan.dro* [xándro], *Arturo* > *Tu.ro* [túro], *Amfiano* > *Fi.a.no* [fjáno], *Andrea* > *Dre.a* [dréa], *Benedita* > *Di.ta* [díta], *Leonardo* > *Nar.do* [nárdo], *Carolina* > *Li.na* [lína], *Conrado* > *Ra.do* [rádo], *Martina* > *Ti.na* [tína/tíne], *Cristóbal* > *Tó.bal* [tóbal], *Miquel* > *Quel* [kél], *Gabriel* > *Biel* [biél], *Catalina* > *Lina* [lína], *Sebastià* > *Tià* [tiá], *Manel* > *Nel* [nél], *Isabel* > *Bel* [bél], *Gibet* > *Bet* [ʒiβét], *Sansaloni* > *Loni* [lóni], *Villalonga* > *Llonga* [lónge/ə], *punyetes* > *neytes* ['njətəs]

Aquestes formes mostren com el truncament per la dreta respecta l'estructura mètrica del mot d'origen i en reproduïx el peu que pren de base: (*Eu*)-(ge-*nio*) > *Que-nio*, (*A-be*)-(lar-*do*) > *Lar-do*, (*Mi-quel*) > *Quel* (s'agafa la síl·laba pesant, que constitueix un troqueu bimoraic). Es comprova que el peu no marcat en català és el troqueu bimoraic, ja sigui monosil·làbic o bisil·làbic.

Truncament per l'esquerra: *A.be.lar.do* > *A.be* [áβe], *Ca.ro.li.na* > *Ca.rol* [károl], *Ca.ro* [káro], *E.mi.lio* > *E.mi* [émi], *Eus.ta.quio* > *Eus* [éws], *Ger.mán* > *Ger* [xér], *Gon.za.lo* > *Gon* [gón], *Gon.za* [gónθa], *Gus.ta.vo* > *Gus* [gús], *Gus.ta* [gústa], *So.le.dad* > *Sol* [sól], *So.le* [sóle], *Bar.ber* [bərbé] > *Bár.ber* [bárber], *Rot.ger* [rudz'é] > *Ró.ger* [róz'er], *Go.mi.la* > *Go.mi* [gómi]/*Gu.mi* [gúmi], *Mas.ca.ró* > *Mas* [más], *Riu.da.vets* > *Riu.da* [ríwδε], *co.ca.ï.na* [kokaína] > *c.oca* [kóka], *Psi.co.mo.tri.ci.tat* [sikumutrisiðát] > *psi.co* [síku], *ca.ta.là* > *ca.ta* [káta], *es.cla.ta-sang* > *es.cla.ta* [əsclátə], *fur.go.ne.ta* > *fur.go* [fúrgo], *gim.nàs* > *gim* [zím], *li.te.ra.tu.ra* > *li.te* [líte], *ca.be.za.zo* > *ca.be* [káβe], *fo.to.gra.fia* > *fo.to* [fóto], *zoo.lò.gic* > *zoo* [θó]

Aquest grup confirma que el peu no marcat en català és de clàusula bisil·làbica. El truncament per l'esquerra segueix el comportament que s'ha descrit en l'apartat 2: s'agafen les dues primeres síl·labes dels noms d'origen i es desplaça l'accent a la primera síl·laba. Aquest tipus de truncament ha resultat ser el més productiu, ja que, a diferència del truncament per la dreta, s'aplica amb molta més freqüència en la hipocorització de cognoms, noms compostos, noms comuns, topònims i establiments.

D'altra banda, els casos *Bar.ber* [bərbé] > *Bár.ber* [bárber], *Rot.ger* [rudz'é] > *Ró.ger* [róz'er] semblen contravenir la descripció del comportament de l'escurçament per l'esquerra. Aquesta contradicció es desmenteix si tenim en compte “que el truncament per l'esquerra no és sempre un sistema d'escurçament, sinó més aviat un procés de formació de mots bisil·làbics amb accent a l'esquerra. En aquest sentit, el desplaçament és suficient per a hipocoritzar bases bisil·làbiques” (Cabré 2002: 909).

4.4. La terminació -i

El gran nombre d'afectònims que es creen amb l'addició d'aquesta terminació ens obliga a dedicar-li un apartat sencer. És creu bastant probable que l'articulació més tancada i alta de la vocal *i* propicia una connotació d'afecte i simpatia, que els emissors intenten transmetre amb la utilització d'aquesta vocal en posició final. És bastant freqüent entre els joves l'ús de la terminació *-i* en adjectius que designen qualitats positives, com *guapa* > *guapi*, o també per conferir una connotació afectiva a paraules negatives: *porc* > *porqui* [poʃ ki]. En les enquestes s'observa una clara diferència pel que fa a

la utilització d'aquesta vocal entre els joves i els adults. Les generacions més joves l'incorporen més sovint en la creació d'afectònims que no pas les generacions de més edat. Podem afirmar, doncs, que aquesta vocal ha demostrat ser productiva en la formació de noves paraules. És possible, a més, que aquest ús s'hagi incrementat en els últims anys per una certa influència de la terminació *-y* de l'anglès.

Aquestes consideracions entorn de la vocal *i* també les comparteixen alguns importants lingüistes, basant-nos en Félix Rodríguez González (2012), veiem que Jespersen (1933: 283) diu que la *i* “serves very often to indicate what is small, slight, insignificant, or weak”. Navarro Tomás (1949: 53) reafirma la idea de Jespersen i afegeix que la vocal té un marcat caràcter expressiu i simbòlic, Clavería (1951: 214 n. 52) en torna a destacar el caràcter expressiu i el considera un element particular molt comú en el llenguatge col·loquial. Aquestes reflexions, però, no es refereixen a la *-i* com a sufix afectiu, sinó només a la vocal per si mateixa.

Sembla que entre els experts que han tractat aquesta *-i* hi ha un debat intern entre si s'ha de considerar la vocal com un nou sufix o simplement com una terminació vocàlica amb un alt valor fonosimbòlic i expressiu. Diego Varela Villafranca, basant-se en Pharies (2002: 291 i 292), exposa que l'origen d'aquesta vocal com a sufix expressiu té origen en els hipocorístics de noms propis de persona i que a partir d'aquí ha anat introduint-se a poc a poc en altres territoris, com en els escurçaments familiars o argòtics (*mami, papi, bici*) o en casos com els que hem detallat més amunt: *porqui, guapi*. Per altra banda, María Isabel Rodríguez Ponce (2005), dubta que s'hagi de considerar aquesta vocal final com un nou sufix de caràcter diminutiu i torna a remarcar la idea que és un segment amb molt de valor expressiu i fonosimbòlic. Esmenta, a més, la influència de l'anglès en antropònims com *Mary*. Veiem, doncs, que les nostres hipòtesis de partida són compartides per altres estudiosos de la llengua. Quant a la darrera observació de María Isabel, volem afegir que en anglès aquesta *-i* s'usa en altres contextos, cosa que significa que la influència no només es pot haver originat en els antropònims.

En relació amb aquestes consideracions sobre la vocal *-i*, es va observar que en formes com *Qui.tus* [ítus] i *Fe.li.tus* [ítus], que s'han format a partir de l'allargament per mitjà del sufix *-itos* [itos], d'origen castellà, l'assimilació al sistema fonètic català no es deu només al fet que qui utilitzen aquests recursos siguin catalanoparlants. Totes les persones a qui els vam preguntar van respondre que el tancament de [o] a [u] els connotava més afecte. Sens dubte, aquest és el principal motiu del tancament en [u] del sufix *-itos* i d'altres casos similars. Aquest tancament és un recurs afectiu que, quan es produeix en la inserció d'un sufix diminutiu, encara reforça més el significat de *petit*, que sempre té connotacions més afectives. Així, doncs, la vocal [u] té un valor fonosimbòlic equiparable al de [i]. Aquesta similitud funcional s'explica pel fet que els dos són molt semblants articulatòriament: tancats (que es el tret que més fàcilment es relaciona amb *petitesa, insignificança, delicadesa*) i altes.

4.5. Formes monosil·làbiques monomoraïques

Els hipocorístics monosil·làbics monomoraïcs que s'han trobat són els següents: *Fi.o.nna* > *Fi* [fí], *Su.sa.na* > *Su* [sú], *Bar.to.lo.mé* > *To.mé* > *Mé* [mé], *Se.ra.fí* > *Fí* [fí], *Neus* > *Ne* [né], *Put.xo* > *Pu* [pú], *Cris.tò.fol* > *Tò.fol* > *To* [tò], *Lo.re.na* > *Lo* [ló], *Do.lo.res* > *Do* [dó], *Xa.vier* > *Xa* [já], *Jo.a.na* > *Ju* [jú]. Totes aquestes formes presenten una estructura de síl·laba lleugera CV, en conseqüència, són monosil·làbiques i monomoraïques. En aparença, doncs, sembla que no s'adeqüen a una de les condicions bàsiques del mot mínim: estar compost mínimament d'un peu, és a dir, tenir dues mores. En el nostre treball s'han trobat casos d'hipocorístics monosil·làbics, com *Bet*, *Meu* o *Quim*. Però tots aquests casos estan formats per una síl·laba pesant de dues mores. Els hipocorístics que comentem ara no compleixen aquest requisit. Aquests casos suposen una innovació dins els Països Catalans, ja que l'únic territori de llengua catalana en què fins ara s'havien recollit formes semblants és l'Alguer. Maria del Mar Venrell i Teresa Cabré (2011) van trobar casos de formes CV monosil·làbiques i monomoraïques en l'ús de vocatius en alguerès:

A més, els vocatius en alguerès poden perdre tot el material fònic que apareix a la dreta de la vocal tònica [...] Aquest procés de truncament no segueix cap patró prosòdic fix ni pel que fa a la seqüència que s'elideix ni pel que fa a la seqüència que es manté. Segons la posició de l'accent del mot base, el vocatiu apocopat pot tenir una síl·laba (*Fábio* > *Fa*), dues síl·labes (*María* > *Mari*) o tres síl·labes (*Pasqualino* > *Pasqualí*).

(Cabré i Vanrell 2011: 503)

Veiem que en alguerès es trenca l'estructura mètrica dels mots d'origen quan s'aplica aquest procés d'apocopació vocativa: *San.dru* > *Sa*, *Pe.dru* > *Pé*, tots dos estan formants per un troqueu bisil·làbic i s'agafa la primera síl·laba d'aquest troqueu, cosa impensable fins aquests moments si es té en compte que el truncament sempre respecta els peus mètrics que constitueixen el mot d'origen: (Sal)va(dor) > *Sal*, *Dor*, *Sal.va*, *Va.dor*. L'única diferència entre l'alguerès i el menorquí quant als truncats monosil·làbics és que el primer conserva la seqüència fònica que hi ha entre l'inici de mot i la vocal tònica, però en l'àmbit menorquí aquest comportament no succeeix. Observem que els casos *Tò.fol* > *To* i *Put.xo* > *Pu* sí que segueixen aquest patró, però després trobem formes com *Su.sa.na* > *Su*, en què s'elideix tota la seqüència fònica (inclosa la vocal tònica) menys la primera síl·laba CV; el mateix passa a *Lo.re.na* > *Lo*, a *Xa.vier* > *Xa*, a *Jo.a.na* > *Ju* i a *Do.lo.res* > *Do*. La forma *Mé* sí que respectaria la norma de la síl·laba tònica, amb la diferència que el truncament es produeix per la dreta i no per l'esquerra.

L'hipocorístic *Se.ra.fí* > *Fí* no entraria dins la categoria de monosil·làbic monomoraic, ja que, com diu Cabré (2002), els truncats per la dreta accepten processos d'addició morfològica, a diferència dels truncats per l'esquerra, que no els permeten. Així, doncs, de l'hipocorístic *Fí* es podria fer el diminutiu *Fi.net*, que ens fa veure que hi ha una consonant nasal alveolar subjacent, és

a dir que el pes corresponent a aquest mot és de dues mores, i no d'una, com s'havia pensat d'inici: *Se.ra.fí* > *Fí* /fín/ [fí] (també es pot trobat *Fín*, realitzat fonèticament). En les altres formes no es pot aplicar un procés com aquest.

El cas que més transgredeix l'estructura mètrica inicial del nom és *Neus* > *Ne*. El mot d'origen està compost d'un troqueu bimoraic a través del lligam que forma el diftong [éw]. El truncament en aquest cas trenca el troqueu i el diftong pel mig. S'ha de considerar, això sí, que agafa el nucli sil·làbic del diftong.

Comentats aquests casos, podem deduir que el comportament general del truncament monosil·làbic en menorquí consisteix simplement a agafar les síl·labes amb estructura CV, tant a principi com a final de mot, sense tenir en compte si són tòniques o àtones; l'únic requisit és que siguin perifèriques i CV. Aquest comportament confirma de nou la tendència dels parlants cap a l'estructura més bàsica del llenguatge.

El que sí que hem comprovat en algunes d'aquestes formes és que, igual que en alguerès, es produeix un allargament de la vocal. Aquest allargament ocorre perquè una síl·laba oberta és massa curta per formar un mot independent, ja que un mot com a mínim ha de contenir un peu mètric (dues síl·labes lleugeres o una de pesant). Tal com recullen Cabré i Vanrell (2011:514): “La llargada de la vocal de la síl·laba *Fa* del mot apocopat duplica la de la forma sense apocopar *Fabio*”. En menorquí, quan les formes truncades s'utilitzen com a vocatius també succeeix aquest fenomen d'allargament, que, de fet, també sembla tenir unes connotacions simbòliques afectives. Així, doncs, si acceptem l'afirmació de Cabré i Vanrell (2011:514) segons la qual “la brevetat de formes com *Fa* (de *Fa.bio*) o *La* (de *Lau.ra*) són només aparents, atès que es produeix un allargament compensatori per influència de l'entonació vocativa”, aquest allargament ens permetria incloure les formes monosil·làbiques que s'usen com a vocatius dins els requisits bàsics del mot mínim.

El problema sorgeix quan comprovem que en menorquí els truncats monomoraics no sempre compleixen una funció vocativa. Per altra banda, en la majoria d'ocasions que s'utilitza un mot per apel·lar algú, ja sigui a través d'una forma truncada o no, es produeix un allargament involuntari dels components vocàlics. El simple fet de cridar (amb major o menor intensitat) moltes vegades ja requereix allargar les vocals; aquest allargament, a més, serveix per donar èmfasi a l'expressió, que justament és la finalitat principal dels vocatius. Això ens fa veure que l'allargament compensatori no acaba d'explicar del tot les formes monomoraïques que s'han recollit, ja que l'allargament és comú en molts contextos vocatius i en moltes altres realitzacions diàries de parla i no per aquest motiu s'hipotetitza un augment del pes moraic. Encara que seguíssim els arguments de Cabré i Vanrell, doncs, algunes de les formes CV menorquines no es podrien justificar, ja que es realitzen sense cap tipus d'allargament.

Davant aquest conflicte, creiem que és molt probable que en menorquí s'hagi d'eixamplar la

frontera d'hipocorització fins a les formes monosil·làbiques i monomoraiques, fet que contravé directament les condicions més bàsiques del mot mínim. També es considera raonable pensar que s'ha arribat a un límit de truncament mai analitzat fins ara, l'objectiu dels parlants que utilitzen aquest patró de truncament és aconseguir formes que concordin amb l'estructura més bàsica en els universals lingüístics, deixant de banda les consideracions de metricitat i distanciant-se una mica de la fidelitat amb la forma d'origen.

4.6. Hipocorístics trisil·làbics

Els hipocorístics trisil·làbics que s'han recollit en el treball de camp són *A.de.lai.da* > *A.de.la* [aðéla], *Am.fi.a.no* > *Fi.a.no* [amfjáno], *Au.xi.lia.do.ra* > *Au.xi.li* [əwsíli] > *U.si.li* [usíli], *Bar.to.lo.mé* > *Bar.to.lo* [bartólo], *De.si.de.rio* > *Si.de.rio* [siðérjo], *Di.o.ni.sio* > *Di.o.ni* [djóni], *E.du.ar.do* > *Du.ar.do* [duárdo], *I.si.do.ro* > *Si.do.ro* [siðóro], *Jo.se.fi.na* > *Jo.se.fa* [xoséfa] i *San.ti.a.go* > *Ti.a.go* [tiágo]. Així mateix, molts de truncats de noms compostos també presenten una estructura trisil·làbica (*Joselu* [xosélu], *Josemi* [xosémi], *Mariló* [mariló]). L'anomalia que les d'aquestes formes és que trenquen la condició de llargada prosòdica màxima dels hipocorístics establerta per Cabré. Els casos trisil·làbics no són exclusius del domini menorquí. Maria del Mar Vanrell i Teresa Cabré (2011) ja van trobar truncats trisil·làbics en els vocatius del territori de l'Alguer: *Pasqualino* > *Pasqualí*. Els truncats de l'Alguer conservaven tota la seqüència compresa entre el principi del mot i la síl·laba tònica; els nostres casos, però, no segueixen aquest patró, per tant, no es poden justificar amb aquestes argumentacions.

Amb l'objectiu de trobar una explicació amb fonaments lingüístics sòlids, es va provar d'enfocar aquests casos trisil·làbics des del punt de vista adoptat per Bruce Hayes (1995) en la teoria de l'extrametricalitat. Des d'aquesta perspectiva, es considera que una síl·laba d'aquests truncats és extramètrica, és a dir, que no entra en el recompte mètric. D'aquesta manera les formes trisil·làbiques es poden incloure dins el patró universal no marcat del troqueu.

Però si analitzem amb més deteniment aquesta teoria, comprovem que no acaba de ser del tot explicativa, més aviat al contrari, sembla un recurs *ad hoc* per classificar dins els patrons regulars uns casos conflictius i difícils d'entendre. Aquestes crítiques s'entendran millor si s'il·lustren amb exemples. En el cas de *Si.de.rio*, si seguíssim la teoria de l'extrametricalitat, considerariem que la primera síl·laba CV, *Si*, és extramètrica, per tant, ens quedaria l'estructura bisil·làbica *de.rio*, que respecta els paràmetres mètrics bàsics del mot mínim. El que ens sobta és que es consideri extramètrica una de les síl·labes, cosa que ens pot fer pensar que no està correctament sil·labificada. Aquest raonament queda del tot desmentit quan veiem que la síl·laba “extramètrica” no presenta cap problema des del punt de vista fonètic i fonològic i que, a més, no suposa cap obertura o grup

consonàntic marcat; de fet, es correspon amb l'estructura CV bàsica i principal de moltes llengües. A més, no s'acaba d'entendre que s'hagi de considerar extramètrica si després la trobem perfectament sil·labificada en el truncat *De.si* [dési], provinent del mateix nom que *Derio* [dérjo] i *Siderio*. L'única deducció que explica aquest comportament és que en *Siderio* es consideri extramètrica i en *Desi* no, cosa que no té gaire sentit descriptiu ni lògic. Aquestes mateixes consideracions es poden estendre a la majoria de casos trisil·làbics: *Di.o.ni*, *Si.do.ro*, *A.de.la*, *Jo.se.fa*, *Bar.to.lo*, *Ma.ri.ta* [maríta], etc. La resposta ha de ser forçosament una altra.

Un cop es va haver rebutjat aquesta teoria, es va intentar argumentar a través del *Trisyllabic Shortening*, defensat per Halle i Monahan (1968) i per Morris Halle en solitari (1973) en la revista *Linguistic Inquiry*. Però poc després es va comprovar que aquesta premissa ha suposat molts debats i controvèrsies entre els lingüistes nord-americans, per la qual cosa no es va creure recomanable seguir els arguments de Halle i Monahan en aquest sentit. Arribats a aquest punt, no creiem que hi hagi altra solució que descriure de forma detallada el comportament d'aquests truncats i intentar establir-ne un patró comú.

El primer que comparteixen tots els casos és que estan formats per **quatre** o **cinc síl·labes** (*In.ma.cu.la.da*, *Au.xi.lia.do.ra*) i que tots són **plans** (menys *Bar.to.lo.mé*). En els casos de truncament per la dreta se segueix sempre un comportament unitari: són fidels al segon peu mètric del nom, que conté l'accent, i a la segona síl·laba del primer peu, que és l'àtona: (*De-si*)-(de-rio) > *Si.de.rio*, (*Am-fi*)-(a-no) > *Fi.a.no*, (*I-si*)-(do-ro) > *Si.do.ro*, (*E-du*)-(ar-do) > *Du.ar.do* i (*San-ti*)-(a-go) > *Ti.a.go*.

En els casos de truncament per l'esquerra també s'observa un comportament unitari: són fidels al primer peu mètric del mot, que conté un accent secundari, agafen la primera síl·laba del segon peu mètric, que és la tònica, i accentuen la segona síl·laba del truncat resultant en detriment de l'accent secundari i, sobretot, del principal del segon peu: (*Jo-se*)-('fi-na) > *Jo'se.fa*, (*A-de*)-('lai-da) > *A'de.la*, (*Di-o*)-('ni-sio) > *Di'o.ni*. El cas de *Bar.to.lo.mé* segueix aquest comportament excepte pel fet que no agafa la síl·laba tònica del segon peu, sinó l'àtona. Això es deu al fet que és un mot agut i no pla, però el patró de comportament es repeteix, ja que s'assigna accent principal a una síl·laba àtona (*Bar-to*)-(lo-'mé) > *Bar'to.lo*. El motiu pel qual es produeix aquest desplaçament accentual és que en el truncament per l'esquerra impera el requisit que la posició no marcada de l'accent és a l'esquerra, reforçant així l'inici de mot, que ja hem dit que té un valor identitari molt fort. En els casos trisil·làbics, però, aquest requisit entra en conflicte amb la restricció que estableix com a impossible, tal com diu Cabré (2002), de crear un truncat trisil·làbic esdrúixol: *An.gè.li.ca* > **Gè.li.ca*. En aquest conflicte, doncs, pesa més la segona condició que no la del desplaçament accentual, per aquesta raó l'accent dels truncats és en la segona síl·laba, no en la primera: **Dí.o.ni*,

**Bár.to.lo*, **Á.de.la*, **Jó.se.fa*.

Retornant als casos de truncament per la dreta, cal recordar que aquest procés de truncament sempre reproduïx el peu que conté l'accent principal del mot d'origen. Aquest factor és totalment respectat pels nostres casos, l'única diferència que presenten és que al peu principal s'hi afegeix una part del peu secundari: (*I-si*)-(do-ro) > (*Si*)-(do-ro). Això es pot explicar si es té en compte el que diu Cabré (1994): l'accent de la paraula sempre és atret pel peu mètric més pesant. Tenint en compte això i que el truncament per la dreta sempre és fidel al peu principal, es pot observar que l'atracció cap al peu mètric principal en el nostre cas afecta també les síl·labes àtones del peu que conté l'accent secundari, causant així que s'afegeixin al peu principal. Amb aquest procés, a més, s'aconsegueix una relació de fidelitat més estreta entre l'estructura mètrica del mot d'origen i el truncat que en resulta.

Aquest patró de comportament s'observa encara amb més claredat en el truncat *Co.la.da* [koláða]. L'estructura mètrica d'*Inmaculada* [imməkuláðε] és (*In-ma*)-cu-(*la-da*), veiem com la síl·laba -cu- queda sense peu mètric (i és àtona, a més). Per resoldre això s'afegeix al peu mètric principal (*la-da*), assolint així una estreta relació de fidelitat amb l'estructura mètrica bàsica i aconseguint també formar part del peu mètric principal.

Com ja s'ha dit abans, en el truncament per l'esquerra pesa més la necessitat de ser fidel a l'element que identifica el nom: el peu mètric inicial, encara que no contingui l'accent principal. És per aquest motiu que en els casos trisil·làbics truncats per l'esquerra, per aconseguir una relació de fidelitat encara més forta amb el mot d'origen, es permet trencar el segon peu. A més, s'agafa l'element més rellevant del segon peu mètric: l'obertura i l'accent principal, per la qual cosa en aquest tipus de truncament la relació de fidelitat i el valor que se li atorga a l'inici de mot és un dels aspectes més rellevants. Aquesta afirmació es pot comprovar a *Ma.ri.ta*, per exemple, en què s'elimina l'element menys rellevant del primer peu, la síl·laba àtona (*Mar-ga*)-(ri-ta) i s'aconsegueix combinar el segment identificador amb el peu mètric que conté l'accent principal.

En els processos d'hipocorització sempre hi ha dues condicions que entren en conflicte: la de simplicitat i la de fidelitat. Com més es trunqui o es modifiqui un nom, més senzill esdevindrà; com menys es modifiqui o es trunqui, més fidel serà. És normal que per escurçar noms amb molt de material fònic s'estableixin uns límits més amplis que en altres noms amb menys material fònic. Hi ha menys relació entre *La.la*, d'*In.ma.cu.la.da*, o entre *Do.ro*, d'*I.si.do.ro*, que entre *Co.la.da* [koláða] i *Inmaculada*, *Si.do.ro* i *I.si.do.ro*, o entre *Dol.fo* [dólfo] i *A.dol.fo*, *To.ni* i *An.to.ni* o *Ca.rre* [káre] i *Ca.rre.res* [kærérés]. Per aquest motiu, en els casos de truncats trisil·làbics domina la voluntat de respectar al màxim la condició d'identitat entre el mot d'origen i l'hipocorístic.

És evident, doncs, que totes aquestes teoritzacions que s'estan argumentant queden subscrietes i subordinades a una condició més general i bàsica: en menorquí, **els límits d'hipocorització són**

més amplis que en la major part del domini català. És per aquesta raó que es permeten truncaments trisil·làbics. És important comentar que, certament, existeixen formes bisil·làbiques dels casos que hem comentat fins ara: *De.si.de.rio* > *De.ri*, *Jo.se.fa* > *Se.fa*, *Si.do.ro* > *Do.ro*, *A.de.la* > *De.la* [déla], *Bar.to.lo.mé* > *To.lo* [tólo], *In.ma.cu.la.da* > *La.la*, *Mar.ga.ri.ta* > *Ti.ta*, *E.li.sa.bet* > *Li.si*, *Di.o.ni* > *Di.o*, que s'adapten perfectament als requisits fonamentals del mot mínim.

Els casos *Du.ar.do*, *Ti.a.go*, *Xí.li.a* i *Trí.ci.a* són bisil·làbics si se'ls aplica l'aproximantització tradicional d'aquests contextos. En els dos darrers casos, certament, no es va trobar cap parlant que ho pronunciés com un trisil·làbic esdrúixol. Els altres casos s'han recollit com a trisil·làbics perquè en menorquí hi ha tendència a pronunciar els contactes vocàlics sense aproximantització, però és cert que es van recollir casos de les dues pronúncies.

El cas d'*E.li.sa.bet* > *E.li.sa* concordaria a la perfecció amb les teoritzacions fetes arran dels casos trisil·làbics per l'esquerra. L'estructura d'*E.li.sa.bet* és (*E-li*)-*sa*-(*bet*), la síl·laba *-sa-*, doncs, no col·locada en cap peu mètric, s'afegiria al primer peu, ja que és el segment inicial del mot.

Au.xi.lia.do.ra > *Au.xi.li* també s'avé a aquests principis establerts, amb l'única diferència (que també presentava *E.li.sa.bet*) que no s'efectua cap desplaçament accentual, ja que la segona síl·laba ja està accentuada. A més, es produeix la simplificació del grup [ks] a [s] per aconseguir més facilitat articulatòria a pesar que es perd tota la informació de [k].

4.6.1. Noms compostos

En el truncament de noms compostos s'apliquen els mateixos procediments que en els noms simples amb molt de material fònic. La necessitat de respectar la identitat del nom d'origen obliga a eixamplar les fronteres bisil·làbiques d'hipocorització fins a estructures trisil·làbiques o, fins i tot, quadrisil·làbiques. Les formes que no s'adapten a la condició de bisil·làbicitat són *Ma.rí.a del Pi.lar* > *Ma.ri.pi.li* [máripíli], *Ma.rí.a Do.lo.res* > *Ma.ri.lo.li* [márilóli], *Pe.re Jo.a.quim* > *Pe.re.quim* [pérəkím], *Jo.sé Ma.rí.a* > *Jo.se.ma.ri* [xósemári], *Ma.rí.a del Car.men* > *Ma.ri.car.men* [márikármén], *Ma.rí.a del Mar* > *Ma.ri.mar* [márimár], *Ma.rí.a de la Luz* > *Ma.ri.luz* [márilúθ], *Ma.rí.a de la Fe* > *Ma.ri.fé* [márifé], *Ma.rí.a Jo.sé* > *Ma.ri.a.jo* [máriáxo], *Ma.ri.jo.se* [márijóse], *A.na Ma.rí.a* > *A.na.ma.ri* [ánamári], *A.na.mar* [ánamar], *Ma.ri.a Te.re.sa* > *Ma.ri.te.re* [máritére], *Jo.a.na Ma.rí.a* > *Jua.na.ma.ri* [xwánamári], *Mi.quel Àn.gel* > *Quel Àn.gel* [kəlájɲəl/kelájɲəl]. La condició de fidelitat es manifesta encara amb més força en els noms compostos, ja que en el procés de truncament s'exigeix que es mantingui la relació d'identitat amb els dos noms que formen el mot d'origen. La condició de fidelitat en l'àmbit dels noms compostos ocupa una posició més elevada que les condicions del mot mínim. Això explica que la majoria de truncats de noms compostos molt

sovint tinguin més de dues síl·labes.

En el cas de *Ma.rí.a de la Fe*, *Ma.rí.a de la Luz* i *Ma.rí.a del Mar* s'han elidit els elements buits i amb menys significat (preposicions i articles) i s'han conservat els més rellevants. Com que el darrer mot és monosil·làbic no hi ha hagut necessitat d'escurçar-lo més. A *Mar.ía de les Virtu.des*, en canvi, hi ha molt material fònic, per la qual cosa s'opta per conservar el segment CV de la primera síl·laba del mot, amb valor identitari, i elidir la resta. D'aquesta forma es respecta la condició de fidelitat i també la de senzillesa.

La prova que en la forma truncada d'un nom compost és necessari mantenir la identificació dels dos noms queda palesa en el fet que alguns truncats comentats tenen quatre mores, ja sigui amb un compost trisil·làbic format per quatre síl·labes lleugeres (*Jo.se.ma.ri*, *Ma.ri.lo.li*, *Ma.ri.te.re*, *Ma.ri.jo.se*, *Ma.ri.pi.li*) o per una síl·laba pesant i dues de lleugeres (*Pe.re.quim*, *Ma.ri.bel*, *Quel Àn.gel*); és a dir, es formen compostos de quatre mores, i sempre es reparteixen dues mores per al truncat resultant de cada nom.

Hem de tenir en compte que en el treball de camp es van recollir tant formes bisil·làbiques com trisil·làbiques d'alguns noms compostos: *Jo.sé Luís* > *Se.lu* [sélu]. Ens fixem que en aquesta darrera forma es combina el truncament per la dreta, que manté la síl·laba accentuada, amb el truncament per l'esquerra, que manté el principi del nom. Aquestes dades ens fan veure que la condició de fidelitat ocupa una posició bastant rellevant en el truncament de mots amb molt material fònic. Això ens permet entendre que d'alguns noms compostos (i també simples) es formin candidats òptims amb tres síl·labes. Els casos com *Se.lu*, però, ens mostren que també es creen candidats òptims que respecten els principis del mot mínim a partir de noms amb molt de material fònic. Sembla clar, doncs, que en el procés d'hipocoritzaació d'aquest tipus de noms les condicions esmentades ocupen una posició molt semblant, encara que predominaria la de fidelitat; per aquest motiu es formen candidats òptims dels dos tipus.

4.7. Genuïtat de les formes tradicionals

Un dels patrons genuïns del sistema d'hipocoritzaació menorquí és la incorporació del sufix *-is* en els truncats per la dreta. Tal com deia Francesc de B. Moll (1932), aquest sufix prové de la imitació de les terminacions *-ez*, *-iz* dels cognoms castellans. S'han trobat molt pocs casos d'aquest patró entre les generacions més joves: un dels exemples que hem recollit és *Fionnis*, de *Fionna*. És rellevant trobar aquestes formes entre els parlants més joves, ja que la productivitat d'aquest segment s'ha vist molt reduïda amb la successió de les generacions. En l'època de Borja Moll es trobaven formes com *Fran.cesc* > *Cis.que.tis* > *Que.tis*, *Joan* > *Nan* > *Na.ne.tis* > *Ne.tis*, que en el treball recopilatori van demostrar estar en franca recessió en l'actualitat.

Molt possiblement la pèrdua d'aquest patró genuí es justifica per la seva falta de productivitat. Ja sabem que en la creació d'un hipocorístic sempre actuen diverses condicions que sovint entren en conflicte: simplificació del mot d'origen, fidelitat a la forma base i expressió d'afecte o de confiança per mitjà de símbols lingüístics. El sistema d'hipocorització que recollia Francesc de B. Moll certament permet expressar un grau molt alt d'afecte, però per dur-lo a terme és necessària una recursivitat de sufixos i truncaments que acaba formant una estructura més elaborada que la del mot inicial. A més, la fidelitat amb la forma d'origen es veu molt afectada. En vista d'aquests problemes, els parlants s'inclinen cap a processos més simples. Cal matisar, però, que el segment *-is* no ha desaparegut en menorquí, simplement no s'aplica tant com abans i, si s'aplica, no s'arriba a formes tan alterades com les que recollia Borja Moll: *Josep > Bep > Bepis, Bepetis, Bepotis* (en què no es produeix el darrer truncament: **Petis, *Potis*), *Joan > Nan > Nani, Nanis*.

A part d'aquestes raons sobre la pèrdua de productivitat d'aquest patró, s'ha de comentar que és possible que el sufix *-is* no s'utilitzi tant com els altres justament perquè el significat que aporta no és gaire concret. Així com sufixos com *-asso, -et, -ot, -ina* simbolitzen de forma clara unes nocions determinades i molt recurrents en el dia a dia de les persones, el sufix *-is* no té un significat tan associat ni obvi; per aquest motiu no ha resultat ser tan productiu com a recurs per regular les relacions interpersonals dels menorquins.

Un patró genuí que encara demostra gran vitalitat és la bilabial oclusiva sonora a principi dels truncats de noms com *Jo.sep* o *Se.bas.ti.à: Bep*. Així com el català central tendeix a reduplicar la bilabial sorda final (*Jo.sep > Pep*), el menorquí sempre efectua una sonorització. Certament es van trobar alguns casos de *Pep* i també de *Pe.pe*, importat des del castellà a partir de les formes italianes *Pe.ppe*, de *Gui.se.ppe* (també amb reduplicació de la consonant final). De manera sintètica, es pot afirmar que hi ha una mica d'influència d'altres patrons d'hipocorització, però que aquesta forma pròpia del menorquí encara té molta vigència.

5. Conclusions

5.1. Patró predominant de truncament

Si analitzem totes les categories en què hem dividit el treball (noms propis simples, noms propis compostos, cognoms, noms comuns, topònims i establiments. Vegeu 7) observem que el truncament per l'esquerra predomina en totes excepte en la de noms propis simples.

En els cognoms hi ha un predomini total del truncament per l'esquerra: només s'han registrat dos casos de truncament per la dreta (*Villalonga > Llonga* i *Sansaloni > Loni*). La raó per la qual s'utilitza tant el truncament per l'esquerra no només es deu a la influència del castellà, sinó també a

qüestions de productivitat. El truncament per la dreta no es pot aplicar a cognoms, només a noms, a diferència del truncament per l'esquerra, que ha mostrat ser productiu i eficaç tant en un domini com en l'altre (Cabré 2002: 907), motiu pel qual s'ha acabat adoptant de forma tan clara en l'àmbit dels cognoms.

Pel que fa a noms comuns, hi ha domini absolut del patró que tradicionalment ha caracteritzat el castellà. Aquesta evidència, sumada al fet que algunes formes són de recent creació (ja que s'han registrat només entre les generacions joves), pot ser indicador d'un canvi en el sistema d'hipocorització: el truncament per l'esquerra s'està convertint en el patró més productiu a l'hora de truncar mots. Deixant a part el típic argument de la influència constant del castellà sobre el català, hi pot haver una raó més lingüística i pragmàtica en aquesta variació de productivitat. Com ja s'ha argumentat anteriorment, els inicis dels noms tenen un valor identitari més alt que no la resta del mot, per tant, amb el truncament per l'esquerra els parlants aconsegueixen simplificar el mot de partida, acostant-se al mot mínim i complint així una de les condicions bàsiques de la hipocorització i, alhora, també aconsegueixen un truncat que conservi relació de fidelitat amb el mot d'origen, cosa que amb el truncament per la dreta no s'assoleix tant.

En els establiments hi ha exclusivitat del truncament per l'esquerra. En els noms de negocis *Fey.mar* [féjmar] < *Fe.brer* i *Martí*, *Kol.ser* [kólser] < *Coll* i *Se.rra*, *Tru.vi* [trúvi] < *Tru.yol* i *Vi.lla.lon.ga*, *Lo.ga* [lóɣa] < *Lo.ren.zo* y *Ga.bri.el*, *Po.jan* [poxán] < *Pons* i *Ja.ner*, es *Je.ni* [zéni] < *Je.sús* i *Ni.ní* i *Bi.án* [bián] < *Bi.el* i *An.dreu*. Es trunca la primera síl·laba de cada nom i s'ajunten per crear el nom final. No és casualitat que en tots els noms de negocis, en què es vol deixar clara la pertinença dels fundadors, es triï el truncament per l'esquerra. És una prova més que les seqüències inicials dels mots tenen un valor d'identitat.

La necessitat de mantenir la identificació del nom d'origen també es manifesta en els topònims; per tant, resulta obvi que en aquesta categoria predomini completament el truncament per l'esquerra: *Lluc.ma.ça.nes* > *Llu.ma* [lúme], *Sant Cli.ment* > *San.cli* [sánkli], *Ca es Her.ma.nos de la Sa.lle* > *Càt.ser* [kátsər], *Ca.la Gal.da.na* > *Ca.la* [kále], *Ca las Ma.dres* > *Ca.lás* [kalás], *Ca los Her.ma.nos* > *Ca.lós* [kalós], *Ciu.ta.de.lla* > *Ciu.ta* [síwte], *Ferrerries* > *Ferre* [fére], *Mercadal* > *Merca* [mérka]. Els parlants necessiten associar de forma fàcil l'hipocorístic amb el lloc a què fan referència; del contrari, quan parlessin es produirien confusions i incomprendions que impedirien l'objectiu essencial de l'ús del llenguatge: l'èxit comunicatiu.

Durant el treball de camp, a més, es van recollir alguns casos de truncament per l'esquerra en contextos innovadors i mai recollits fins aquests moments. Alguns informants joves ens van reportar les formes *Lluisma* [luísmε], de *Lluís Marquès* i *Lluisja* [lwíszε], de *Lluís Janer*. Veiem que s'aplica el truncament per l'esquerra tradicional dels noms compostos castellans a un conjunt format per un nom i un cognom menorquins. El fet que les generacions joves realitzin aquesta mena

d'innovacions ens indica que el truncament per l'esquerra s'està convertint en el patró més usat.

A tall de síntesi d'aquest apartat, podem assegurar que el truncament per l'esquerra predomina a causa d'una productivitat més gran que el truncament per la dreta. El fet de poder conservar les seqüències bisil·làbiques inicials de les paraules permet respectar les condicions de bisil·labicitat i de fidelitat alhora, mentre que el truncament per la dreta no és tan eficaç en aquest sentit. És innegable que la preeminència del castellà en la situació de convivència lingüística afavoreix que s'usi més el truncament per l'esquerra, però no s'ha d'oblidar que la raó principal d'aquesta predominança és que aquest patró ha resultat ser productiu en més contextos que el truncament per la dreta.

5.2. Formes genuïnes

Hem vist que els patrons característics de la hipocoritziació en menorquí estan en recessió: en el cas del truncament i allargament amb el sufix *-is*, el retrocés és molt clar; en el cas dels inicis amb bilabial oclusiva sonora, en canvi, la pèrdua encara és menor a causa de la influència de les formes *Pepe* i *Pep*.

Podem concloure, doncs, que la nostra hipòtesi de partida es confirma, però amb un petit matís. El retrocés dels patrons genuïns es produeix per dos motius: 1) la pèrdua de productivitat interna, tal com s'havia hipotetitzat a la introducció, i 2) les influències externes, no només del castellà (com havíem predit), sinó també del català central.

Basant-nos en l'observació de la graella i en la descripció específica i complementària, sembla que la fonètica castellana de cada vegada s'integra més en el menorquí, cosa que es reflecteix en les generacions més joves per la pèrdua de l'alternança [x] – [k], aplicada sempre pels informants més grans, o la integració i ús del fonema fricatiu interdental. A causa de la desconexió del castellà, els parlants de més edat tendeixen a realitzar oclusiva velar sorda la fricativa velar sonora en noms com *Virginia* > *Quinia* [kínja], en comptes de *Ginia* [xínja]. Aquesta desconexió també explica el pas de fricativa interdental a fricativa alveolar en casos com *Aniceto* [aniθéto] > *Ceto* [séto]. Aquests comportaments no es manifesten tant en els joves, entre els quals l'alternança [x] – [k] s'ha perdut de forma quasi definitiva i la substitució de la interdental també sembla estar en lleu recessió. El motiu d'aquesta diferència intergeneracional és el major grau d'escolarització i de formació dels joves, que des de ben petits conviuen amb el castellà, l'aprenen a les escoles, i el senten i llegeixen en els mitjans de comunicació.

Quant al vocalisme, no podem afirmar que els joves menorquins hagin integrat més la fonètica castellana en la creació d'afectònims que les generacions predecessores. Es va comprovar que en totes les edats hi ha moltes interferències d'una llengua en l'altra. Sovint en el truncat d'un mot català s'hi apliquen característiques fonètiques castellanes, com la falta de reducció vocàlica; en

altres ocasions és a la inversa, i a noms castellans se'ls aplica la reducció vocàlica; altres informants donaven dues opcions per un mateix truncat, una amb vocalisme castellà i l'altra català. Això demostra que les dues llengües estan molt interrelacionades en el dia a dia dels habitants de Menorca i que el castellà fa anys que té una presència destacada en la població illenca.

El que sí que s'ha comprovat és que a Menorca hi ha una major tendència a adoptar el sistema fonètic castellà que a Catalunya: *ca.ta* [káta], *li.te* [líte], *cas.te* [káste], *fi.sio* [físjo]. Així com en català central es troben més casos de parlants que pronuncien [fótu], ['mɔ tu], [kímju], ['bɔli], [zó], [pɛli], a Menorca la tendència generalitzada és assimilar la fonètica castellana: [fóto], [kímjo], [bóli], [θó] o [péli]. El motiu pel qual el sistema fonètic i morfològic castellà s'ha introduït tan clarament en el sistema lingüístic menorquí és la semblança gramatical entre català i castellà, que comparteixen moltes característiques. Un exemple d'aquesta similitud ens el proporcionen els noms castellans acabats en *-o* que s'adapten perfectament al sistema fonètic català per mitjà del tancament d'aquesta *-o* final a [u]: *Domingo* [dumínju], i també sufixos com *-ito*, adaptat com a [ítu] o *-azo*, adaptat com a [ásu]. La raó per la qual s'ha produït aquesta adaptació és que la *-o* final castellana sovint és percebuda com al morf de masculí *-o* de paraules completament catalanes com *ferro* o *carro*. Aquesta proximitat formal de les dues llengües, sumada a la convivència llarga i ininterrompuda dels dos sistemes, causa que els contactes i intercanvis siguin més freqüents.

Seria un error obviar les raons sociolingüístiques que expliquen i fan possible aquest fenomen d'assimilació al sistema castellà. Tot aquest procés es pot explicar des del punt de vista de les **actituds lingüístiques**, que, com ja va fer notar Joshua Fishman el 1970, són un factor clau a l'hora de determinar la variació i el canvi lingüístic. Per dir-ho amb paraules més senzilles, quan una persona té una actitud positiva envers una llengua, un dialecte o un tret gramatical, és molt més probable que l'usi o que, en cas que no sigui propi, l'adopti. Per contra, si una persona té una actitud negativa cap a certa llengua o cap a cert aspecte gramatical en concret, és normal que els rebutgi.

Una de les bases de l'actitud lingüística és la **identitat**, si una persona s'identifica amb certa cultura, certa llengua o certs aspectes lingüístics, la seva actitud envers aquests elements serà favorable i, per tant, estarà disposada a adoptar-los i fer-los servir.

Tant en el passat com en els nostres dies, la major part de la població menorquina s'identifica, en primer lloc, amb la seva illa, i en segon lloc, amb el país que l'engloba, és a dir, Espanya. Tal com explica el sociolingüista F. Xavier Vila, la consciència de les Illes Balears al llarg dels anys ha estat local i nacional; els illencs són, per aquest ordre, insulars i, per extensió, espanyols. La seva identitat, doncs, està conformada per **identitat illenca** i **identitat nacional**, sense que aquestes dues es contradiguin gens.

Aquesta argumentació es pot enfocar des del concepte *near dialectized sister language*, proposat pel lingüista alemany Heinz Kloss. Aquest concepte, aplicat al cas del territori menorquí,

explicaria que la població illenca considera que el menorquí i el castellà formen part del mateix diasistema. No és que creguin que el menorquí sigui un dialecte del castellà, sinó que es comporten com si ho fos. Consideren el castellà com la varietat *high*, prestigiosa, i el menorquí com la varietat *low*, no prestigiosa. La percepció que tenen del català és bastant similar que la del menorquí: d'entrada, ells no accepten que se'ls denomini *catalans*, ja que, per ells, Catalunya no és res més que una Comunitat Autònoma més d'Espanya, com les Illes Balears i Menorca. A més, també consideren el català com una varietat *low* dins el mateix diasistema que el castellà.

S'entén, per tant, que veuen de forma favorable el sistema castellà. De fet, s'identifiquen amb la cultura que s'expressa en castellà, ells són part d'aquesta cultura i, consegüentment, són més favorables a adoptar-la com a forma d'expressar-se i d'entendre l'entorn. Aquesta consciència lingüística és del tot contrària a Catalunya, per aquest motiu en català central (en general) no es produeix una assimilació tan evident del sistema fonètic i morfològic castellà.

L'única excepció dins el català insular a l'assimilació de la fonètica castellana (en l'àmbit dels antropònims hipocoritzats) és Ciutadella. Tots els informats que no són de Ciutadella, en les formes *San.sa.lo.ni* > *San.sa*, *Tal.ta.vull* > *Tal.ta*, *Pa.lli.sser* > *Pa.lli*, *Mas.ca.ró* > *Mas.ca* i *Vi.lla.lon.ga* > *Vi.lla* adapten la fonètica castellana [sánsa], [tá]lta], [pá]li], [má]ska] i [ví]la], respectivament. A Ciutadella, però, aquests truncats es realitzen *San.sa* ['sənsə], *Tal.ta* ['təltə], *Pa.lli* ['pəli], *Mas.ca* ['məskə] i [ví]lə]. Veiem que es produeix el clàssic desplaçament accentual a la primera síl·laba del mot, però, a diferència del comportament habitual dels altres pobles, el ciutadellenc manté la vocal neutra en detriment de la manca de reducció vocàlica castellana. És prou conegut que el tret més distintiu d'aquesta localitat occidental de Menorca és la presència més gran de la vocal neutra, així com una major intensitat en la pronúncia d'aquesta vocal en concret. Aquest tret, que justament compleix una funció simbòlica i definidora de la consciència local del poble, es conserva plenament en el ciutadellenc modern, com es pot observar en les dades recollides.

5.3. Noves propostes d'anàlisi

En els punts 4.5 i 4.6 s'han analitzat les formes que més han sorprès (per inesperades i insòlites) en aquest treball: els hipocorístics monomoraics i els truncaments trisil·làbics. En els dos apartats assignats s'han intentat extreure alguns comportaments comuns de totes les formes recollides i s'ha conclòs que, en el cas dels monosil·làbics monomoraics, s'havia arribat a un límit de truncament en què els parlants només busquen aconseguir formes CV i la màxima simplicitat. Malgrat aquestes reflexions, es creu molt necessari aprofundir més en l'estudi d'aquestes formes per tal de comprendre millor les raons i les conseqüències d'aquests truncaments.

En el punt 4.6, s'ha establert que es creen escurçaments més llargs de dues síl·labes per així

assolir un major grau de fidelitat amb el nom d'origen. Així mateix, s'ha proposat un eixamplament dels límits de truncament en menorquí i s'ha iniciat una lleugera crítica a la teoria de l'extrametricalitat de Hayes (1995). Amb tot, es considera que fa falta desenvolupar i fonamentar més aquesta crítica, cosa que ajudaria a comprendre millor el funcionament dels truncats trisil·làbics i també altres temes que s'expliquen a partir de la teoria de Hayes.

6. Bibliografia

SOBRE ELS HIPOCORÍSTICS EN GENERAL I EN MENORQUÍ

CABRÉ MONNÉ, Teresa (1993). *Estructura gramatical i lexicó: el mot mínim català*. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona.

Disponible en línia: <http://traces.uab.cat/record/29232?ln=en>.

CABRÉ MONNÉ, Teresa (1994). *Minimality in the Catalan Truncation Process*. *Catalan Working Papers in Linguistics (CalWPL)*, 4.1 (1994): pàg. 1-21.

Disponible en línia: <https://ddd.uab.cat/pub/cwpil/1132256Xv4n1p1.pdf>.

CABRÉ MONNÉ, Teresa (1996). «Fenòmens lingüístics dependents de l'estructura prosòdica». Dins *Actes del desè col·loqui internacional de llengua i literatura catalanes*, III: pàg. 185-194. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

CABRÉ MONNÉ, Teresa (2002). «Altres sistemes de formació de mots». Dins SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, II, pàg. 891-930.

CABRÉ MONNÉ, Teresa; VANRELL, Maria del Mar (2011). «Entonació vocativa i mot mínim en alguerès». Dins: LLORET, Maria-Rosa; PONS-MOLL, Clàudia (ed.), *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català*, pàg. 501-520. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana «Symposia Philologica», 21.

JANER MARTÍ, Joan (2010). *Mals noms i sobrenoms de Ferreries*. *Quaderns de Folklore*, núm. 91.

MASCARÓ PONS, Jaume. *Els malnoms de Ciutadella*. *Quaderns de Folklore*, núm 9.

MOLL, Francesc de B. (1932). «Estudi fonètic y lexical del dialecte de Ciutadella», *Miscel·lània Alcover*, pàg. 397-460. Reeditat a *Randa*, 8, pàg. 5-48.

PONS MOYA, Joan. *Els mals noms i sobrenoms de Sant Lluís*. *Quaderns de Folklore*, núm. 67.

SOBRE EL MARC TEÒRIC GENERAL

DOLS-SALAS, Nicolau A. (2002). «Fenòmens en grups consonàntics». Dins SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*.

Barcelona: Empúries, II, pàg. 321-343.

LANG, Mervyn F. (1992). *Formación de palabras en español: morfología derivativa productiva en el léxico moderno*. Madrid: Cátedra.

MORENO FERNÁNDEZ, Francisco (2005). *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

PONS-MOLL, Clàudia (2003). «Teoria de l'optimitat, processos segmentals i variació dialectal en català». *Zeitschrift für Katalanistik. Revista d'Estudis Catalans*, 16. pàg. 55-76.

Disponible en línia: http://www.romanistik.uni-freiburg.de/pusch/zfk/16/07_Pons_Optimitat.pdf

PONS-MOLL, Clàudia (2007). *La teoria de l'optimitat. Una introducció aplicada al català de les Illes Balears*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Rodríguez González, Félix (2006). *Estudios de lingüística española: Homenaje a Manuel Seco*. Publicaciones de la Universidad de Alicante.

RODRÍGUEZ PONCE, María Isabel (2005). *Otros procesos de formación de palabras*. E-EXCELLENCE. Disponible en línia a: www.liceus.com

7. Annexos (Graella + Descripció específica i complementària)

			Truncament per la dreta		Truncament per l'esquerra
			Bisil·làbics paroxítons	Mots aguts	
Nom origen castellà (o altra origen)	Sense catalanització	Amb canvi fonètic	<p>Elisa > Lisi, Marcelino > Nino, Elisabet > Lisi, Alejandro > Sandro, Aurelio > Ieio [jéjo], Conrado > Dado, Dolores > Loli, Lola (també amb ε), Loles [lóles], Guillermina > Mila, Ignacio > Nacho, Octavio > Taio, Francisco > Paco/a > Paquito/a > Quito > Quico/a [ε] > Tico i Quicus, Jaime > Jaimito > Mito > Millo [mílu], Pedro > Pedrito > Tito, Adelardo > Adelardito > Dito, Ángela > Angelines > Lines, Cristóbal > Cristobalito > Lito, Manolo > Manolete > Lete, José > Josepito > Pito, Gonzalo > Lalo [lálo], Guillermo > Memo [mémo], Javier > Javito > Vito, Sagrario > Yayo, Rebeca > Bequi, Goretti > Teti, Fionna > Fifi, Abelardo > Abelardito > Dito, Victorino > Nino, Andrés > Andresino > Sino, Eugenio > Quenio, Miguel > Miguelito > Lito, Abelardo > Dardo, Elisabet > Beti, Estela > Estelo > Elo [élo], Adelardo > Ado, Saturnino > Ninus</p>	<p>José > Joserín > Serín, Carlos > Charles [ʃáls / ʃárls]</p>	<p>Rosalía [rosalía], Rosi [rósi], Susana > Susi, Miguel > Miqui [míki], Dorotea > Dori, Cristina > Cristi, Paquita > Paqui, Piti, Samantha > Sami, Gonzalo > Gonzo [amb interdental], Cristina > Kitti [kíti], Gustavo > Gusi [gúzi], Patricia > Pati [páti], Pedro > Pedri, Pedrín, Fionna > Fifi,</p>

	Sense	<p>Carlos > Charlie, Arturo > Turo, Guillermina > Mina, Desiderio > Siderio (no bisil·làbic), Saturnino > Nino, Adolfo > Dolfo, Alberto > Berto, Alejandro > Jandro, Amfiano > Fiano [fjáno], Andrea > Drea, Benedita > Dita [a / ε], Bernardino > Dino, Martina / Cristina > Tina, Cristóbal > Tóbal, Dolores > Lores, Enriqueta > Queta (tant en castellà com en català), Estanislao > Lao, Eusebio > Sebio, Felipe > Lipe, Fernando > Nando, Isidoro > Sidor, Doro, Josefina > Josefa > Sefa*, Josefina > Fina, Leonardo > Nardo, Milagrosa > Lagros, Natalia > Talia, Octavio > Tavio, Dionisio > Nisio [nísjo], Eduardo > Duardo [dwádo], Maximino > Mino, Santiago > Tiago [tjágo], Guillermino/a > Mino/a, Bernardo > Nardo, Gonzalo > Zalo [θálo], Gustavo > Tavo [távo], Noelia > Neli, Bernardo > Nardo, Adelaida > Adela* > Dela, Abelardo > Lardo, Noelia > Lia, Carolina > Lina, Conrado > Rado [rádo], Virtudes > Tudes [túdes], Gertrudis > Trudi</p>	<p>Nicolás > Colàs, Miguel > Guel, Damián > Mián, Julián > Lián, Serafín > Fín, Cristóbal > Bal, Benjamín > Mín, Agustín > Tín, Bartolomé > Tomé > Mé, Estibaliz > Liz [s / amb interdental], Leonor > Nor [nór], Raquel > Quel [kél], Andrea > Dre, Elisabet > Bet [e] (també amb oberta), Jennifer > Fer, Germán > Mán</p>	<p>Miguel > Migue, José > Jose [zóse], Abelardo > Abe, Lorenzo > Loren, Leonardo > Leo, Leonor > Leo, Benita > Beni, Benjamín > Ben, Carolina > Carol, Caro, Desiderio/a > Desi, Dionisio > Dio [díó], Dioni [djóni], Florencia > Flor (a), Flore, Floren, Gustavo > Gus, Gusta, Irene > Ire, Gerónimo > Gero, Josefina > Josefa, Marcelino > Marce [márze], Milagrosa > Mila, Natividad > Nati, Noelia > Noe, Nicolás > Nico, Rosalía > Rosa [rósa], Sagrario > Sagra, Soledad > Sole, Susana > Su, Santiago > Santi, Vanesa > Vane, Verónica > Vero, Trinidad > Trini, Jennifer > Jeni, Alejandro > Ale, Cristina > Cris, Cristóbal > Cris. Guillermo > Guille, Dorotea > Dora, Laureano > Laure, Isidoro > Isi, Natàlia > Nata, Rebeca > Rebe, Goretti > Gore, Samantha > Sam, Maximino > Maxi, Abelardo > Abel [aβél], Adelardo > Ade [áde], Aurelia > Aure, Eustaquio > Eus, Julián > Juli [xúli], Silvia > Sil, Benjamín > Benja [xa], Eduardo > Edu, Emilio > Emi, Feliciano > Feli, Saturnino > Satur [sátur], Adelaida > Adela*, Benvenida > Bienve [ve], Soledad > Sol, Gonzalo > Gonza [interdental], Fernando > Fer [fer] > Ferna [férna], Dolores > Do, Genoveva > Geno [xéno], Jeremías > Jere [xére], Conrado > Conra, Lorena > Lo, Gonzalo > Gon, Josefina > Josefí, Josefa, Natàlia > Nat, Bartolomé > Bartolo, Arantxa > Arán (sense desplaçament), Melina > Meli, Germán > Ger [xér]</p>
Amb	Amb	Marcelino		

	catalani tzació	canvi fonètic	[marselíno]/[mørsəlínu] > Nino [níno]/[nínu], Domingo > Mingo > Minguet*, Rogelio > Quelio [kéljo] > Queio*, Carmen > Carmeta > Meta [ε / ə], Virginia > Quinia		
		Sense canvi	Aniceto > Seto [séto], Domingo [dumingu] > Mingo [míngu]*, Gonzalo > Zalo [sálo], Ignacio > Nasi, Nàsio [násjo], Marcelino/a > Marceloa > Marcela > Cela [séla], Celo [sélo], Mercedes > Cedes [sédes], Rogelio > Quelio [kéljo]*, Vicente [vizénte] > Cente [sénte], Desiderio > Deri*, Lorenzo/a > Lorencito/a > Cito [síto/a], Eusebio > Sebi, Feliciano > Ciano [sjáno], Emilio [əmilju] > Mili, Milio [mílju], Amelia [amélja] > Mélia [méljə], Rosalía > Lies [líəs], Andrés > Andreset (tot amb neutra), Ocatavio > Tavi [távi]	Estanislao > Lau [láu], Asunción > Sión [sjón], Serafín > Serafí > Fí, Elisabet > Gibet	Rosalía [rosalía] > Rosa [ˈrɔzə], Fuencisla > Fuencis [fwénsis], Victoriano > Victo [vítu], Javier [zavjé] > Javi [závi] (també amb [x]), Cebedeo > Cebe > [Séβe], Cicerón > Cice [síse] (també amb interdental), Fionna > Fi, Fio [fíw], Marcelino > Marce [s] / [Θ], Germán > Quer
Nom origen català	Amb castella nització	Amb canvi fonètic	Antònia > Tonyi, Francesc > Txiqui, Xesco, Gabriel > Bili, Bielichie > Lichie, Immaculada > Lala, Joana > Nani, Josep/a > Pepe, Pepo, Pepa, Pepi, Pepito*, Magdalena [mæddə'lənə] > Nena [néna], Margarita / Margalida > Tita [títa], Margarita > Margaritina > Tina, Joan > Juanito*, Marc [márk]>	Eulàlia > Lalín, Caterina > Caterín, Catrín, Francesc > Quiquets, Joan > Quan [kwán], Cristòfol > Furín, Rafel > Fel > Felín [amb neutra]	Llorenç > Llure, Catalina > Cati [káti], Catia [kátja], Concepció > Conxi [kónʃi], Conxita [kónʃíta], Diana > Didi, Gabriel > Gabi, Gabri, Llorenç > Lluri, Miquel > Miqui, Ismael > Isma (> Ismitis), Lídia > Lili, Magdalena > Magdi [máddi], Maria > Meri, Pilar > Pili [píli], Victòria > Viqui, Vicent > Vici [vísi], Àgueda > Agda, Francisca > Fani, Magdalena > Magi, Damià > Damius [dámjus], Gemma > Gemón [xemón], Bartomeu > Tomeu > Tom > Tomi, Cecília >

		<p>Marquitus [mər'kítus] > Quitus [kítus]*, Rafel > Fel > Felitus > Litus*, Anna > Annita* [ənnítə], Marc [márk] > Marquitus [mər'kítus]*, Llorenç > Nenso ['nensu] / [nénsə] > Uenso ['wensu], Alfons > Fonso [fónsu](també amb o), Eulàlia > Laia > Laieta[lajéta] > Ieta [jéta], Anna > Annita* > Nita / Nana [nána], Marc [márk] > Marquitus [mər'kítus] > Quitus [kítus]*, Rafel > Fel > Felitus > Litus*, Francesc > Francisco [frən'fisku], Eulàlia > Lali, Jaume > Mame [máme], Josep > Cosé, Neus > Neves [néves], Francesc > Francisquitus > Quitus, Albert > Albertinyo [u] > Tinyo [u], Ernest > Néstor [néstor], Albert > Berti [e], Miquel > Quel > Quelio [kéljo], Albert > Albertito > Tito > Titoi [o oberta], Àgueda > Guedi [gedi], Manel > Nele [néle], Magdalena > Leni [léni], Antoni > Toto, Toio, Margalida > Lita [líta]</p>	<p>Ceci [sési] (també amb interdental), Maria > Madia > Medi [médi], Pere > Perita [períta], Perota [peróta], Teresa > Tete [téte], [teté], Antoni > Toto, Laura > Lala [lála], Bartomeu > Bartolito, Margarita > Margot [a] [ó]</p>
	Sense canvi	<p>Antoni > Tonio, Jesús > Suso, Magdalena [mæddə'lənə] > Lena [léna], Dele [déle], Teresa > Tessa [tésa], Tessi [tési], Juanito ></p>	<p>Magdalena [mæddə'lənə] > Len [lén], Manel > Nel [nél], Sebastià > Tián</p>
			<p>Agustí > Agus [áγus], Ariadna > Ari [ári], Bartomeu > Barto/ Bartomeu > Tomeu [tuméw] > Tom [tóm]*, Daniel > Dani, Caterina > Cate [káte], Cristòfol > Cris,</p>

		Nito*, Natàlia > Tàlia [tálja], , Catalina > Lina, Francesc > Xico, Xisco, Francisco [frən'sisko], Neus > Nieves, Cecília > Celi [séli]		Dolors > Dolo [dólo], Esperança > Espe [éspe], Estela > Este [éste], Estibaliz > Esti [ésti], Fàtima > Fati, Franscenc > Frans, Inmaculada > Inma [ímma], Adrià/ana > Adri, Àgueda > Ague, Xavier > Xavi, Ismael > Isma*, Isabel > Isa, Isaïes > Isa, Maria > Mari [mári], Maties > Mati [máti], Mireia > Mire [míre], Patrícia > Patri, Pat, Salvador > Salva, Samuel > Samu [sámu], Sam, Sebastià > [séβas], Teresa > Tere, Úrsula > Urs, Ursu, Núria > Nuri [nuri], Samuel > Sam, Moisès [muj'zes] > Moi [mój], Catalina > Cata [káta], Jeroni > Jero [xéro], Manel / Manuel > Mane, Manu, Bartomeu > Bart, Damià > Dami, Domingo > Domi [dómi], Rafel > Rafa, Antoni > Ánton, Francesc > Francis [fránsis]
Sense castella nització	Amb canvi fonètic	Francesc > Franciscus, Àngel > Quelis, Antònia > Tuni, Tona, Catalina > Nina, Nineta, Ninota, Ninona, Caterina > Nina, Nini, Cecília > Xília, Eulàlia > Laia, Jeroni > Noni, Joana > Nana ['nənə], Llorenç > Nènso, Uènso, Magdalena [mæddə'lənə] > Nena ['nənə], Margalida > Guida, Margarita > Guida, Rita, Assumpta > Sunta, Auxiliadora > Dora, Auxiliadora > Auxili > Sili, Joan > Nani / Nanis, Teresa > Tereseta > Seta ['seta], Isabel > Bele [béle], Esperança > Esperanceta > Ceta ['setə], Joan >	Francesc > Xisco ['fisku] > Xisquet [fis'kət], Àgueda > Aguedet > Guedet, Catalina > Niní, Francesc > Xec > Xic > Xicó /ʃikón/ > Xiconis, Gabriel > Biel, Jesús > Sús [sús], Joan > Nan, Josep > Bep, Pep, Llorenç > Nens ['nens], Quens ['kəns], Sebastià > Bià, Bartomeu > Bartomeuet > Met/ Bartomeu > Tomeu > Meu > Mevis ['mevis], Antoni > Toni > Toniet > Niet, Miquel > Quel > Quelot*, Jaume > Jaumet > Met > Metis, Joana > Janet [ʒə'nət], Jun [zún], Bartomeu > Met ['mət], Martí > Martinet > Tinet [ɛ] / [ə], Josep > Pep, Joan > Jon, Marc > Marquet > Quet (amb neutre), Raul > Rul [rúl], Andreu > Driu [dɪ'íw]	Auxiliadora > Auxili [əwsíli] > Usili [usíli], Magdalena > Magda [máddə], Marta > Martusqui > Tusqui, Júlia > Juls, Macià > Maci > Mason [mėjson], Jaume > Jimi, Damià > Dimi, Pere > Píter, Àngela > Angi, Concepció > Conxa [ɛ], Judit > Juju [xúxu], Antònia > Antonieta > Tonieta > Tuni

			Joanetis > Netis		
		Sense canvi fonètic	Antoni/ònia > Toni/Tònia ['tɔnjə], Cristòfol > Tòfol, Francisca > Sisca, Onofre > Nofre, Ignasi > Nasi, Rosalia > Lia, , Isaïes > Ies [iəs], Úrsula > Ula [ɛ], Patrícia > Trícia, Francina > Cina, Maria > Mia	Bartomeu > Tomeu, Meu, Damià > Mià, Miquel > Quel*, Nicolau > Colau, Rafel > Fel, Sebastià > Tià, Francesc > Cesc, Moisès [moj'zɛs] > Sès ['zɛs], Isabel > Bel, Gibet > Bet, Joan > Jan, Agustí > Gustí, Ramon > Mon, Samuel > Muel, Cristòfol > Ful (també <i>Fulet</i> , amb canvi morfològic)	Laura > Lau [láu], Sebastià > Sebas ['səβəs], Margarita > Marga, Macià > Maci [mási], Bartomeu > Barto [u], Júlia > Jul, Juli, Neus > Ne, Cristòfol > Tòfol > To [amb oberta], Joana > Ju, Llorenç > Llur

Noms compo- stos castell- ans	Sense catalani- tzació	Amb canvi fonètic			Juan Carlos > Juanqui, Juan Francisco > Juanfri > Juanfrix [ks]
		Sense canvi fonètic	Ana María > Anamari	María de la Luz > Luz	María de la Luz > Mariluz, José María > Josemari, Juan Bernardo > Juber, Juan Carlos > Juanca, Juancar, Juan Francisco > Juanfra, Juanfran, Juan José > Juanjo, Juan Luís > Juanlu, Juan Miguel > Juanmi, Juan Manuel > Juanma, Juan Pedro > Juanpe, Juan Ramón > Juanra, Luís Miguel > Luismi, Luís Martín > Luisma, María del Pilar > Maripili, María José > Majo [x], Mariajo [x], Marijose [x], Maria Teresa > Maritere, Maite, Juan Antonio > Juanan, José Manuel > Josemanu, Ana María > Anamar, María Isabel > Marisa
	Amb catalani	Amb canvi			

	tzació	fonètic			
		Sense canvi fonètic		María de la Luz > Llum	
Noms compostos catalans	Amb castella nització	Amb canvi fonètic			Joana Maria > Quanamari
		Sense canvi fonètic			Anna Maria > Ana Mari, Joana Maria > Juanamari
	Sense castella nització	Amb canvi fonètic	Maria Antònia > Nona	Miquel Àngel > Quedàngel [kɛðánɟɐl]	
		Sense canvi fonètic			

Cognoms castellans	Sense catalani tzació	Amb canvi fonètic			Felipe > Fílíp
		Sense canvi fonètic			Felipe [felípe] > ['fel]
	Amb catalani tzació	Amb canvi fonètic			
		Sense canvi	Carretero [kəɾətéru] > Tero [téru]		Felipe [felípe] > ['fel]
Cognoms	Amb castella	Amb canvi			Goñalons [gɔɲəlóns] > Goñi [góni], Goño [o]

catalans		Sense canvi fonètic			
		Sense canvi fonètic	Sansaloni > Loni		Mascaró [məskəˈró] > Masca [máska] / [ˈməskə], Barber [bəˈbé] > Bárber [bárber], Carreres [kəˈréras] > Carre [káre], Rotger [rudʒé] > Róger [róʒer], Genestar > Gene, Genes [xénes], Arguimbau [árgimbáw] > Arguim [árgim], Argui, Ametller [əməllé] > Ame [áme], Casanovas > Casas, Massanet [məsənət] > Massa [mása], Pallisser [pəˈlisé] > Palli [páli] / [ə], Pelegrí [pələgrí] > Pele [péle], Sansaloni [sənsəˈloni] > Sansa [sánsa], Taltavull [təltəˈvúʎ] > Talta [tálta] / [ˈtəltə] (darrer, Ciutadella), Rotger > Roger [roxér], Goñalons [ɡuɲəˈlóns] > Goña [Góna]
	Sense castella nització	Amb canvi fonètic	Villalonga > Llonga		
		Sense canvi fonètic		Rosselló > Russó	Gomila > Gomi / Gumi, Villalonga > Villa [amb neutra], Mascaró > Mas, Riudavets > Riuda [amb oberta]

Noms comuns en llenguatge dels joves (castellà)	Sense catalani tzació	Amb canvi fonètic			
		Sense canvi fonètic			quetamina [ketamína] > queta, cocaïna [kokaína] > coca
	Amb catalani tzació	Amb altres canvis fonètics			

		Sense canvi fonètic			Psicomotricitat [sikumutrisiðát] > psico [síku]
Noms comuns en el llenguatge dels joves (català)	Amb castella nització	Amb altres canvis fonètics			
		Sense canvi fonètic			Universitat > uni, institut > insti, matemàtiques > mates, literatura > lite, termodinàmica > termo, professor > profe, oficina > ofi, xampinyons > xampis, manifestació > mani, esclata-sang > esclata, hospital > hospi, furgoneta > furgo, esclata-sangs > esclates, biblioteca > biblio, tranquil > tranqui, batxiller > bat, president > presi, religió > reli, pastanaga > pasta, oncologia > onco, PlaySatation > Play, lesbiana > lesbi [lésbi/lésvi], català > cata, biologia > bio, castellà > caste, naturals > natu, filosofia > filo, cosmologia > cosmo, facebook > face [féjs], introducció > intro, gimnàs > gim, selectivitat > sele, astorlogia > astro, poliesportiu / policia > poli, tecnologia > tecno [ténno], mamà > ma [má], papà > pa [pá],
	Sense castllanització	Amb canvi fonètic			
		Sense canvi fonètic			

Noms comuns en altres generacions (castellà)	Sense catalanització	Amb canvi fonètic				
		Sense canvi				
	Amb catalanització	Amb altres canvis fonètics				
		Sense altres canvis				marihuana [mariywána] > maria [məríə]
Noms comuns en altres generacions (català)	Amb castellanització	Amb altres canvis fonètics			bicicleta > bici [bíʃi], cabezazo > cabi,	
		Sense altres canvis			Fotografia > foto, zoològic > zoo [zó], cardiologia > cardio, fisioterapeuta > fisio, pel·lícula > peli, xelestre > xele, saxòfon > saxo, bicicleta > bici [bísi], micròfon > micro, bolígraf > boli, motocicleta > moto, supermercat > súper, cinema > cine, pornografia > porno, dinosaure > dino, radiologia > radio, quimioteràpia > quimio, Cabezazo > cabe	

	Sense castella nització	Amb canvi fonètic			mamà > mai [máj], papà > pai [páj]
		Sense canvi	Coneixement del Medi > medi, punyetes > nyetes, punyemes > nyemes	Xubec > bec, xubecar > becar	mossegada > mos ['møs], pollastre > poll, ginebra > gin, madona > madò, mamá > ma, papà > pa

Topònims i esabliments catalans	Amb castella nització	Amb canvi fonètic			
		Sense canvi fonètic			Ferrerries > Ferre, Mercadal > Merca, Feymar < Febrer i Martí, Kolser < Coll i Serra, Ca na Genera < perquè passa de generació en generació, Truvi < Truyol i Villalonga, Loga < Lorenzo y Gabriel, Pojan < Pons i Janer, es Jeni < Jesús i Niní, Es Bale < Cafè Balear, Bián < Biel i Andreu, Los Claveles > Loscla
	Sense castella nització	Amb canvi fonètic			Sant Ciment > Sancli, Lluçmaçanes > Lluma
		Sense canvi fonètic		Alaior > Lo	Ca es Hermanos de la Salle > Càtser, Ca los Hermanos > Calós, Ca las Madres > Calás, Ciutadella > Ciuta, , Cala Galdana > Cala, Cas Peri < en Perico, es Medi < Es Mediterrani, Es Gurugú > Es Guru

Topònims i establiments castellans	Amb catalanització	Amb canvi fonètic			
		Sense canvi fonètic			
	Sense catalanització	Amb canvi fonètic			
		Sense canvi fonètic			

Canvis fònics i morfològics			
Noms simples castellans (o altra procedència)	Sense catalanització	Amb canvi	Bartolomé > Tolo > Tolito [tolíto], Domingo > Mingo > Minguito [miŋgíto], Lourdes > Lourditas , Dorotea > Dorito/a, Rosalia > Rosalín, Fionna > Fionnis, Miguel > Miguelito > Lito*
		Sense canvi	
	Amb catalanització	Amb canvi	Carmen [kármen] > Carmeta [kər'mətə]
		Sense canvi	
Noms simples	Amb castellanització	Amb canvi	Àgueda [áγəðə] > Aguedita [əγədíτə] > Guedita [γədíτə], Àngel > Angélicus [aŋzélíkus], Àngela > Angelines [anxelínes], Francesc > Franciscando

catalans			[fr̥ənsiská <u>ndu</u>], Josep > Josepito [xosepíto] > Pito / Joselito [xoselíto] > Joserito [xoseríto] > Serito [seríto] / Joserín > Serín, Josep > Josepando [zuzəpá <u>ndu</u>] / Bep > Bepis > Bepando > Bepotis > Bepetis, Josep > Josepotis > Josepetis, Josep > Pepe > Pepelín*, Jesús [zə <u>ús</u>] > Jesusín [xesusín] > Sín, Laura > Laurita [láwrí <u>ta</u>], Núria > Nuriales [nurjá <u>les</u>], Pere > Perico [perí <u>ku</u>] > Peri [ˈpəri] / Perico > Pericàs > Pericasso, Rafel/a > Fel/a > Felitu / Felitus [fəlít <u>us</u>] / Felita [fəlítə] > Litus / Lita, Teresa > Teresanda / Teresinya, Úrsula > Ursulanda / Ursulinya, Magdalena > Magda > Manda > Mandita, Josep > Pepín, Paula > Paulina, Antònia > Tonyita [o]/ [u] [ɛ], Catalina > Katiuska [katiúska], Biel > Bielichie > Lichie, Miquel > Miquelando [u], Pilar > Pilarín [pilarín], Pere > Periqito [ikítu], Marc > Marcus, Ramon > Ramoncio [sju], Albertinyo [u], Isabel > Bel > Belita [belít <u>a</u>], Rafel > Fel > Felito [felít <u>o</u>], Albert > Albertito*, Miquel > Quel > Querando [kerá <u>ndo</u>]
		Sense canvi	
	Sense castellanització	Amb canvi	Àngela > Angeleta [əŋzə'lətə] / Angelotis [əŋzə'lətis], Lídia > Lidieta, Martí > Martinet, Martinot, Sebastià > Tià > Tianot [tjənət] / Tianet [tjə'nət], Teresa > Tereseta, Úrsula > Ursuleta, Xavier > Xavieret, Neus > Neuetes, Anna > Annita [ənnitə], Jaume > Jaumet, Jaumot, Francesc > Xiculinus, Teresa > Teresona, Teresil·la, Tresó, Marta > Martusqui, Maria > Marionxes, Maria > Madia [məðiə]
		Sense canvi	
Noms compostos castellans	Amb catalanització	Amb canvi fonètic	
		Sense canvi fonètic	
	Sense catalanització	Amb canvi fonètic	
		Sense canvi fonètic	
Noms compostos catalans	Amb castellanització	Amb canvi fonètic	
		Sense canvi fonètic	
	Sense castellanització	Amb canvi fonètic	
		Sense canvi fonètic	

Casos d'apòcope i afèresi: Margarita > Gari [gáři], Inmaculada > Macu [máku], Bartolomé > Tolo > (després amb canvis morfològics)Tolete / Tolito / Tolín, Aristòteles > Tote [tóte]

Descripció específica i complementària

En aquest apartat del treball s'han comentat una per una totes les caselles que conformen la graella. Les formes que ja s'han analitzat a l'anàlisi general, evidentment, no s'han esmentat ni interpretat de nou.

7.1) Mot origen castellà (o altre origen), amb truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons, sense catalanització i amb canvi fonètic

7.1.1. Dades

A.be.lar.do > Dar.do [dárdo], A.be.lar.do > A.be.lar.di.to > Di.to [díto], A.de.lar.do > A.de.lar.di.to > Di.to [díto], A.de.lar.do > A.do [aðo], A.le.jan.dro > San.dro [sánðro], An.drés > An.dre.si.no > Si.no [síno], Án.ge.la > An.ge.li.nes > Li.nes [línes], Au.re.lí.o > Ie.io [jéjo], Con.ra.do > Da.do [dádo], Cris.tó.bal > Cris.to.ba.li.to > Li.to [líto], Do.lo.res > Lo.li [lóli], Lo.la [lóla/lólə], Lo.les [lóles], E.li.sa.bet / E.li.sa > Li.sa [lísa], Li.si [lísi], E.li.sa.bet > Be.ti [béti], Es.te.la > Es.te.lo > E.lo [élo], Eu.ge.nio > Que.nio [kínjo], Fran.cis.co > Pa.co/a [páko] > Pa.qui.to/a [pakíto] > Qui.to [kíto] > Qui.co/a [kiko / kíke] > Ti.co [tíko] i Qui.cus [kíkus], Gon.za.lo > La.lo [lálo], Go.re.tti > Te.ti [téti], Gui.ller.mo > Me.mo [mémo], Ig.na.cio > Na.cho [nátʃo], Jai.me > Jai.mi.to > Mi.to [míto] > Mi.llo [mílu], Ja.vier > Ja.vi > Ja.vi.to > Vi.to [víto], Jo.sé > Jo.se.pi.to [xosepíto] > Pi.to [píto], Ma.no.lo > Ma.no.le.te > Le.te [léte], Mar.ce.li.no > Ni.no [nínno], Mi.guel > Mi.gue.li.to > Li.to [líto], Pe.dro > Pe.dri.to > Ti.to [títo], Re.be.ca > Be.qui [béki], Sa.gra.rio > Ya.yo [jájo], Sa.tur.ni.no > Ni.nus [nínus], Oc.ta.vio > Ta.io [tájio], Vic.to.ri.no > Ni.no [nínno], Vic.tò.ria > Vi.co [víko], Vir.gi.nia > Qui.nia [kínia]

7.1.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Totes aquestes formes es componen d'un peu trocaic, és a dir que concorden amb el mot mínim. Com és comú en el truncament per la dreta, els escurçaments respecten l'estructura mètrica del mot d'origen; és a dir, tots agafen la seqüència que conté el peu mètric bàsic del mot d'origen, tant si està format per una síl·laba pesant (*Eli*)*sa*(*bet*) > *Bet*, com si està format per dues síl·labes lleugeres *Eu.ge.nio* > *Que.nio*. Els únics casos que semblen contradir aquest comportament són *A.de.lar.do* > *A.do* i *Es.te.la* > *Es.te.lo* > *E.lo*. A (*A-de*)(*lar-do*) > *A.do* es pren la primera síl·laba del primer peu i s'ajunta amb la segona del segon peu, formant un nou peu trocaic bimoriac de dues síl·labes lleugeres. A *E.lo* també es crea un nou peu de les mateixes característiques, amb la diferència que en aquest cas es bandeja completament la síl·laba tònica, que, en teoria, ha de ser el nucli del mot base.

Davant aquest comportament es pot hipotetitzar que la condició de bisil·labicitat trocaica, tot i que es manté, queda supeditada a una condició de fidelitat envers el mot d'origen, encara que això impliqui trencar-ne l'estructura mètrica. El que succeeix en els casos de *Ado* i *Elo* és que es conserven la síl·laba inicial i final del nom, que tenen un valor identificatiu més gran que no les altres parts, per la qual cosa els parlants tendeixen a conservar-los més. A *Es.te.la* > *Es.te.lo*, el canvi de morf de gènere femení pel masculí es deu a la voluntat de ridiculització per part dels parlants. Per acabar, s'ha mantingut la primera vocal del nom i s'ha agafat la darrera síl·laba, d'estructura CV. El mateix succeeix amb *A.de.lar.do* > *A.do*, encara que en aquest cas, però, no hi ha una voluntat ridiculitzadora com en *E.lo*.

- En aquest grup, també hi trobem diversos canvis fonètics i morfològics: en primer lloc, hi ha hipocorització per mitjà de reduplicació fonològica (anomenada també *harmonia consonàntica*), en *Ni.no*, *Ie.io*, *Da.do*, *Lo.li*, *Lo.la*, *Lo.les*, *Ti.to*, *La.lo*, *Me.mo*, *Ya.yo*, *Te.tti* i *Da.rdo*.
- En els casos de *Au.re.lio* > *Ye.yo*, *Sa.gra.rio* > *Ya.yo*, *Vic.to.ri.no* > *Ni.no*, *A.be.lar.do* > *Dar.do*, *Go.re.tti* > *Te.tti* i *Gon.za.lo* > *Za.lo* la reduplicació es produeix per evitar una obertura sil·làbica marcada en la llengua: les obertures sil·làbiques en posició inicial de mot en ròtica bategant (que no són possibles en català), en lateral alveolar (que són poc freqüents) i en fricativa interdental (que és marcada perquè no és un so propi del català).
- En *Au.re.lio* i *Sa.gra.rio*, si s'hagués escurçat sense aplicar-hi cap canvi, les formes serien *Re.lio* i *Ra.rio*, que contenen dues infraccions de les condicions bàsiques dels truncats: d'entrada, les dues presenten una obertura complexa CS que, com bé argumenta Cabré (2002), no està permesa en els truncats “c) els truncats no poden tenir obertures complexes del tipus CS” (p. 902). Les possibles solucions que Cabré (2002) proposa per resoldre l'obertura complexa és que la semivocal substitueixi la consonant d'obertura o que la consonant substitueixi la semivocal. En el nostre cas s'ha optat per la primera opció (*-lio* > *io*, *rio* > *io*). En aquest moment, doncs, tindríem *Re.io* i *Ra.io*, i com que la ròtica bategant no està permesa com a obertura, es reduplica l'estructura SV (semivocal-vocal) de la síl·laba àtona i es reemplaça la ròtica per la semivocal, obtenint així més facilitat articulatòria en la pronúncia. És per aquest motiu que de *Gui.ller.mo* es fa *Me.mo*, evitant així una obertura sil·làbica marcada en castellà (*Ller.mo*) i elidint la ròtica per tal de crear una estructura CVCV, més senzilla.
- En els altres exemples es produeix el mateix fenomen: es reduplica la consonant de la segona síl·laba àtona. Les úniques excepcions que hi ha són *Lo.li*, *Lo.la* i *Lo.les*, en què es reduplica la

consonant d'obertura de la primera síl·laba, de la tònica.

- En la forma *Ni.nus* es produeix un allargament per mitjà del sufix *-us*. Adoptant una perspectiva diacrònica, la hipòtesi més probable sobre l'origen d'aquest sufix és que provingui de l'*us* pertanyent al nominatiu llatí. Aquesta terminació permet realitzar la vocal [u], que té un valor fonosimbòlic afectiu. A més d'aquesta vocal, també conté el morf de plural, que s'identifica com un recurs hipocorístic més, que ja es podia observar a *Lo.les*.

- En alguns casos també hi ha un procés d'escurçament posterior a l'allargament per mitjà d'un sufix: *Pa.co* > *Pa.qui.to* > *Qui.to*, *Pa.qui.co* > *Qu.ico* > *Qui.cus*, *Jai.me* > *Mi.to*, *Jai.mi.llo* > *Mi.llo* (adaptat a la fonètica catalana), *Pe.dro* > *Pe.dri.to* > *Ti.to*, *A.de.lar.do* > *A.de.lar.di.to* > *Di.to*, *An.drés* > *An.dre.si.no* > *Si.no*, *Án.ge.la* > *An.ge.li.nes* > *Li.nes*, *Mi.guel* > *Mi.gue.li.to* > *Li.to*, *Cris.tó.bal*, *Cris.to.ba.li.to* > *Li.to*, *Ma.no.lo* > *Ma.no.le.te* > *Le.te*, *Jo.sé* > *Jo.se.pi.to* > *Pi.to*. En el cas de *Pe.dri.to* > *Ti.to*, a més, es produeix una harmonia consonàntica propiciada pel fet que les obertures sil·làbiques amb dental seguida de ròtica bategant són complexes, en altres paraules, presenten una dificultat articulatòria massa alta per un procés que té com a finalitat bàsica, justament, simplificar al màxim el mot d'origen.

- Les formes *Que.nio* i *Qui.nia* presenten una alternança molt característica de les persones majors: la conversió a oclusiva velar de la fricativa velar [x] > [k]. D'aquesta forma no es perd informació del punt d'articulació i s'aconsegueix la presència d'una oclusiva, el so més bàsic i senzill en els universals lingüístics. Aquesta alternança es produeix entre la gent major sense gaire escolarització, ja que l'articulació de [x] els resulta impossible o massa difícil de realitzar; actualment aquest tret està en clara recessió. S'ha observat en les enquestes que els joves només l'utilitzen en to humorístic, per imitar aquesta forma distintiva de pronunciar de les persones grans. Amb aquest nou ús, doncs, s'ha convertit en un recurs afectiu més.

- En les formes *Li.si*, *Lo.li* i *Bequi* s'ha substituït la vocal baixa central [a] per la vocal anterior alta [i], amb connotacions afectives.

- A *Ja.vier* > *Ja.vi* > *Ja.vi.to* > *Vi.to*, s'ha produït en primer lloc un truncament per l'esquerra, tot seguit s'ha aplicat l'allargament amb un sufix diminutiu i, finalment, s'ha truncat aquest nou mot per la dreta. A *Oc.ta.vio* > *Ta.io* simplement s'ha produït una elisió de la fricativa labiodental. A Menorca encara és prou freqüent sentir [mujmént] en lloc de [muvimént].

• A *Lo.la* s'ha observat alternança en la pronúncia dels parlants, alguns ho assimilen a la fonètica catalana, amb [ɛ] o [ə] final, i altres fan la vocal oberta [a]. En el cas de *Mi.llo*, en canvi, s'observa com un sufix castellà s'adapta del tot a la fonètica catalana.

• A *A.le.jan.dro* > *San.dro* se substitueix un so fricatiu velar per un fricatiu alveolar, és a dir que no es perd informació del mode d'articulació i la sonoritat queda intacta.

• Per arribar a la forma *Vi.co*, primer s'adopta el nom castellà castellà, ja que la forma d'origen és *Vic.to.ria*. L'estructura mètrica de *Victoria* és (Vic)(to-ria) amb dos troqueus, un de monosil·làbic i l'altre bisil·làbic. Veiem que en la forma *Vi.co* [víko] s'ha agafat, doncs, el primer troqueu i el nucli vocàlic de la primera síl·laba del segon. A continuació s'ha eliminat el so oclusiu dental sord del contacte consonàntic [kt], deixant només el so oclusiu velar. D'aquesta manera, d'una estructura *Vic.to* CVCCV es passa a una CVCV, *Vi.co*, que s'adequa al patró CV universal i compleix la senzillesa exigida en el procés de truncament. Aquest contacte en menorquí s'hauria pogut resoldre amb l'assimilació regressiva del lloc d'articulació, de forma que també hauria quedat una estructura CVCV, [vítto]. L'únic inconvenient d'aquesta solució és el so geminat que resulta de l'assimilació regressiva, que no és tan simple com el so oclusiu velar. El canvi de [k] a [t] s'explica també per la tendència de la llengua cap als sons més prominents: com que la [k] és més prominent que [t] i totes dues són oclusives, s'aprofita el mode d'articulació compartit per donar preferència a la més prominent.

7.2) Mot origen castellà (o altre origen), sense catalanització, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons, sense canvi fonètic.

7.2.1. Dades

A.dol.fo > Dol.fo [dólfo], Al.ber.to > Ber.to [bértó], A.be.lar.do > Lar.do [lardo], A.de.lai.da > A.de.la [aðéla] > De.la [déla], A.le.jan.dro > Jan.dro [xándro], Ar.tu.ro > Tu.ro [túro], Am.fi.a.no > Fi.a.no [fjáno], An.dre.a > Dre.a [dréa], Be.ne.di.ta > Di.ta [díta], Ber.nar.dí.no > Di.no [díno], Ber.nar.do > Nar.do [nárdó], Car.los > Char.lie [járli], Ca.ro.li.na > Li.na [lína], Con.ra.do > Ra.do [rádo], Cris.ti.na/Mar.ti.na > Ti.na [tína], Cris.tó.bal > Tó.bal [tóbal], De.si.de.rio > Si.de.rio [siđerjo], Di.o.ni.sio > Ni.sio [nísjo], Do.lo.res > Lo.res [lóres], Ger.tru.dis > Tru.di [truði], Gui.ller.mi.na > Mi.na [mína], E.du.ar.do > Du.ar.do [dwárdó], En.ri.que.ta > Que.ta [kéta / 'kətə/'kətɛ], Es.ta.nis.la.o > La.o [láó], Eu.se.bio > Se.bio [séβjo], Fe.li.pe > Li.pe [lípe], Fer.nan.do > Nan.do [nándó], Gon.za.lo > Za.lo [θálo], Gui.ller.mi.no/a > Mi.no/a [míno/mína], Gus.ta.vo > Ta.vo [távo], I.si.do.ro > Si.do.ro [siđóro], Do.ro [dóro], Jo.se.fi.na > Jo.se.fa [xoséfa] > Se.fa [séfa],

Jo.se.fi.na > Fi.na [fína], Le.o.nar.do > Nar.do [nárdo], Ma.xi.mi.no > Mi.no [míno], Mi.la.gros > La.gros [láyros], Na.ta.lia > Ta.lia [tálja], No.e.lia > Ne.li [néli], Li.a [lía], Oc.ta.vio > Ta.vio [távjo], San.ti.ago > Ti.a.go [tjáyo], Sa.tur.ni.no > Ni.no [nínno], Vir.tu.des > Tu.des [túdes]

7.2.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

Les formes subratllades presenten unes característiques que requereixen una atenció especial, per aquest motiu se'ls ha dedicat un apartat exclusiu en l'anàlisi general (vegeu 4.5 i 4.6) i en aquesta segona anàlisi es comenten algunes formes més i es complementa la informació ja exposada anteriorment.

- Tornem a veure com els truncats respecten perfectament l'estructura trocaica del mot base i que sempre agafen la seqüència sil·làbica que conté l'accent. La forma *Car.los* > *Char.lie* no segueix cap procés de truncament, però sí que evidencia que el canvi de llengua s'utilitza també com a recurs per denotar més afecte.
- Altres formes que criden l'atenció són *Dre.a*, que presenta una obertura sil·làbica complexa formada per una dental en primera posició. Ja hem vist que aquestes obertures no són gaire freqüents en els truncaments, ja que s'intenta arribar a la màxima facilitat articulatòria possible. S'ha d'esmentar, però, que aquesta forma només s'ha registrat entre els parlants joves; els informants més vells no aportaven cap forma hipocoritzada en aquests noms. És possible que els parlants més joves siguin més flexibles pel que fa a segons quines seqüències articulatòries. La raó d'aquesta diferència intergeneracional és un nivell molt més alt d'escolarització en les generacions de menys edat: han après a llegir i a escriure des dels cursos més bàsics i ja des de petits estan familiaritzats amb grups consonàntics d'aquestes propietats, per tant, els dominen més i no els suposen tant d'esforç pronunciar-los.
- En el cas de *No.e.lia* > *Ne.li* tornem a veure les mateixes consideracions que fèiem entorn *Ie.rio* i *Ia.rio*. Com ja sabem, les obertures complexes formades per consonant més semivocal són marcades en els truncats, consegüentment, la forma *Ne.lia* (CV.CSV), resultant d'aplicar el truncament per la dreta, queda reduïda a *Ne.li*. En aquest cas, la relació de fidelitat entre el truncat i la forma base segueix els canons més clàssics. El truncament agafa el primer element consonàntic del mot, que serveix d'identificador, i la síl·laba tònica, que és el nucli de la base mètrica. En la forma *Li.a*, de *No.e.lia*, es produeix una dissolució del diftong [ja], propi del castellà, pel hiat [lía]. Aquest procés es deu a l'adaptació a la fonètica menorquina, que sempre és més emfàtica en relació

amb el contacte de vocals.

- En les formes *Di.ta*, *Ti.na* i *Que.ta* hi havia alternança entre la pronúncia vocàlica castellana i la catalana, es va observar que alguns parlants joves tendien a adoptar la fonètica catalana en aquests casos.

7.3) Mot origen castellà (o altre origen), sense catalanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a mots aguts

7.3.1. Dades

Car.los > Charles [ʃáls / ʃárls], Jo.sé > Jo.se.rín [xoserín] > Se.rín [serín]

7.3.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- En el cas de *Se.rín* es produeix un allargament per mitjà d'un sufix castellà *i*, tot seguit, un truncament per la dreta. En el cas de *Car.los* > *Charles* [ʃáls / ʃárls], no es produeix cap tipus de truncament, però tornem a veure el canvi de llengua amb intenció afectiva. La forma [ʃárls] presenta un contacte consonàntic *r+l+s* marcat en català, ja que les característiques articulatòries suposen molta dificultat en la pronúncia. Tres alveolars seguides, dues de les quals són líquides: quan s'està produint el batec de la ròtica és bastant costós adoptar el mode d'articulació lateral. Aquesta forma només es va registrar en un informant, que la va pronunciar de forma bastant lenta i emfàtica, amb un petit allargament de la primera vocal per facilitar l'articulació de la seqüència marcada. Podem afirmar, doncs, que la pronúncia general és [ʃáls], ja que el grup *r+l+s* trenca l'escala de sonicitat del català.

7.4) Mot origen castellà (o altre origen), sense catalanització, amb canvi fonètic que donen lloc a mots aguts, truncament per la dreta, sense canvi fonètic

7.4.1. Dades

A.gus.tín > Tín [tín], An.dre.a > Dre [dré], Bar.to.lo.mé > To.mé [tomé] > Mé [mé], Ben.ja.mín > Mín [mín], Cris.tó.bal > Bal [bál], Da.mi.án > Mi.án [mián], E.li.sa.bet > Bet [bét/ 'bɛt], Es.ti.ba.liz >

Liz [lís / líθ], Ger.mán > Mán [mán], Je.nni.fer > Fer [fér], Ju.li.án > Li.án [lián], Le.o.nor > Nor [nór], Mi.guel > Guel [gél], Ni.co.lás > Co.làs [kolás], Ra.quel > Quel [kél], Se.ra.fín > Fín [fín]

7.4.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Co.làs*, *Mi.án*, *Li.án* i *To.mé* adopten l'estructura iàmbrica; les formes *Guel*, *Fín*, *Bal*, *Mín*, *Tín*, *Liz*, *Nor*, *Dre*, *Quel*, *Bet*, *Fer* i *Mán* es corresponen amb el troqueu moraic, encara que la seva estructura sigui monosil·làbica, contenen dues mores. Hi torna a haver total adequació a la forma base d'origen.

- Totes les formes segueixen la fonètica castellana, menys el cas de *Liz* [lís], en què veiem el pas articulatori d'interdental a sibilant, indicador clar d'una assimilació cap a la fonètica catalana. Tanmateix, s'han trobat informants que no feien aquest ensordiment, cosa que evidencia que el sistema fonètic castellà està ben integrat en el parlar de Menorca, sobretot pel que fa a les fricatives velar i interdental. Un comportament similar s'observa en *Bet*, en què alguns parlants ho pronunciaven amb la vocal mitjana tancada (sobretot els de més edat), altres ho feien amb la vocal mitjana oberta i altres indicaven directament que ho havien sentit de les dues formes.

- La forma *Dre* presenta la mateixa obertura complexa que *Dre.a*. Aquests casos només s'han recollit entre parlants joves; en concret, *Dre* va sorgir en un context familiar: com més proximitat hi ha entre les persones, més tendència hi ha a canviar i a escurçar els noms, com més truncats i modificats estan, més confiança demostren.

- *Li.án* presenta de nou la dissolució del diftong [ja] que presenta el mot d'origen.

7.5) Mot origen castellà (o altre origen), sense catalanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.5.1. Dades

Do.ro.te.a > Do.ri [dóri], Do.ro.te.a > Do.ri.to/a [dórito], Cris.ti.na > Cris.ti [crísi], Qui.ti [kíti], Fi.o.nna > Fi.fi [fífi], Gon.za.lo > Gon.zo [gónθo], Gus.ta.vo > Gu.si [gúzi], Mi.guel > Mi.qui [míki], Pa.qui.ta [pakíta/pəkíta/pəkíte] > Pa.qui [páki], Pa.tri.cia > Pa.ti [páti], Pe.dro > Pe.dri

[pédri], Ro.sa.lí.a [rosalía] > Ro.si [rósi], Sa.man.tha > Sa.mi [sámi], Su.sa.na > Su.si [súsi]

7.5.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Tots els casos són troqueus. Al contrari que el truncament per la dreta, en el truncament per l'esquerra no s'agafa el peu que conté l'accent, sinó que es prenen les dues primeres síl·labes del mot i es desplaça l'accent a la primera. Torna a aparèixer el segment *-i* en posició final: *Ro.si*, *Su.si*, *Do.ri*, *Cris.ti*, *Pa.qui*, *Pi.ti*, *Sa.mi*, *Qui.ti*, *Gu.si* i *Pe.dri*. De nou hi ha canvi de llengua en el cas de *Mi.guel* > *Mi.ki*, un hipocorístic tradicionalment propi de l'anglès (de fet, es van recollir diversos casos de *Mike* [májk], tant per al nom *Mi.quel* com per al nom *Mi.guel*).

- Hi ha un procés d'hipocorització a través de la reduplicació de la primera síl·laba: *Fi.o.nna* > *Fi.fi*. El cas de *Cris.ti.na* > *Qui.ti* [kíti] torna a ser un calc directe de l'anglès. *Pa.trí.cia* > *Pa.tri* > *Pa.ti*, aquest canvi es produeix per evitar l'obertura complexa *tr*.

- En el cas *Do.ro.te.a* > *Do.ri.to/a* es produeix l'escurçament per l'esquerra, que agafa el primer peu de l'estructura mètrica d'origen (Do-ro)(te-a), i després s'hi aplica l'allargament per mitjà del sufix diminutiu castellà *-ito/a*.

7.6) Mot origen castellà (o altre origen), sense catalanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.6.1. Dades

A.be.lar.do > A.be [áβe], A.de.lar.do > A.de [áðe], A.de.lai.da > A.de.la, A.le.jan.dro > A.le [ále], A.ran.txa > A.rán [arán], Au.re.lia > Au.re [áwre], Bar.to.lo.mé > Bar.to.lo [bartólo], Be.ni.ta > Be.ni [béni], Ben.ja.mín > Ben [bén], Ben.ja [bénxə], Bien.ve.ni.da > Bien.ve [bjémve], Ca.ro.li.na > Ca.rol [károl], Ca.ro [káro], Con.ra.do > Con.ra [kónra], Cris.ti.na > Cris [krís], Cristóbal > Cris, De.si.de.rio/a > De.si [dési], Di.o.ni.sio > Di.o [díó], Di.o.ni [djóni], Do.lo.res > Do [dó], Do.ro.te.a > Do.ra [dóra], E.du.ar.do > E.du [édu], E.mi.lio > E.mi [émi], Eus.ta.quio > Eus [éws], Fe.li.cia.no > Fe.li [féli], Fer.nan.do > Fer [fer] > Fer.na [férna], Ge.no.ve.va > Ge.no [xéno], Ger.mán > Ger [xér], Gon.za.lo > Gon [gón], Gon.za [gónθə], Gui.ller.mo > Gui.lle [gíle], Gus.ta.vo > Gus [gús], Gus.ta [gústa], Flo.ren.cia > Flor(a) [flór(a)], Flo.re [flóre], Flo.ren [flóren], Ge.ró.ni.mo > Ge.ro [xéro], Go.re.tti > Go.re [góre], I.si.do.ro > I.si [ísi], I.re.ne > I.re [íre], Je.nni.fer > Je.ni [zéni], Je.re.mí.as > Je.re [xére], Jo.sé > Jo.se [zóse], Jo.se.fi.na > Jo.se.fa, Jo.se.fi [xoséfi], Ju.li.án > Ju.li [xúli], Lau.re.a.no > Lau.re [lávre], Le.o.nar.do > Le.o [léo], Le.o.nor > Le.o, Lo.re.na > Lo [ló],

Lo.ren.zo > Lo.ren [lóren], Mar.ce.li.no > Mar.ce [márze], Ma.xi.mi.no > Ma.xi [máksi], Mi.la.gro.sa > Mi.la, Me.li.na > Me.li, Mi.guel > Mi.gue [míye], Na.tà.li.a > Na.ta [náta], Na.tà.li.a > Nat [nát], Na.ti.vi.dad > Na.ti [náti], Ni.co.lás > Ni.co [níko], No.e.lia > No.e [nóe], Re.be.ca > Re.be [rébe], Ro.sa.lí.a > Ro.sa [rósa], Sa.gra.rio > Sa.gra [sáyra], Sa.man.tha > Sam [sám], San.ti.a.go > San.ti [sánti], Sa.tur.ni.no > Sa.tur [sátur], Sil.via > Sil [síl], So.le.dad > Sol [sól], So.le [sóle], Su.sa.na > Su [sú], Tri.ni.dad > Tri.ni [tríni], Va.ne.sa > Va.ne [váne], Ve.ró.ni.ca > Ve.ro [véro]

7.6.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Mi.gue*, *Jo.se* [zóse], *A.be*, *Lo.ren*, *Le.o*, *Be.ni*, *Ca.rol*, *Ca.ro*, *De.si*, *Di.o* [díó], *Flo.re*, *Flo.ren*, *Gus.ta*, *I.re*, *Ge.ro*, *Mar.ce* [márze], *Mi.la*, *Na.ti*, *No.e*, *Ni.co*, *Ro.sa* [rósa], *Sa.gra*, *So.le*, *San.ti*, *Va.ne*, *Ve.ro*, *Tri.ni*, *Je.ni*, *A.le*, *Gui.lle*, *Do.ra*, *Lau.re*, *I.si*, *Na.ta*, *Re.be*, *Go.re*, *Ma.xi*, *A.bel* [aβél], *A.de* [áðe], *Au.re*, *Ju.li* [xúli], *Ben.ja* [xa], *E.du*, *E.mi*, *Fe.li*, *Sa.tur* [sátur], *Bien.ve* [ve], *Gon.za* [interdental], *Fer.na* [férna], *Ge.no* [xéno], *Je.re* [xére], *Con.ra* i *Me.li* són troqueus amb el típic desplaçament de l'accent a la primera síl·laba del truncament per l'esquerra. En aquest aspecte destacar la forma *A.rán*, que tot i estar truncada per l'esquerra manté la síl·laba tònica de la forma base. Formes com aquesta es van trobar també a l'Alguer, Cabré i Vanrell (2011) expliquen:

En bases planes i esdrúixoles de més de dues síl·labes com *Terésa*, *Antóni*, *Pasqualíno* o *Doménico* trobem diferents possibilitats de realitzar els vocatius. En els vocatius emfàtics, que es produeixen en la primera crida, el parlant pot optar per realitzar la base sencera com *Terésa*, *Antóni*, *Pasqualíno* o *Doménico*, o pot apocopar-la, és a dir, elidir tot el material fònic que es trobi a la dreta de la vocal accentuada. Així, tindrem formes com *Teré*, *Antó*, *Pasqualí* o *Domé*.

(Cabré i Vanrell 2002: 512)

El nostre cas, però, no era un vocatiu, sinó un hipocorístic usat com a apel·latiu. Aquesta excepció dins el truncament per l'esquerra es pot justificar a partir d'una voluntat de mantenir el màxim de fidelitat entre el truncat i la forma d'origen. En el truncament per l'esquerra es conserva el principi dels mots, que facilita la identificació amb el nom inicial, però es desplaça l'accent originari, cosa que ja el distorsiona una mica. En la forma *Arán* s'ha eliminat aquest darrer inconvenient.

- Deixant de banda aquest tema, a *Do.ra* la *-a* final apareix per remarcar la funció de morf de gènere femení. Els casos *Ger*, *Ben*, *Flor*, *Gus*, *Cris*, *Sam*, *Eus*, *Sil*, *Sol*, *Fer* [fer], *Nat* i *Gon* són troqueus monosil·làbics bimoraics.

7.7) Mot origen castellà (o altre origen), amb catalanització, sense canvi, truncament per l'esquerra

7.7.1. Dades

Ce.be.de.o > Ce.be > [Séβe], Ci.ce.rón > Ci.ce [síse/θíθe], Fi.o.nna > Fi [fí], Fio [fíw], Fuen.cis.la.o > Fuen.cis [fwénsis], Ger.mán > Quer [kér], Ja.vier [ʒavjé] > Ja.vi [ʒávi], Mar.ce.li.no > Mar.ce [márse/márθe], Ro.sa.lí.a [rosalía] > Ro.sa ['rɔzə], Vic.to.ria.no > Vic.to [víttu]

7.7.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Tots concorden amb l'estructura trocaica bisil·làbica. A *Fuen.cis* [fwénsis], *Ce.be* > [séβe], *Ci.ce* [síse] / [θíθe] i *Mar.ce* [s] / [θ] trobem el desplaçament accentual del truncament per l'esquerra i l'alveolar fricativa sorda, marca d'una assimilació a la fonètica catalana. En el cas de *Ro.sa.lí.a* [rosalía] > *Ro.sa* ['rɔzə] s'ha assimilat completament la fonètica catalana, cosa que en els altres dos exemples no succeïa.
- És d'especial interès la forma *Vic.to* [víttu], en què es produeix l'assimilació regressiva de lloc d'articulació quan una consonant oclusiva velar va seguida d'una altra consonant; en aquest cas concret, d'oclusiva dental. Així no es perd la informació del mode d'articulació de la seqüència. Aquest cas es pot comparar amb la forma *Vi.co*, comentada en el primer grup. La diferència entre una i altra és que en la del present grup es produeix l'assimilació regressiva. El motiu que explica aquest comportament és l'assimilació al sistema fonètic castellà que es produeix a *Vi.co*, que impedeix que l'assimilació regressiva es manifesti, ja que aquest fenomen no és propi del sistema castellà, que en aquest cas s'hauria implementat del tot.
- Les formes *Ben.ja* i *Bien.ve* demostren que les síl·labes amb més pes sempre atreuen les que en tenen menys. A *(Ben)ja(mín)* i a *(Bien)ve(ni-da)* les síl·labes perifèriques formen peus mètrics ben formats. Les síl·labes centrals, per contra, no formen cap peu, per aquest motiu, els és possible ajuntar-se als peus ben formats per tal de poder sil·labificar-se d'una forma mètricament correcta.
- A *Fio* [fíw] actua la reducció vocàlica. Aquest cas és un troqueu moraic, ja que consta d'una síl·laba pesant amb semivocal. La forma *Quer* també es correspon a un troqueu bimoraic monosil·làbic. Es comprova en aquesta forma que l'alternança [x]-[k] encara roman entre els joves, tot i que en un grau molt baix. En aquest cas no l'utilitzava en un to humorístic, sinó per referir-se

de forma normal a la persona en qüestió. Com ja s'ha anat repetint, en el truncament sempre impera un principi de simplificació, i la pronúncia oclusiva velar és de les més bàsiques del llenguatge, a diferència de la fricativa velar, que és més difícil de aprendre i de pronunciar.

7.8) Mot origen castellà (o altre origen), amb catalanització, amb canvi fonètic que donen lloc a bisil·làbics paroxítons, truncament per la dreta

7.8.1. Dades

Car.men > Car.me.ta > Me.ta ['metə/'mætə/'mətə], Do.min.go > Min.go [mín̄gu] > Min.guet / Min.gui.to, Mar.ce.li.no [marselíno]/[mærsəlín̄u] > Ni.no [nín̄o]/[nín̄u], Ro.ge.lio > Que.lio [kél̄jo] > Que.io [kéjo], Vir.gi.nia > Qui.nia [kín̄ja]

7.8.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Tots aquests casos s'inclouen dins l'estructura trocaica. Veiem com en *Ni.no* es produeix la reduplicació que s'ha explicat més amunt. Així mateix, els informants que ens han reportat els casos *Ni.no* [nín̄u] han afirmat que utilitzaven aquesta *u*, és a dir, aquesta assimilació a la fonètica catalana, com a recurs per emfatitzar l'afectivitat.
- La forma *Me.ta* és producte primer d'un allargament i després d'un truncament per la dreta. En *Que.lio* i *Qui.nia* veiem de nou l'alternança [x] – [k], i tornem a comprovar que aquest canvi només es produeix entre la gent major. Els informants joves en general no trobaven cap forma hipocoritzada per aquests noms, els pocs que van saber-ho fer no empraven aquest escurçament, sinó que l'havien sentit de gent més gran. El cas de *Que.lio* torna a ser interessant pel fet que a la segona síl·laba presenta una obertura complexa CS, marcada en el sistema d'hipocorització català. Aquesta forma transgredeix la norma, per tant, representa una excepció i seria marcada. També és cert, però, que existeix la forma *Que.io*, que respecta el requisit.
- El nom castellà *Do.min.go* s'ha adaptat totalment al sistema lingüístic català: [dumín̄gu]. La forma hipocoritzada també presenta aquesta realització fonètica, i sovint s'hi afegixen els sufixos diminutius *-et* o *-ito*, el primer català i el segon, castellà. En el darrer cas la fonètica s'adapta del tot a la castellana.

7.9) Mot origen castellà (o altre origen), amb catalanització que donen lloc a bisil·làbics paroxítons, truncament per la dreta, sense canvi

7.9.1. Dades

A.me.lia [amélja] > Mé.lia [méljə], A.ni.ce.to > Se.to [séto], De.si.de.rio > De.ri [déri], Do.min.go [dumiŋgu] > Min.go [míngu], E.mi.lio [əmílju] > Mi.li [míli], Mil.io [mílju], Eu.se.bio > Se.bi [séβi], Fe.li.ci.a.no > Ciano [sjáno], Gon.za.lo > Za.lo [sálo], Ig.na.cio > Na.si [nási], Nà.sio [násjo], Lo.ren.zo/a > Lo.ren.ci.to/a > Ci.to [síto/a], Mar.ce.li.no/a > Mar.ce.lo/a > Mar.ce.la > Ce.la [séla], Ce.lo [sélo], Mer.ce.des > Ce.des [sédes], Oc.ta.vio > Ta.vi [távi], Ro.ge.lio > Que.lio [kéljo], Ro.sa.lí.a > Li.es [líəs], Vi.cen.te [vizénte] > Cen.te [sénte]

7.9.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Tots els casos s'adapten a l'estructura trocaica. Els casos *Ci.a.no* [sjáno], *Ci.to* [síto/a], *Cen.te* [sénte], *Ce.la* [séla], *Ce.lo* [sélo], *Ce.des* [sédes], *Za.lo* [sálo], *Se.to* [séto] preseten l'alveolar fricativa sorda, fruit de passar de la fonètica castellana a la catalana. Així, doncs, en castellà en aquests casos hi hauria la fricativa interdental, però com que en el sistema fonètic català no existeix aquest so, s'adapta a l'alveolar fricatiu sord. Veiem que amb aquest canvi no es perd la informació del lloc d'articulació ni de la sonoritat, només de mode. La forma *Si.to* és el resultat final d'aplicar un procés d'allargament al nom *Lo.ren.zo* > *Lo.ren.ci.to* i després un truncament per la dreta. Totes les persones a qui se'ls diu *Si.to* són de nom *Llo.renç*, no *Lo.ren.zo*, és a dir que aquí hi ha una clara influència del castellà.

- Les formes *Mi.lio*, *Me.lia*, *Ta.vi*, *Se.bi*, *De.ri*, *Na.sio* i *Na.si* tornen a ser interessants des del punt de vista de la condició dels grups CS. Les formes *Mi.lio*, *Me.lia* i *Na.sio* serien marcades, ja que transgredeixen el requeriment, però també presenten les formes *Mi.li* i *Na.si* [nási], que corregeixen la infracció de les altres formes. L'únic cas que no presenta cap forma alternativa és *Me.lia*. És molt possible que els hipocorístics *Mi.lio* i *Me.lia* provinguin, més que d'un procés de truncament, d'una elocució ràpida, típica del parlar col·loquial quotidià. Aquesta hipòtesi queda avalada per la semblança entre la suposada forma hipocoritzada i el mot d'origen i pel poc material fonètic que s'elideix.

Quant a la norma CS, veiem com certament en menorquí sembla haver-hi més tolerància cap a aquestes obertures complexes, però això no significa que no s'apliquin, tal com demostren les formes *Se.bi*, *Ta.vi*, *Mi.li*, *De.ri* i *Na.si*. En aquests casos, l'assimilació a la fonètica i sistema morfològic català (morfològic perquè s'elimina la terminació en [o], percebuda com a castellana) contribueix a solucionar una obertura complexa marcada.

- El cas de *Rosalía* > *Lies* mostra la presència l'afegiment del morf plural a la forma hipocoritzada *Li.a*.

7.10) Mot origen castellà (o altre origen), amb catalanització, mot agut, truncament per la dreta, sense canvi

7.10.1. Dades

A.sun.ción > *Sión* [sjón], E.li.sa.bet > *Gi.bet* [ziβét], Es.ta.nis.la.o > *Lau* [láu], Se.ra.ñin > *Se.ra.ñi* > *Fí* [fí/fín]

7.10.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- *Lau* i *Sión* són mots monosil·làbics, però es corresponen amb l'estructura trocaica bimoraica i, com passa en general en totes les formes recollides, respecten el peu mètric d'origen: (A*sun*)(*ción*) > *Sión*. *Lau* prové de l'hipocorístic *La.o*, simplement s'ha fet la reducció vocàlica pròpia del català, cosa que provoca que es formi un diftong decreixent, que és el que causa que la forma resultant sigui monosil·làbica i bimoraica. *Sión* presenta el canvi de fricativa interdental sorda a fricativa alveolar sorda, mantenint així la informació del mode d'articulació i de sonoritat.

- *Gi.bet* és un iambe. Aquesta no és una forma hipocoritzada, sinó l'adaptació al menorquí d'un nom procedent d'una altra llengua. El nom *E.li.sa.bet* és originari dels anglesos, però a Menorca s'ha adaptat com a *Gi.bet*. Aquesta adopció es pot analitzar també amb termes de metricitat: veiem com *E.li.sa.bet* presenta dos peus mètrics (*Eli*)*sa*(*bet*), i una síl·laba solta que, com que no forma cap peu, es pot afegir a un dels dos inicials. En el cas de *Gi.bet* s'ha afegit la síl·laba *-sa-* al peu monosil·làbic final, es canvia el lloc d'articulació d'alveolar a palatal (mantenint la informació del mode d'articulació) i es produeix una inflexió de la vocal per la influència de la prepalatal.

7.11) Mot origen català, amb castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.11.1. Dades

À.gue.da > *Gue.di* [géði], Al.bert > *Ber.ti* [bérti], Al.bert > Al.ber.ti.to > *Ti.to* [tító] > *Ti.toi* [ti'toj], Al.bert > Al.ber.ti.nyo [u] > *Ti.nyo* [tíjnu], Al.fons > *Fon.so* [fónsu/fónso], An.na > An.ni.ta [ənnítə] / *Na.na* [nána], An.na > An.nita > *Ni.ta* [níte/nítə], An.to.ni > *To.io* [tójo], An.tò.ni.a > *To.nyi* [tópi], Eu.là.li.a > *La.li* [láli], Er.nest > *Nés.tor* [néstor], Eu.là.li.a > *La.ia* [láje/lájə] > *La.ie.ta* [lajéta] >

Ie.ta [jéta], Fran.cesc > Txi.qui [ʃíki], Xes.co [ʃésko], Fran.cesc > Fran.cis.co [frən'fisku], Fran.cesc > Fran.cis.qui.tus > Qui.tus [kítus], Fran.cis [fránsis], Ga.bri.el > Bi.li [bíli], Im.ma.cu.la.da > La.la [lála], Jau.me > Ma.me [máme], Jo.an > Jua.ni.to, Jo.a.na > Na.ni [náni], Jo.sep/a > Pe.pe [pépe], Pe.po [pépo], Pe.pa [pépa], Pe.pi [pépi], Pe.pi.to [pepíto], Jo.sep > Co.sé [kosé], Jo.sep > Jo.se.ri.to [xoseríto] > Se.ri.to [seríto] / Jo.se.rín > Se.rín [serín], Llo.renç > Nen.so ['nensu] / [nénsu], Uen.so ['wensu], Mag.da.le.na [mæddə'lənə] > Ne.na [néna], Mag.da.le.na > Le.ni [léni], Ma.nel > Ne.le [néle], Marc > Mar.qui.tus [mərkitus] > Qui.tus [kítus], Mar.ga.ri.ta / Mar.ga.li.da > Ti.ta [títa], Mar.ga.li.da > Li.ta [líta], Mar.ga.ri.ta > Mar.ga.ri.ti.na > Ti.na [tinə/tínɛ], Mi.quel > Quel ['kɛl] > Que.lio [kéljo], Neus > Ne.ves [néves], Ra.fel > Fel ['fɛl] > Fe.li.tus > Li.tus [lítus]

7.11.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Totes les formes són troqueus bisil·làbics, menys els casos de *Jo.sep* > *Jo.se.ri.to* [xoseríto] > *Se.ri.to* [seríto] / *Jo.se.rín* > *Se.rín*.
- La forma *To.nyi* és la correcció de l'obertura marcada CS de les formes *Tò.ni.a*, *To.nia*. Com hem vist, la llengua s'ocupa de rectificar aquestes seqüències marcades amb diversos recursos. En el cas que ens ocupa, utilitza la palatalització de la nasal alveolar: [n] a [ɲ], d'aquesta forma es manté la informació del mode d'articulació. Encara que compleixi una finalitat correctora, aquesta palatalització no deixa de ser un recurs afectiu: de fet, veiem que apareix juntament amb el so [i], complint així la relació fonosimbòlica que apuntava Cabré (2002).
- En la forma *Bi.li* la llengua evita l'obertura complexa bilabial oclusiva seguida de ròtica bategant (*Ga.bri.el* > **Briel*) amb l'elisió d'aquesta última. El truncat tradicional menorquí seria *Bi.el*, però per influència de l'anglès s'ha incorporat la forma hipocoritzada típica anglesa, *Bi.lly*, amb aquesta -y afectiva final.
- La forma *La.la* és resultat d'un procés de reduplicació. Si només s'apliqués el truncament per la dreta, quedaria *La.da*; en aquest cas, per incrementar la connotació afectiva, es va reduplicar la consonant de la síl·laba tònica a la segona síl·laba. La semblança inicial entre la primera i la segona síl·laba contribueix al fet que es produeixi la reduplicació. Des del punt de vista articulatori és molt més senzill repetir una estructura CV idèntica que no crear una seqüència amb dues síl·labes CV diferents, així es compleix el requisit de simplicitat de la hipocorització.
- *Na.ni* és un cas d'hipocorització a través de reduplicació. Com en la forma *Nan*, de *Jo.an*, en què s'ha agafat la segona síl·laba, d'estructura VC i s'ha reduplicat la consonant final per crear una forma

monosil·làbica CVC i aconseguir harmonia consonàntica, en la forma *Na.ni* succeeix un procés molt similar. El mot d'inici és *Jo.a.na*, del qual s'agafen les dues últimes síl·labes, amb disposició VCV (que, a més, formen el peu trocaic bàsic del mot). Com ja sabem, l'estructura bàsica de la majoria de llengües és CV, per tant, formes com la que ens ocupa resulten més atípiques que no les primeres. En conseqüència, s'inicia el procés de reduplicació per aconseguir adaptar l'estructura VCV a CVCV. En aquest cas es fa reduplicant l'única consonant, pertanyent a la segona síl·laba, a inici de mot. A més, a *Na.ni* s'hi ha incorporat la *-i* final afectiva.

- Els casos de *Mag.da.le.na* [məddə'lənə] > *Ne.na* [néna], *Mar.ga.ri.ta* / *Mar.ga.li.da* > *Ti.ta* [títa] són exemples de correcció d'obertures sil·làbiques marcades en català. L'hipocorístic *Le.na*, de *Mag.da.le.na*, presenta una lateral alveolar en posició inicial de mot. Per corregir aquesta obertura marcada es posa en pràctica la substitució d'aquesta consonant per la nasal alveolar, reduplicada de la segona síl·laba. Així mateix, si només s'apliqués el truncament per la dreta a *Mar.ga.ri.ta*, la forma resultant seria *Ri.ta*, amb ròtica bategant. Per aquest motiu, es reduplica la consonant de la segona síl·laba i se soluciona el problema de l'obertura no permesa. Com comprovem aquí el truncament no és *Ri.ta*, amb vibrantització de la ròtica, ja que aquest hipocorístic no s'accepta per aquest nom. El truncament, doncs, és un procés morfològic que té en compte la forma fonètica de la paraula base, tal com apunta Teresa Cabré (2002: 901) .

- *Qui.tus* i *Fe.li.tus* s'han format a partir de l'allargament per mitjà del sufix *-itos*, d'origen castellà. En els casos de *Fran.cesc* > *Fran.cis.qui.tus* > *Qui.tus*, *Marc* > *Mar.qui.tus* > *Qui.tus*, es va aplicar directament aquest sufix al nom inicial i, després, es va escurçar per la dreta. A *Ra.fel* > *Fel* > *Fe.li.tus*, en canvi, veiem com primer es va produir l'escurçament i després s'hi va afegir l'increment. L'assimilació al sistema fonètic català no es deu només al fet que qui utilitzen aquests recursos siguin catalanoparlants, totes les persones a qui els vam preguntar van respondre que el tancament de [o] a [u] els connotava més afecte. Sens dubte, aquest és el principal motiu del tancament en [u] del sufix *-itos*.

També s'ha recollit la forma *Fe.li.to* [fəlítu], que segueix el mateix procés de *Fe.li.tus*, però sense el morf de plural després del sufix *-ito*. També s'ha trobat aquesta forma amb fonètica castellana [felító].

- La forma *Nen.so* també prové d'un procés de reduplicació per així evitar l'obertura de mot amb ròtica bategant: *Llo.renç* > *Renç. Com ja s'ha dit en altres apartats, el canvi de llengua és un recurs més a l'hora d'expressar afectivitat o fer implícit un tracte més proper. Per aquesta raó hi ha la [u]

final, senyal inequívoca d'una assimilació al sistema morfològic castellà, tot i que es manté la fonètica catalana. En alguns informants es va trobar aquesta mateixa forma amb fonètica castellana.

- A *Fon.so* també ocorre el que s'acaba de descriure. El mot d'origen és català, però s'incorpora el sistema morfològic castellà com a recurs afectiu. En la majoria de casos enquestats, això sí, s'adapta a la fonètica catalana amb el tancament de la [o] a [u].

- Les formes *Eu.là.li.a* > *La.ia* i *Eu.là.li.a* > *La.li* tornen a manifestar el requisit de les obertures complexes CS. Veiem en aquests dos casos dues solucions diferents per eliminar l'obertura complexa CS de Eulàlia (CS). El grup lateral alveolar i semivocal es redueix a semivocal en el cas de *Laia*, mentre que en el cas de *La.li* actua un procés de reduplicació. El truncat que sortiria sense que actués cap d'aquests processos seria *Là.li.a*, amb l'obertura inacceptable. La reduplicació actua en aquest cas eliminant la vocal final, que és el segment fònic que impedia tenir una estructura reduplicada: de CVCSV es passa a CVCV. En les formes *La.ia* > *La.ie.ta* > *Ie.ta* s'ha produït, a més de l'eliminació de l'obertura complexa, un procés d'allargament. Com es veu, s'ha afegit el sufix diminutiu *-eta* i, per acabar, s'ha truncat per la dreta.

- En *Jau.me* > *Ma.me* [máme] actua de nou un procés de reduplicació. Així com en *La.li* (i en altres formes) es prenia com a model de reduplicació la síl·laba tònica, en aquest cas s'agafa la segona síl·laba, que és àtona. El mot d'origen presenta una estructura CVSCV; com ja s'ha comentat més amunt, el patró bàsic de la majoria de llengües és CV. Tenint en compte aquest patró bàsic i que la hipocorització és un procés de reducció morfològica amb l'objectiu d'obtenir el mot mínim en cada llengua, és fàcil deduir que el mot mínim sempre tendirà a correspondre's amb el patró bàsic. Per aquest motiu, en aquest cas concret es passa d'una estructura CVSCV a una CVCV a través de la reduplicació. També es produeix una assimilació a la fonètica castellana.

- A *Jo.sep* > *Co.sé* només hi ha el canvi de català a castellà, amb l'alternança [x] – [k]. A *Neus* > *Ne.ves* [néves] tornem a veure el mateix canvi al castellà (en les dues ocasions sens dubte com a recurs afectiu), però també es produeix la supressió de la semivocal [j] a *Nie.ves*. Aquesta eliminació es torna a justificar des del punt de vista del grup CV bàsic en la llengua. El nom *Nieves* es correspon amb la disposició CSVVCV; amb l'eliminació de la semivocal s'aconsegueix una estructura que alterna consonant i vocal CVCVC, molt més adequada al patró bàsic de la llengua. Aquesta supressió de material morfològic és també un recurs afectiu. A l'hora de suprimir el diftong [jé] s'agafa el nucli del diftong, l'element tònic, això demostra el manteniment de semblança amb la distribució mètrica del mot d'origen.

- *Al.bert* > *Al.ber.ti.nyó* [u] > *Ti.nyó* [u], *Al.bert* > *Al.ber.ti.to* > *Ti.to* [o] > *Ti.tó* [ɔ] són noves mostres d'hipocorització per mitjà d'un allargament previ del nom d'origen. Així, doncs, al nom *Al.bert* s'hi afegeixen els sufixos diminutius *-tinyó* i *-tito* castellans i, després, es trunca per la dreta el mot resultant. Es torna a produir el tancament de [o] a [u] amb l'assimilació d'un segment morfològic castellà a la fonètica catalana. Ja s'ha dit que aquest tancament és un recurs afectiu que, quan es produeix en la inserció d'un sufix diminutiu, encara reforça més el significat de *petit*, que sempre té connotacions més afectives. Així, doncs, la vocal [u] té un valor simbòlic semblant al de [i]. Aquesta similitud funcional s'explica pel fet que els dos són molt semblants articulatòriament: tancats (que és el tret que més es relaciona amb *petitesa*, *delicadesa*) i altes.

En el cas de *Ti.to* > *Ti.tó* també hi ha assimilació a la fonètica catalana. En aquest cas, però, l'obertura de la [o] i l'afegiment de la *-i* final tenen uns orígens diferents. La formació d'aquest *-oi* es pot relacionar amb el sufix /ón/, formant de *petit* > *petitó*. En aquest punt s'hi afegiria la vocal afectiva *-i*, que causa l'obertura de la vocal mitjana anterior i que encara reforça més el grau de *petitesa* i d'afectivitat ja transmès amb el sufix /ón/.

- A *An.na* > *An.ni.ta* > *Ni.ta* s'efectua un procés d'allargament posterior al truncament per la dreta. L'hipocorístic *Ni.ta* s'ha adaptat a la fonètica catalana. A *Na.na* es produeix la reduplicació de la primera consonant de la segona síl·laba del mot d'origen per tal de crear harmonia consonàntica i una estructura CVCV.

- En els casos *Al.bert* > *Ber.ti* [e], *À.gue.da* > *Gue.di* [gédi], *Mag.da.le.na* > *Le.ni* [léni] s'ha tornat a afegir la terminació *-i*.

- A *Er.nest* > *Nés.tor* [néstor] es creu que la presència de *-or* és el resultat d'un pas previ d'assimilació de la fonètica catalana d'origen a la fonètica castellana: *Er.nest* > *Er.nes.to*. Un cop s'ha introduït la *-o* pròpia del castellà com a morf masculí, s'hi posa la consonant ròtica bategant amb la voluntat d'imitar una pronúncia onomatopèica de to humorístic.

- Del conjunt *Fran.cesc* > *Txi.qui*, *Xes.co*, *Fran.cis* [fránsis], la forma *Fran.cis* prové de l'hipocorístic per l'esquerra de *Fran.cis.co*, és a dir que si el mot d'origen és *Fran.cesc*, s'ha hagut d'adoptar la forma castellana. Hi torna a haver el canvi de fricativa interdental a fricativa alveolar típic del pas de fonètica castellana a catalana. La forma *Xes.co* és d'origen clarament italià: *Fran.ces.co* [franfésko] > *Xes.co* [fésko].

La influència italiana es manifesta també en l'evolució de *Jo.sep/a* a *Pe.pe*, imitació del truncat

talià *Pe.ppe*, de *Giu.se.ppe/a*. En el darrer cas, doncs, es produeix una reduplicació de la consonant de la segona síl·laba per tal de crear harmonia consonàntica. A partir d'aquí, els casos *Pe.po/a* només han afegit els morfs de gènere tradicionals del castellà, i *Pe.pi* torna a usar el recurs afectiu de la terminació *-i*.

- *An.to.ni* > *To.io* mostra el rebuig de l'obertura CS, que es manifesta amb un conjunt nombrós de recursos per evitar-la; en aquest cas, amb la reducció a semivocal del conjunt nasal i semivocal. Teresa Cabré (2002) indica que en aquestes circumstàncies se sol produir la reducció a nasal (*An.tò.ni.a* > *To.na*), però veiem com l'altra solució, més freqüent en el context lateral seguida de semivocal (*Làlia* > *Laia*), també és factible en aquest cas.

- En la hipocorització de *Mar.ga.li.da* a *Li.ta* es produeix un ensordiment de l'oclusiva dental sonora. El motiu d'aquest canvi és que les sonores són més marcades que les sordes, per tant, com que el procés d'hipocorització sempre vol aconseguir la forma més mínima possible, prefereix la consonant dental sorda que la sonora. Des de la perspectiva de la teoria de l'optimitat, la restricció de marcatge que actua en aquest cas és *OBSTURENT SONORA >> *OBSTRUENT SORDA. Aquesta restricció no és de les principals en la jerarquia del sistema lingüístic menorquí, però emergeix en els truncaments. Així, doncs, la restricció de marcatge *OBSTURENT SONORA >> *OBSTRUENT SORDA emergeix quan s'aplica el truncament, ja que una de les finalitats d'aquest procés és aconseguir les formes més simples possibles, cosa que fa emergir les restriccions de marcatge que exigeixen aquest requisit.

- A *Jo.sep* > *Jo.se.ri.to* [xoserító] > *Se.ri.to* [serító] / *Jo.se.rín* > *Se.rín* es produeix un escurçament per la dreta posterior a un allargament per mitjà dels sufixos diminutius *-ito* i *-ín*. És innegable que la forma *Se.ri.to* és trisil·làbica a causa del sufix, però si analitzem l'estructura mètrica d'aquest mot que es crea (*Jo-se*)-(rito), veiem com es trenca el primer peu quan se n'agafa la segona síl·laba, que no té accent secundari. En la forma *Se.rín* veiem un comportament molt semblant: l'estructura mètrica és (*Jo-se*)-(rín), però s'agafa també la segona síl·laba del primer peu. És possible que es prengui aquesta síl·laba com a recurs per evitar l'obertura sil·làbica amb ròtica bategant que tindrien les formes hipotètiques *Rito* i *Rín*. Amb tot, no es pot negar l'evidència que l'hipocorístic resultant de *Joserito* és trisil·làbic, per tant, tornem a veure la necessitat d'acceptar que en menorquí el límit de truncament no és bisil·làbic, sinó trisil·làbic, i també que la condició de fidelitat és molt important en el sistema d'hipocorització menorquí.

7.12) Mot origen català, amb castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que

donen lloc a mots aguts

7.12.1. Dades

Cris.tò.fol > Fu.rín [furín], Eu.là.li.a > La.lín [lalín], Fran.cesc > Qui.quets [ki'kəts/ki'kɛts], Je.sús [ʒəzús] > Je.su.sín [xesusín] > Sín [sín], Jo.an > Quan [kwán], Ra.fel > Fel > Fe.lín [fəlín]

7.12.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- A *Ju.an* [kwán] no s'ha produït cap procés d'hipocorització, però es va recollir la forma com a confirmació que l'alternança [x] – [k] ha canviat del tot el seu ús originari.
- En *La.lín*, *Fu.rín* i *Fe.lín* hi ha allargament per mitjà del sufix diminutiu castellà *-ín*. En el cas de *La.lín* aquest increment serveix per suprimir l'obertura complexa CS que es forma a *Là.li.a*. Només en aquest cas hi ha assimilació completa al sistema fonètic castellà, en *Fu.rín* i *Fe.lín* veiem a través dels elements vocàlics (amb la reducció vocàlica pròpia del català) que es manté la fonètica catalana. A més, a *Fu.rín* es produeix un rotacisme de lateral alveolar a ròtica bategant, poc usual en el subdialecte menorquí, però que encara manté plenament en formes com *juliol* > *juriol*.
- *Qui.quets* és el resultat de diversos processos d'allargament. En primer lloc, s'adapta el nom català *Fran.cesc* al corresponent en castellà, *Fran.cisco*. Com és tradicional en castellà, quan es vol denotar afecte s'utilitza la forma *Pa.co* en lloc de *Fran.cis.co*. De *Pa.co* s'arriba a *Pa.qui.to* a través de l'allargament amb el sufix diminutiu *-ito*. En aquest punt, es reduplica l'oclusiva velar d'obertura sil·làbica per crear una estructura CVCV amb dues síl·labes CV d'obertures idèntiques (*Pa.qui.to* > *Pa.qui.co*). Tot seguit, es trunca per la dreta: *Pa.qui.co* > *Qui.co* i s'allarga el nom amb el sufix diminutiu català *-ets*, que substitueix el morf de masculí [o]. Veiem, doncs, que hi ha una primera assimilació a la fonètica i morfologia castellanès i, al final, es recupera el sistema fonètic i morfològic català.
- A *Je.sús* [ʒəzús] > *Je.su.sín* [xesusín] > *Sín* es produeix primer una assimilació total al sistema fonètic castellà, un allargament per mitjà del sufix diminutiu *-ín* i, finalment, el truncament per la dreta, que respecta el peu mètric monosil·làbic bimoraic del mot d'origen.

7.13) Mot origen català, amb castellanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.13.1. Dades

À.gue.da > Ag.da [áddə/ádde], An.to.ni > To.to [tóto], Bar.to.meu > To.meu [tuméw] > Tom [tóm] > To.mi [tómi], Bar.to.meu > Bar.to.li.to [bartolító], Ca.ta.li.na > Ca.ti [kátí], Ca.tia [kátja], Ce.cí.li.a > Ce.ci [sési/ΘέΘι], Con.cep.ció > Con.xi [kónʃi], Con.xi.ta [konʃíta], Da.mi.à > Da.mius [dámjus], Di.a.na > Di.di [díði], Fran.cis.ca > Fa.ni [fáni], Ga.bri.el > Ga.bi [gáβi], Ga.bri [gáβri], Gem.ma > Ge.món [xemón], Is.ma.el > Is.ma (> Is.mi.tis), Lau.ra > La.la [lála], Lí.di.a > Li.li [líli], Llo.renç > Llu.re [lúre], Llo.renç > Llu.ri [lúri], Mi.quel > Mi.qui [míki], Mag.da.le.na > Mag.di [máddi], Mag.da.le.na > Ma.gi [máyi], Mar.ga.ri.ta > Mar.got [mar'got], Ma.ri.a > Me.ri [méri], Pi.lar > Pi.li [píli], Ma.ri.a > Ma.di.a > Me.di [méði], Pe.re > Pe.ri.ta [períta], Pe.ro.ta [peróta], Te.re.sa > Te.te [téte], [teté], Vi.cent > Vi.ci [vísi], Vic.tò.ri.a > Vi.qui [víki]

7.13.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- A les formes *Ca.ti*, *Con.xi* [kónʃi], *Llu.ri*, *Mi.qui*, *Mag.di* [máddi], *Me.ri*, *Pi.li* [píli], *Vi.qui*, *Vi.ci* [vísi], *Ma.gi*, *To.mi* i *Me.di* [méði] tornem a veure la presència de la terminació *-i*. A *Con.xi*, a més, també es produeix el pas de fricativa alveolar a fricativa palatal (palatalització), que també es fa servir com a recurs afectiu.
- Les formes *Vi.qui*, *Mi.qui*, *Me.ri*, *Ma.gi* i *To.mi* són clares imitacions dels noms anglesos *Vi.ckey*, *Mi.ckey*, *Ma.ry*, *Ma.ggy* i *To.mmy*. La similitud fonètica entre els noms catalans *Mi.quel*, *Mag.da.le.na* (*Magda*) i *To.meu* (*Tom*) han afavorit que se les relacionés amb la forma anglesa. El cas de *Me.ri* es deu que *Me.ry* és la forma anglesa equivalent a *Ma.ri.a*. També es considera bastant probable que la forma *Ca.tia* provingui o bé d'influència anglesa, *Ka.thy*, o bé d'influència llatinoamericana.
- En les formes *Te.re.sa* > *Te.te* [téte]/[teté], *An.to.ni* > *To.ni* > *To.to*, *Lau.ra* > *La.la* [lála], *Di.a.na* > *Di.di* i *Lí.di.a* > *Li.li* s'ha produït una hipocorització per mitjà de reduplicació. En els quatre noms s'ha agafat la primera síl·laba, amb estructura CV, i s'ha reduplicat, creant un mot CVCV. Aquestes formes ens permeten veure que els principis dels noms tenen una funció d'identificació. S'ha de tenir molt present que la condició de fidelitat actua sempre en la formació d'un hipocorístic, respectant així la condició de fidelitat.
- La forma *Llu.re* presenta una característica interessant: elideix el grup consonàntic [ns] final (*Llorenç*), i manté la part de la segona síl·laba amb estructura CV (*rens* CVCC > re CV ns CC). Hi ha el típic desplaçament accentual de la segona síl·laba a la primera que ocorre sempre amb el truncament per l'esquerra. Alguns parlants que es van enquestar eren conscients que el truncament

per l'esquerra és propi del castellà (o els sonava més castellà), aquestes explicacions que oferien ens fan sospitar que l'assimilació de la fonètica castellana en la *-e* final sigui causada per aquesta percepció castellana del truncament que s'aplica a *Llu.renç*. Aquest canvi no s'explica per cap altra raó, ja que en menorquí són ben presents les terminacions vocàliques amb neutra o amb vocal mitjana anterior oberta, per la qual cosa podria pronunciar-se *Llu.re* [ɛ / ə]. Aquesta percepció del truncament per l'esquerra com a castellà explica els canvis en el vocalisme en totes les formes d'aquest grup. És interessant remarcar com en el truncat es manté en posició tònica la [u], producte de la reducció vocàlica de la forma d'origen: [λu'rens] > ['λure].

- En les formes *Ga.bi*, *Ga.bri* és molt més freqüent la primera que la segona. Aquesta majoria es deu al fet que la segona presenta una obertura sil·làbica complexa: *br*. La forma *Ga.bi* és la simplificació d'aquesta obertura, assolint així unes condicions articulatòries més senzilles.

- Seguint l'explicació sobre grups consonàntics complexos, la forma *Ag.da* també es pot enfocar des d'aquesta perspectiva. Veiem que s'ha format a partir de l'elisió de la neutra entre dues oclusives. El resultat d'aquesta elisió és un contacte entre una oclusiva velar sonora i una oclusiva dental sonora, que suposa unes condicions articulatòries bastant dificultoses de realitzar, i més en una elocució ràpida col·loquial. Aquest contacte entre oclusives se soluciona amb l'assimilació regressiva del lloc d'articulació: l'occlusiva velar assimila el lloc d'articulació dental. D'aquesta manera es manté la informació del mode d'articulació i també la sonoritat. Aquest mateix procés també es produeix a *Mag.di* [máddi].

- En el cas de *Da.mi.à* > *Da.mius* en primer lloc hi ha hagut truncament per l'esquerra, amb el típic desplaçament accentual a la primera síl·laba i la típica assimilació fonètica al castellà. Finalment, s'afegeix el segment *-us* (provinent de l'*-us* nominatiu del llatí) per mitjà de l'allargament.

- En les formes *Pe.ri.ta* i *Pe.ro.ta* no hi ha hagut cap procés d'hipocorització, simplement s'hi ha afegit un sufix diminutiu i un sufix augmentatiu (castellans) i, a causa de la incorporació d'aquest element morfològic castellà, la fonètica també s'ha adaptat a la castellana. Un procés similar succeeix amb *Mar.got*, en què afegeix al truncat *Mar.ga* el sufix augmentatiu *-ot* i s'assimila la fonètica castellana. També s'adequa a aquesta explicació la forma *Bar.to.li.to*; en aquest cas concret, però, el pas de català a castellà es produeix abans de qualsevol truncament, ja que el nom *Bar.to.meu* és substituït pel seu equivalent en castellà, *Bar.to.lo.mé*. A partir d'aquesta forma es trunca per l'esquerra i s'aplica l'allargament amb el sufix diminutiu castellà *-ito*.

• *Fa.ni* és un cas exemplar de supressió de material fònic per assolir una estructura CVCV. El mot d'origen es *Fran.cis.ca*, que presenta una estructura bastant complexa (CCVC).(CVC).(CV). En aquest procés d'hipocoritziació s'ha suprimit el contacte fricativa labiodental amb ròtica bategant amb l'eliminació de la segona consonant, que conformava una obertura complexa, sempre propensa a simplificar-se en els processos d'hipocoritziació. A continuació, s'ha eliminat el contacte nasal alveolar amb fricativa alveolar, un grup marcat en català, amb l'eliminació de la segona consonant. El resultat d'aquests canvis és *Fani*, que compleix plenament els requisits del mot mínim en català.

• El cas de *Ma.ri.a* > *Ma.di.a* > *Me.di* [méði] també es podria explicar per qüestions articulatòries. Així, doncs, és molt més fàcil de pronunciar una oclusiva dental que no pas una ròtica bategant (en posició d'obertura, a més). La forma *Me.di* és una combinació del nom anglès *Me.ry* amb l'argumentació articulatòria que s'acaba d'exposar.

• El cas d'*Is.mi.tis*, que es va trobar només amb un noi de 7 anys, s'utilitza en sentit despectiu, com a insult i ridiculització. Aquesta denominació és adreçada a un noi de cinc anys més gran que el nostre informant i té la clara intenció d'emascarar aquesta diferència d'edat; és a dir, té una voluntat d'empetitir la persona a qui va dirigida. Es creu que s'aprofita l'allargament amb el sufix *-itis*, provinent del grec i sempre amb significat negatiu (ja que està relacionat amb malalties), per construir la connotació pejorativa; alhora, l'harmonia vocàlica entre les *i* (que ja hem dit que tenen un significat implícit de disminució) que conformen el nom serveix per evidenciar la voluntat empetitidora comentada abans.

7.14) Mot origen català, amb castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.14.1. Dades

An.to.ni > To.nio [tónjo], Ca.ta.li.na > Li.na [lína], Ce.cí.li.a > Ce.li [séli], Fran.cis.co [frən'sisko], Fran.cesc > Xi.co [ʃíku], Xis.co [ʃísku], Je.sús > Su.so [súso], Jua.ni.to > Ni.to [níto], Mag.da.le.na [mæddə'lənə] > Le.na [léna], Na.tà.li.a > Tà.li.a [tálja], Neus > Nie.ves [njéves], Te.re.sa > Te.ssa [tésa], Te.ssi [tési]

7.14.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

• Tots es corresponen amb l'estructura trocaica bisil·làbica. En els casos d'*An.to.ni* > *To.nio* i de *Je.sús* > *Su.so* s'ha produït, a més del truncament per la dreta, l'assimilació a la fonètica castellana i,

només a *Su.so*, també a la morfologia: s'afegeix a la forma hipocoritzada *Sus* el morf castellà de gènere masculí. Tornem a veure que s'adopta el mateix comportament que en el valencià en truncats com *Que.lo*. La forma *To.nio* presenta una obertura CS. És important recordar que aquesta forma no és la corresponent a la del mot més senzill possible, que seria *To.ni*, *To.to* o *To.io*. Aquesta ambivalència de formes demostra la convivència de dos tipus de candidats òptims (els que corregeixen el grup marcat CS i els que no). La causa de la convivència és la posició baixa de la restricció d'obertures complexes en la jerarquia de restriccions de marcatge del menorquí.

- La hipocorització de *Te.ssa* i *Te.ssi* és la tradicional en català; s'observa, però, que en aquests casos s'ha assimilat aquesta forma a la fonètica castellana. D'altra banda, la forma *Te.ssi* ha adoptat la terminació *-i* que ja hem vist en altres grups. *Ni.to* prové d'un allargament previ per mitjà del sufix diminutiu *-ito*.
- En el cas de *Fran.cesc* > *Xis.co* actua la palatalització que ja s'ha descrit més amunt; com a conseqüència d'aquesta palatalització, hi ha inflexió de la [e] en [i]. És molt probable que aquest hipocorístic tingui influència del truncat *Ces.co* [jésko], procedent del nom italià equivalent *Fran.cesco* [ffanfésko]. També hi ha el tancament de la [o] en [u] quan passa del sistema fonètic italià al català.

Es pot observar que la forma *Xis.co* presenta una estructura CVCCV, que no s'adapta a la simplicitat requerida pel mot mínim. El cas de *Xico* s'adapta a aquesta minimalitat per mitjà de l'eliminació de la fricativa alveolar, creant així un mot CVCV. En aquest canvi, a més, hi pot haver intervingut la interferència semàntica de l'adjectiu *xic* (propiciada per la semblança entre els dos mots), que transmet una qualitat per la qual se sol demostrar afecte.

- En el cas de *Nie.ves* es produeix el canvi de llengua afectiu. Finalment, la forma *Ce.li* s'ha format igual que *Te.ssa*, l'única diferència és que s'ha eliminat l'última vocal per dos motius: per evitar l'obertura sil·làbica amb CS i per així deixar la *-i* afectiva final. Aquests casos ens tornen a evidenciar la importància de mantenir els inicis dels mots d'origen per aconseguir respectar la condició de fidelitat.

7.15) Mot origen català, amb castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a mots aguts

7.15.1. Dades

Mag.da.le.na [mæddə'lənə] > Len [lén], Ma.nel > Nel [nél], Se.bas.ti.à > Ti.án [tján]

7.15.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Els tres casos s'ajusten al troqueu monosil·làbic bimoraic. El cas de *Len* és interessant, ja que és el mot mínim del nom *Mag.da.le.na*. Prové de l'hipocorístic *Le.na*, amb estructura CVCV; en aquest cas s'ha sacrificat l'última vocal per així obtenir una forma encara més reduïda.
- En el truncat *Ti.án* la presència de la [n] final es deu, en aquest cas, a l'assimilació del sistema fonètic castellà, ja que s'hipocoritza el nom *Se.bas.ti.án*, i no *Se.bas.ti.à*. En altres casos (*Tianot*, *Tianet*), però, s'ha de tenir en compte que la representació fonològica de *Ti.à* és /tján/; en altres paraules, la /n/ és fonològica subjacent.

7.16) Mot origen català, amb castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.16.1. Dades

A.dri.à/ana > A.dri [aðri], A.gus.tí > A.gus [áyus], À.gue.da > A.gue [áye], An.to.ni > Án.ton [ánton], A.ri.ad.na > A.ri [ári], Bar.to.meu > Bar.to [bárto]/ Bar.to.meu > To.meu [tuméw] > Tom [tóm], Bar.to.meu > Bart [bart], Ca.ta.li.na > Ca.ta [káta], Ca.te.ri.na > Ca.te [káte], Cris.tò.fol > Cris [krís], Da.niel > Da.ni [dáni], Da.mi.à > Da.mi [dámi], Do.lors > Do.lo [dólo], Do.min.go > Do.mi [dómi], Es.pe.ran.ça > Es.pe [éspe], Es.te.la > Es.te [éste], Es.ti.ba.liz > Es.ti [ésti], Fà.ti.ma > Fa.ti [fáti], Fran.cesc > Fran.cis [fránsis], Fran.cesc > Frans [fráns], In.ma.cu.la.da > In.ma [ímma], Is.ma.el > Is.ma [ísma], I.sa.bel > I.sa [ísa], I.sa.i.es > I.sa, Je.ro.ni > Je.ro [xéro], Ma.nel / Ma.nu.el > Ma.ne [máne], Ma.nu [mánu], Ma.ri.a > Ma.ri [mári], Ma.ti.es > Ma.ti [máti], Mi.re.ia > Mi.re [míre], Mo.i.sès [muj'zɛs] > Moi [mój], Nú.ri.a > Nu.ri [nuri], Pa.trí.ci.a > Pa.tri [pátri], Pat [pát], Ra.fel > Ra.fà [ráfa], Sal.va.dor > Sal.va [sálva], Sa.mu.el > Sa.mu [sámu], Sam [sám], Se.bas.ti.à > [séβas], Te.re.sa > Te.re [tére], Úr.su.la > Urs [úrs], Ur.su [úrsu], Xa.vier > Xavi [jávi]

7.16.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Tom*, *Cris*, *Frans*, *Pat*, *Sam*, *Urs*, *Moi* [mój] i *Bart* es corresponen amb l'estructura trocaica monosil·làbica bimoraica. La resta són troqueus bisil·làbics bimoraics. En totes les formes es produeix el desplaçament accentual propi del truncament per l'esquerra, així com l'assimilació de la fonètica castellana a causa de la percepció (inconscient) que aquest patró de truncament és propi del castellà.
- Si comparem les formes *Pa.tri* i *Pat* s'observa que la segona s'acosta més al mot mínim del nom

d'origen. L'única diferència entre una i altra és que en la segona s'ha eliminat el grup consonàntic *tr*, que conformava una obertura sil·làbica complexa. No s'ha d'oblidar que en aquesta forma també hi ha hagut influència de l'anglès.

- A *Ra.fel* > *Ra.fa* l'assimilació al castellà comença fins i tot abans de la hipocorització, ja que no s'ha truncat a partir del nom *Ra.fel*, sinó del nom *Ra.fa.el*, d'origen castellà. La forma *Án.ton* és molt possible que sigui una nova influència de l'anglès.

7.17) Mot origen català, sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.17.1. Dades

Àn.gel > Que.lis ['kɛlis], An.tò.ni.a > To.na [tónɛ/tónə], A.ssump.ta > Sun.ta [súntə/súntɛ], Au.xi.li.a.do.ra > Auxili > Sili [síli], Au.xi.li.a.do.ra > Do.ra [dórə/dóre], Ca.ta.li.na > Ni.na [nínɛ/nínə], Ni.ne.ta [ni'nətə], Ni.no.ta [ni'nətə], Ni.no.na [ninónə], Ca.te.ri.na > Ni.na, Ni.ni [níni], Ce.cí.li.a > Xí.li.a [fílja], Es.pe.ran.ça > Es.pe.ran.ce.ta > C.eta ['sətə], Eu.là.li.a > La.ia [lájə], Fran.cesc > Fran.cis.cus [frənsískus], I.sa.bel > Be.le [béle], Je.ro.ni > No.ni ['nəni], Jo.an > Jo.a.ne.tis > Ne.tis ['nətis], Jo.an > Na.ni / Na.nis [nání/nánis], Jo.a.na > Na.na ['nənə], Jo.sep > Bep ['bɛp] > Be.pis ['bɛpis] > Be.pan.do [bəpándu] > Be.po.tis [bə'pətis] > Be.pe.tis [bə'pətis], Llo.renç > Nen.so ['nənsu], Uèn.so ['wənsu], Mag.da.le.na [məddə'lənə] > Ne.na ['nənə], Mar.ga.li.da > Gui.da [gíðɛ/gíðə], Mar.ga.ri.ta > Gui.da, Te.re.sa > Te.re.se.ta [tərə'zətə/tərə'zətɛ] > Se.ta ['sətə/'sətɛ]

7.17.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Totes les formes es corresponen al troqueu bisil·làbic bimoraic. Tornem a veure en les formes *Ca.ta.li.na > Ni.na*, *Ca.te.ri.na > Ni.na*, *Ni.ni*, *Je.ro.ni > No.ni*, *Mag.da.le.na* [məddə'lənə] > *Ne.na* ['nənə] que es produeixen canvis fonètics per resoldre dues obertures marcades en català: amb ròtica bategant i amb lateral alveolar. En tots els casos se substitueix la consonant marcada per la reduplicació de la consonant de la segona síl·laba. És curiós com a *Ni.ni* es produeixen dues reduplicacions: en primer lloc, la que soluciona l'obertura marcada, convertint *Ri.na*, en *Ni.na*; en segon lloc, es reduplica la primera síl·laba (que és tònica), formant *Ni.ni* de *Ni.na*. És evident que la semblança entre les dues síl·labes influeix al canvi. El que s'ha d'analitzar aquí és per què s'ha

reduplicat la primera síl·laba i no la segona. La raó és per així augmentar la presència de la vocal *i*, que connota més afectivitat. Les formes *Ni.ne.ta*, *Ni.no.ta* i *Ni.no.na* són el resultat d'un procés d'allargament per mitjà d'un sufix diminutiu i dos d'augmentatius, respectivament.

- La forma *Que.lis* també és el resultat d'un procés d'allargament amb un sufix tradicional del menorquí, *-is*, que segons Francesc de B. Moll prové de la imitació dels cognoms castellans acabats en *-iz* i *-ez*. Aquestes formes sembla que s'estan perdent en l'actualitat; la majoria de gent jove no les havia sentides mai, i els pocs que les coneixien van assegurar que no les usaven quasi mai, que sobretot les havien escoltades de persones de més edat.
- La reduplicació que es produeix a *Jo.a.na* > *Na.na* ['nənə] i *Jo.an* > *Na.ni* / *Na.nis*, ja s'ha explicat en un altre apartat. L'única diferència en els casos *Na.ni* i *Na.nis* és la presència de la *-i* afectiva en el primer cas i del sufix *-is* en el segon, tots dos exemples d'allargament. Un altre exemple d'allargament és *Se.ta*, de *Te.re.se.ta*, en què s'ha afegit el sufix diminutiu *-eta* al mot d'origen i després s'ha truncat per la dreta.
- Les formes *To.na* i *La.ia* ja s'ha comentat en altres apartats que es redueixen per evitar l'obertura sil·làbica CS. En el primer cas la nasal i la semivocal es redueixen a nasal *i*, en el segon, es redueixen a semivocal.
- El cas de *Be.le* sorgeix de la reduplicació de la vocal tònica del mot d'origen *Bel*. D'aquesta forma es crea una estructura CVCV, que s'adiu al patró bàsic CV de la llengua. Com en valencià, també se segueix la condició de bisil·labicitat trocaica en detriment de la de fidelitat.
- En menorquí, els noms *Mar.ga.ri.ta* i *Mar.ga.li.da* són equivalents; en moltes enquestes, quan els informants veien el nom de *Mar.ga.ri.ta*, directament proposaven el nom de *Mar.ga.li.da*. El canvi d'aquests noms a *Gui.da* també es produeix per evitar una obertura amb una consonant marcada: la lateral alveolar. Així, doncs, s'agafa la consonant oclusiva velar de l'obertura de la segona síl·laba i es col·loca a l'inici del mot truncat, substituint la lateral a *Li.da*. El recurs d'agafar una consonant del nom d'origen serveix per crear un hipocorístic que mantingui la màxima relació de fidelitat possible amb la forma inicial.
- *Es.pe.ran.ça* > *Es.pe.ran.ce.ta* > *Ce.ta* ['sətə] presenta un procés d'allargament per mitjà del sufix diminutiu *-eta*. La forma *Ne.tis*, de *Jo.a.ne.tis*, s'ha produït a partir del truncament per la dreta posterior als allargaments per mitjà dels sufixos *-et* i *-is*, en aquest ordre. Aquesta forma es va recollir a Fornells, i demostra que encara s'utilitza la terminació reportada per Francesc de B. Moll

(1932), tot i que s'ha de comentar que l'informant era de quasi 50 anys. La major part de la gent jove ja no emprava aquesta terminació.

7.18) Mot origen català, sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a mots aguts

7.18.1. Dades

À.gue.da > A.gue.det > Gue.det [gə'dət], An.dreu > Driu [dríw], An.to.ni > To.ni ['tɔni] > To.niet > Niet [njət], Bar.to.meu > Bar.to.me.uet > Met ['mət/'met] / Bar.to.meu > To.meu > Meu [méw] > Me.vis ['mɛvis/mévis], Bar.to.meu > Met ['mət/'met], Ca.ta.li.na > Ni.ní [níní], Fran.cesc > Xis.co ['ʃisku] > Xis.quet [ʃis'kət], Fran.cesc > Xec ['ʃɛk] > Xic [ʃik] > Xi.có /ʃikón/ [ʃikó] > Xi.co.nis [ʃikónis], Ga.bri.el > Bi.el [biɛl], Jau.me > Jau.met > Met > Me.tis ['mɛtis, 'mætis], Je.sús > Sús [sús], Jo.an > Nan [nán], Jo.an > Jon [jón], Jo.a.na > Ja.net [zə'nət], Jun [zún], Jo.sep > Bep, Pep [pɛp], Jo.sep > Pep, Marc > Mar.quet > Quet ['kət], Mar.tí > Mar.ti.net > Ti.net [mærtinet] / [mærti'nət], Mi.quel > Quel > Que.lot [kə'lot], Llo.renç > Nens ['nɛns], Quens ['kɛns], Raul > Rul [rúl], Se.bas.ti.à > Bi.à [biá]

7.18.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Sús* [sús], *Nan*, *Bep*, *Pep*, *Nens*, *Quens*, *Met*, *Meu*, *Niet*, *Quel*, *Jun*, *Jon*, *Quet*, *Rul* i *Driu* són troqueus monosil·làbics bimoraics. La resta de formes són iambes, menys *Mevis*, que seria un troqueu bimoraic.
- A *Rul* es produeix una monoftongació, propiciada per una elocució ràpida i poc emfàtica. S'observa que és la vocal tònica del diftong la que roman realitzada, la que assimila a la vocal àtona.
- *Xis.quet* [ʃis'kət], *Gue.det*, *Met*, *Me.vis* ['mɛvis], *Niet*, *Que.lot*, *Me.tis*, *Ti.net* [ɛ] / [ə] i *Quet* s'han obtingut amb un allargament per mitjà dels sufixos diminutius *-et*, del sufix augmentatiu *-ot* o del sufix *-is*, recollit per Francesc de B. Moll (1932). Cal destacar l'alternança [w] – [v] a *Me.vis*: *Meu* > *Me.vis*.
- En el truncat *Met*, provinent de *Bar.to.me.uet* > *Me.uet*, veiem que la [w] que forma diftong es troba entre dues vocals de característiques molt semblants (en cas d'un parlant de la part oriental de l'illa) o idèntiques (en cas d'un parlant de la part occidental). A causa d'aquesta semblança, es produeix una monoftongació i després una fusió de sons vocàlics: *Me.uet* > *Me.et* > *Met*. S'ha de

tenir en compte que, en el cas d'un parlant de la part oriental de Menorca, es produeix una elisió de la vocal àtona; en cas d'un parlant de la part occidental, es produeix una fusió vocàlica.

- Les formes *Jon* i *Driu* són clares influències dels noms anglesos *John* i *An.drew*. En el primer cas només s'ha intercanviat el nom menorquí per l'anglès; en el segon, a més de la substitució, s'ha produït el truncament per la dreta.
- L'evolució *Fran.cesc* > *Xec* > *Xic* > *Xi.có* /ʃikón/ > *Xi.co.nis* té un origen popular que s'ha aconseguit conèixer per mitjà de les enquestes. La persona que es deia *Fran.cesc* es caracteritzava per ser menut. Això va propiciar que es canviés la [e] per [i], ja que hi havia influència del significat de l'adjectiu *xic*. A més, la presència de la palatal sempre propicia la inflexió de [e] a [i]. Per remarcar encara més el significat de *menut* es va afegir per allargament el sufix diminutiu /ón/; per acabar, com a recurs afectiu es va tornar a realitzar un allargament amb el sufix *-is*. S'observa, doncs, que en aquesta forma hi ha molta intenció de transmetre afecte, i tornem a veure que la connotació de petitesa sempre es presta més a connotar afecte i simpatia que no la qualitat contrària.
- L'origen de la forma *Quens* es produeix en l'etimologia popular, que es va descobrir gràcies a les enquestes. En menorquí existeixen les dites *Per Sant Llorenç, quatre figues i quatre quens* i, segons el DCVB: “*Per Sant Llorenç, figues a querns*: significa que per sant Llorenç (10 d'agost) les figues agostenques ja estan en el punt de maduresa”. Arran d'aquestes dites, en què es relacionen les paraules *Llo.renç* i *quens* a través de la rima, i també arran de la semblança entre el truncat tradicional de *Llo.renç* (*Nens*) i el mot *quens*, es va intercanviar el truncat per la paraula, que va perdre el significat original i va esdevenir un nou truncat de *Llorenç*. Comprovem que amb aquest intercanvi també se soluciona l'obertura de mot amb ròtica bategant: *Renç* > *Quens*.
- La forma *Pep* evidencia que hi ha influència del patró d'hipocorització del català central. Per arribar al truncat *Pep* és necessari un procés de reduplicació de l'oclusiva bilabial sorda final al principi del nom.
- En el cas de *Bi.à* es produeix un canvi per fidelitat, com en la forma *Gui.da*. Es pren l'oclusiva bilabial sonora de l'obertura de la segona síl·laba de *Se.bas.ti.à* per així aconseguir un hipocorístic que conservi més semblances amb el mot d'origen.
- En l'hipocorístic *Jo.a.na* > *Ja.net* [ʒə'nət] s'ha produït primer un procés d'allargament per mitjà del sufix *-et* i, tot seguit, la monoftongació del diftong [wə]. És curiós que no s'empra el morf de gènere

femení a pesar que l'hipocorístic s'utilitza per referir-se a una dona.

7.19) Mot origen català, sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.19.1. Dades

Àn.ge.la > An.gi [ájzi], An.tò.ni.a > An.to.nie.ta > Tu.ni [túni], Au.xi.lia.do.ra > Au.xi.li [əwsíli] > U.si.li [usíli], Con.cep.ció > Con.xa [kójɛ], Da.mi.à > Di.mi [dími], Jau.me > Ji.mi [jími], Ju.dít > Ju.ju [zúzu], Jú.li.a > Juls [zúls], Ma.ci.à > Ma.ci [mási] > Ma.son [méjson], Mag.da.le.na > Mag.da [máddə], Mar.ta > Mar.tus.qui > Tus.qui [túski], Pe.re > Pí.ter [píteɾ]

7.19.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Totes les formes es corresponen amb el troqueu bisil·làbic bimoraic, menys *Juls*, que seria un troqueu monosil·làbic bimoraic. Els casos *Juls*, *Ma.son*, *Ji.mi*, *Pí.ter* i *An.gi* són influències de l'anglès *Jules*, *Jimmy*, *Pe.ter* i *An.gie*; en el cas de *Ma.son* s'ha produït la substitució a causa de la semblança fonètica entre el nom *Ma.ci.à* i el nom *Ma.son*, i s'ha adaptat la fonètica anglesa amb la realització de la vocal *a* com a diftong [éj].

- En el cas de *Tus.qui* s'ha produït un allargament amb el sufix *-tusqui* i posteriorment el truncament per la dreta.

- L'hipocorístic *Tu.ni* és interessant, ja que manté en posició tònica una seqüència vocàlica formada a partir d'una reducció vocàlica: la forma inicial és *An.tò.ni.a*, amb *o* oberta en posició tònica, aquesta *o* oberta es tanca en [u] quan passa de posició tònica a àtona (*To.nie.ta* [tu'njetə]). A partir d'aquí s'ha aplicat el truncament per l'esquerra, conservant intacte en posició tònica el vocalisme àton. També es resol en aquest cas l'obertura complexa CS marcada amb la reducció a [i] del diftong [jɛ], que creava la semivocal.

- La forma *Ju.ju* és producte d'un truncament per l'esquerra amb reduplicació de la primera síl·laba. En la forma *Con.xa* opera el mateix procés que *Con.xi*, amb la diferència que en aquest cas no hi ha l'afegiment de la *-i* afectiva.

- En *Di.mi* també ha actuat un truncament per la dreta. La forma normal que resultaria d'aquest truncament seria *Da.mi*; en el nostre cas, però, s'ha reduplicat el nucli de la segona síl·laba a la primera, substituint el nucli sil·làbic de la primera. La reduplicació de la vocal fonosimbòlica *i*

permet accentuar el grau d'afecte.

- A *Mag.da* [máddə] tornem a veure la mateixa resolució d'un grup consonàntic conflictiu que en *Ag.da*: la dificultat articulatòria que presenta la successió d'una oclusiva velar i d'una oclusiva dental se soluciona amb l'assimilació regressiva del lloc d'articulació.

7.20) Nom origen català, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.20.1. Dades

An.to.ni/ò.ni.a > To.ni/Tò.ni.a [ˈtɔnjə], Cris.tò.fol > Tò.fol [ˈtɔful], Es.pe.ran.ça > Es.pe.ran.ce.ta > Ce.ta [ˈsətə], Fran.ci.na > Ci.na [sínɛ], Fran.cis.ca > Sis.ca [sískɛ], Ig.na.si > Na.si [nási], I.sa.ï.es > I.es [íəs], Ma.ri.a > Mi.a [míɛ], O.no.fre > No.fre [ˈnɔfrɛ], Pa.trí.ci.a > Trí.ci.a [trísjɛ], Ro.sa.li.a > Li.a [líɛ], Úr.su.la > U.la [úɛ]

7.20.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Totes les formes d'aquest grup es corresponen amb el troqueu bisil·làbic bimoraic. Destaquen els casos *U.la* i *Mi.a*, que es formen de la mateixa manera que *Te.sa*: s'agafa la primera síl·laba tònica del mot d'origen i la darrera, aconseguint així un major grau d'adequació amb la condició de fidelitat.

7.21) Nom origen català, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a mots aguts

7.21.1. Dades

A.gus.tí > Gus.tí [gustí], Bar.to.meu > To.meu, Meu, Cris.tò.fol > Ful [fúl] (també *Fu.let* [fu'lət], amb canvi morfològic), Da.mi.à > Mi.à [miá], Fran.cesc > Cesc [ˈsɛsk], Gi.bet > Bet [ˈbɛt], I.sa.bel > Bel [bél], Jo.an > Jan [zán], Mi.quel > Quel [ˈkɛl], Mo.i.sès [mojˈzɛs] > Sès [ˈzɛs], Ni.co.lau > Co.lau [kuláw], Ra.fel > Fel [ˈfɛl], Ra.mon > Mon [món], Sa.mu.el > Mu.el [muˈel/'mwɛl], Se.bas.ti.à > Ti.à [tiá]

7.21.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Meu*, *Quel*, *Fel*, *Cesc*, *Sès* [ˈzɛs], *Bel*, *Bet*, *Jan*, *Mon*, i *Ful* són troqueus monosil·làbics bimoraics. Les formes *Mi.à*, *Ti.à* i *Mu.el* entren en aquest grup si es considera que ha actuat un procés d'aproximantització, que converteix les dues vocals en diftong. Per contra, si aquesta

aproximantització no es produeix, són iambes, igual que *To.meu*, *Co.lau* i *Gus.tí*. En la forma *Jan*, més que un procés d'hipocoritzaió s'ha produït un procés d'elisió vocàlica: la vocal tònica de la seqüència, la *a*, ha assimilat la vocal àtona, la *o*.

7.22) Nom origen català, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.22.1. Dades

Bar.to.meu > Bar.to [bártu], Cris.tò.fol > Tò.fol > To ['tɔ], Jo.a.na > Ju [ʒu], Jú.li.a > Jul [ʒul], Ju.li [ʒúli], Lau.ra > Lau [láu], Llo.renç > Llur [lur], Ma.ci.à > Ma.ci [mási], Mar.ga.ri.ta > Mar.ga [márgɛ], Neus > Ne [né], Se.bas.ti.à > Se.bas ['səβəs/'sɛβəs],

7.22.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Els hipocorístics *Jul*, *Lau* i *Llur* són troqueus monosil·làbics bimoraics. Tots els altres casos són troqueus bisil·làbics bimoraics.
- En el cas de *Jul* destaca la resolució de la coda complexa CS amb el truncament per l'esquerra: s'agafa tot el material fònic de la primera síl·laba i només la primera consonant de la segona, evitant així l'obertura marcada. A *Ju.li* també es resol aquesta obertura, però amb la dissolució del diftong final [ja], és a dir, eliminant el context que causava l'aproximantització de la vocal *i*. D'aquesta manera també és possible mantenir la *-i* en posició final.

7.23) Cognoms castellans, sense catalanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.23.1. Dades

Fe.li.pe > Fí.lip [fílip]

7.23.1. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- L'equivalència entre el nom castellà *Fe.li.pe* i el nom anglès *Phi.lip* és l'origen del canvi fonètic que experimenta aquest cognom castellà.

7.24) Cognoms castellans, sense catalanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.24.1. Dades

Fe.li.pe [felípe] > ['fel]

7.24.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

Es crea un troqueu monosil·làbic bimoraic.

7.25) Cognoms castellans, amb catalanització, sense canvi, truncament per l'esquerra

7.25.1. Dades

Fe.li.pe [felípe] > ['fel]

7.25.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

Es forma un troqueu monosil·làbic bimoraic, en aquest cas, però, no s'adapta la fonètica al sistema castellà.

7.26) Cognoms castellans, amb catalanització, sense canvi, truncament per l'esquerra que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.26.1. Dades

Ca.rre.te.ro [kərətéru] > Te.ro [téru]

7.26.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

Es forma un troqueu bisil·làbic bimoraic que, com hem vist en la gran majoria de formes comentades, respecta l'estructura mètrica del mot d'origen: (Car-re)(te-ro).

7.27) Cognoms catalans, amb castellanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.27.1. Dades

Go.ña.lons [gɔɲəlóns] > Go.ñi [góɲi], Go.ño [góɲo]

7.27.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Es formen troqueus bisil·làbics bimoraics. En el primer cas s'introdueix la terminació afectiva *-i*. En el segon cas es reduplica la vocal tònica de la primera síl·laba a la segona. Aquesta forma era usada en un to molt humorístic i una mica grotesc, l'harmonia vocàlica que s'aconsegueix amb la

reduplicació permet transmetre aquestes qualitats.

7.28) Cognoms catalans, amb castellanització, sense canvi, truncament per l'esquerra

7.28.1. Dades

A.met.ller [əməllé] > A.me [áme], Ar.guim.bau [árgimbáw] > Ar.guim [árgim], Ar.gui [árgi], Bar.ber [bərbé] > Bár.ber [bárber], Ca.rre.res [kərérəs] > Ca.rre [káre], Ca.sas.no.vas > Ca.sas [kásas], Ge.nes.tar > Ge.ne [xéne], Ge.nes [xénes], Go.ña.lons [gɔnəlóns] > Go.ña [Gója], Mas.ca.ró [məskəró] > Mas.ca [máska] / ['məskə], Ma.ssa.net [məsənət] > Ma.ssa [mása], Pa.lli.sser [pəlisé] > Pa.lli [páli/pəli], Pe.le.grí [pələgrí] > Pe.le [péle], Rot.ger > Ro.ger [roxér], Rot.ger [rudzé] > Ró.ger [rózer], San.sa.lo.ni [sənsə'lóni] > San.sa [sánsa/sənsə], Tal.ta.vull [təltəvúλ] > Tal.ta [tálta/'təltə]

7.28.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Totes les formes es corresponen amb el troqueu bisil·làbic bimoraic. En tots els casos s'adapta la fonètica castellana menys a *San.sa.lo.ni* > *San.sa* ['sənsə], *Tal.ta* ['təltə], *Pa.lli* ['pəli], *Mas.ca* ['məskə].
- La forma *Ro.ger* [roxér] no està hipocoritzada, però és una mostra més que el canvi de sistema fonètic és un recurs més d'afectivitat, en aquest cas, de to humorístic.

7.29) Cognoms catalans, amb castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.29.1. Dades

Vi.lla.lon.ga > Llon.ga [λόηγα/λόηγε]

7.29.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Es forma un troqueu bisil·làbic bimoraic, la palatalització de la lateral alveolar es deu a la necessitat de corregir l'obertura sil·làbica marcada que suposa la lateral alveolar.

7.30) Cognoms catalans, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta

que donen lloc a mots aguts

7.30.1. Dades

Ro.sse.lló > Ru.ssó [rusó]

7.30.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- La hipocorització es produeix amb el manteniment del primer peu mètric trocaic monosil·làbic (*Rus*) i l'última vocal de la paraula, que correspon a la síl·laba forta del segon peu mètric iàmbic (*selló*). De nou tornem a veure que es mantenen els elements perifèrics dels noms d'origen, com en *U.la* o *Te.ssa*. Aquest cas és una prova que sens dubte els elements inicials i els finals del mot tenen un valor distintiu i que configuren la identitat del nom; conservar-los, per tant, és seguir la condició de fidelitat que sempre és present en els processos d'hipocorització i que sovint entra en conflicte amb l'aplicació de la condició de màxima senzillesa en la forma.

7.31) Cognoms catalans, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.31.1. Dades

Go.mi.la > Go.mi / Gu.mi [gómi/gúmi], Mas.ca.ró > Mas [más], Riu.da.vets > Riu.da [ríw'ðε],
Vi.la.lon.ga > Vi.lla [vílɔ]

7.31.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Go.mi*, *Gu.mi*, *Vi.lla* [amb neutra] i *Riu.da* [amb oberta] formen troqueus bisil·làbics bimoraics. La forma *Mas* es correspon amb un troqueu monosil·làbic bimoraic. En tots els casos s'ha assimilat el sistema fonètic castellà menys a *Gu.mi*, que conserva en posició tònica la reducció vocàlica que es produeix en la pronúncia del cognom *Go.mi.la*, i la forma *Vi.lla*, que es va registrar a Ciutadella i manté, com és usual en aquesta localitat, la seva neutra distintiva.

7.32) Cognoms catalans, amb castellanització, sense canvi, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.32.1. Dades

San.sa.lo.ni > Lo.ni [lóni]

7.32.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- El truncament pren el troqueu moraic de dues síl·labes lleugeres que conforma la base mètrica del nom.

7.33. Hipocorístics trisil·làbics i noms compostos

7.32.1. Dades

Jo.sé Ma.nuel > Jo.se.ma [xoséma], Jo.sé Luís > Jo.se.lu [xosélu], Se.lu [sélu], Jo.sep Lluís > Bis [bís], Jo.sé Ma.rí.a > Ché Ma.ri [tjémári] Jo.sé Mi.guel > Jo.se.mi [xosémi], Juan An.to.nio > Jua.nan [xwánan], Juan Ber.nar.do > Ju.ber [xúβer], Juan Car.los > Juan.ca [xwáŋka], Juan.car [xwáŋkar], Juan Fran.cis.co > Juan.fra [xwánfra], Juan.fran [xwánfran], Juan Jo.sé > Juan.jo [xwáŋxo], Juan Luís > Juan.lu [xwánlu], Juan Mi.guel > Juan.mi [xwámmi], Juan Ma.nuel > Juan.ma [xwámma], Juan Pe.dro > Juan.pe [xwámpe], Juan Ra.món > Juan.ra [xwánra], Luís Mar.tín > Luis.ma [lwísmá], Ma.rí.a del Car.men > Ma.ri.car.men [márikármén] > Ma.men [mámen], May.ca [májka], Ma.rí.a Do.lo.res > Mariloli [márilóli] > Mariló [máriló], Ma.rí.a I.sa.bel > Ma.ri.sa [marísa], Ma.rí.a Je.sús > Ma.rí.je [maríxe], Ma.rí.a Jo.sé > Mariajo [máriáxo], Marisé [márisé], Ma.jo [máxo], Ma.rí.a Lu.i.sa > Ma.lu [málu], Ma.ri.a Te.re.sa > Mai.te [májte], Pe.re Joa.quim > Pe.re.quim [perəkím]

7.33.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- La forma *Ma.ri.sa* s'ha truncat respectant plenament la restricció de fidelitat amb els dos noms. La forma tradicional per truncar per l'esquerra *Ma.rí.a* és *Ma.ri*, mentre que la forma per truncar per l'esquerra *I.sa.bel* és *I.sa*, per tant, es combinen aquests dos truncats. Com que la darrera vocal del primer truncat i la primera del segon són la mateixa, es produeix una fusió vocàlica i el compost resultant és trisil·làbic, tot i que està format subjacentment de dos mots bisil·làbics trocaics.

- Per altra banda, les formes *Jo.se.ma*, *Jo.se.mi*, *Jo.se.lu* segueixen el mateix comportament. El primer nom no es trunca i s'agafa la síl·laba CV d'inici del segon nom i s'ajunta al primer. S'ha de recordar que no es produeix desplaçament accentual perquè els truncats trisil·làbics esdrúixols no

són possibles. En el truncament més típic de *Jo.sé*, *Jo.se*, sí que es produeix desplaçament accentual. Aquest mateix comportament es manté a *Ma.rí.je*.

Tornem a veure com d'aquestes formes realment en pot resultar un truncat que s'adapti als patrons més generals del mot mínim: *Jo.sé Luís* > *Se.lu*. Ens fixem que en aquesta darrera forma es combina el truncament per la dreta, que manté la síl·laba accentuada, amb el truncament per l'esquerra, que manté el principi del nom. De nou podem tornar a aplicar una reflexió semblant a la que s'ha fet a partir de les formes *Trí.ci.a* i *Ti.si*: la condició de fidelitat amb el mot d'origen ocupa una posició bastant alta en mots amb gran material fònic, això causa que d'alguns noms compostos (i també simples) en la forma *Jo.sep Lluís* > *Bis* s'alternen diversos mètodes d'hipocorització. D'entrada, el primer nom del compost es trunca per la dreta, mantenint com sempre el peu del mot base, es reduplica la consonant final per tal d'aconseguir harmonia consonàntica i, finalment, es bilabialitza l'oclusiva dental, quedant la forma *Bep*. El segon nom es trunca per la dreta, mantenint el segment final, que conté l'accent principal del nom d'origen, i aquest segment accentuat s'afegeix a la primera consonant del primer nom, *Bep*. Aquest darrer truncament es produeix per aconseguir respectar al màxim les condicions de simplicitat i de fidelitat: com ja se sap, els principis dels noms tenen molt valor identitari, per tant, després d'haver produït tants canvis en la forma base *Jo.sep Lluís*, era necessari mantenir la percepció de la forma original, que ja s'estava perdent a causa de tantes modificacions.

- En els noms compostos *Juan Carlos* > *Juan.ca*, *Juan.car*, *Juan Fran.cis.co* > *Juan.fra*, *Juan.fran*, *Juan Jo.sé* > *Juan.jo*, *Juan Luís* > *Juan.lu*, *Juan Mi.guel* > *Juan.mi*, *Juan Ma.nuel* > *Juan.ma*, *Juan Pe.dro* > *Juan.pe*, *Juan Ra.món* > *Juan.ra*, *Juan An.to.nio* > *Jua.nan* segueixen el mateix patró que *Jo.sé Luís* > *Jo.se.lu*, *Jo.sé Mi.guel* > *Jo.se.mi*, *Luís Martín* > *Luis.ma* no es creen truncats trisil·làbics a causa del diftong del nom *Juan*, que forma una combinació bisil·làbica trocaica amb la primera síl·laba del segon nom. S'observa, però, que hi ha casos en què es forma la seqüència de dues síl·labes pesants seguides, per la qual cosa costa de determinar si l'accent és a la primera síl·laba o a la segona: *Juan.fran*, *Juan.car*, això no passa en les formes *Juan.fra*, *Juan.ca*, en què la segona síl·laba no té el mateix pes que la primera.

- En els casos *Juan Ber.nar.do* > *Ju.ber*, *Ma.rí.a Jo.sé* > *Ma.jo* [x], *Ma.rí.a del Car.men* > *May.ca*, *Ma.rí.a Lu.i.sa* > *Ma.lu*, *Ma.ri.a Te.re.sa* > *Mai.te* es produeix un doble truncament per l'esquerra, a partir del qual es mantenen les primeres síl·labes dels dos noms, creant un troqueu. En les formes *May.ca* i *Mai.te* es conserva la *i* del nom *Ma.rí.a*. No s'ha de creure que aquest *i* es conserva perquè és la síl·laba tònica del mot d'origen, ja que, com es veu, en la forma final apareix desaccentuada. Aquesta vocal es conserva per tal que dugui a terme una funció de frontera entre els dos noms,

actua de marca per determinar quin segment pertany a cada nom dels dos que componen el mot d'origen. S'entén, per tant, que la vocal *i* es conserva perquè actua de conjunció entre el primer nom i el segon.

- *Ma.ri.car.men* > *Ma.men* es forma un troqueu a través d'un truncament per l'esquerra del mot ja escurçat *Ma.ri* i un truncament per la dreta del segon mot del compost, *Car.men*. De nou, tornem a veure com la pesantor de la segona síl·laba fa difícil de determinar si l'accent és en la primera síl·laba o en la segona.

- En la forma *Jo.sep Lluís* > *Bis* s'alternen diversos mètodes d'hipocorització. D'entrada, el primer nom del compost es trunca per la dreta, mantenint com sempre el peu del mot base, es reduplica la consonant final per tal d'aconseguir harmonia consonàntica i, finalment, es bilabialitza l'oclusiva dental, quedant la forma *Bep*. El segon nom es trunca per la dreta, mantenint el segment final, que conté l'accent principal del nom d'origen, i aquest segment accentuat s'afegeix a la primera consonant del primer nom, *Bep*. Aquest darrer truncament es produeix per aconseguir respectar al màxim les condicions de simplicitat i de fidelitat: com ja se sap, els principis dels noms tenen molt valor identitari, per tant, després d'haver produït tants canvis en la forma base *Jo.sep Lluís*, era necessari mantenir la percepció de la forma original, que ja s'estava perdent a causa de tantes modificacions.

- *Ma.ri.ló* prové de la forma ja escurçada *Ma.ri.lo.li*, per tant, és un hipocorístic d'un hipocorístic. A partir de la forma base, doncs, s'ha aplicat un procés de truncament per l'esquerra que ha eliminat la síl·laba àtona final.

- La forma *Ché Ma.ri* prové de la combinació entre el segment *Ché*, obtingut del truncament per la dreta i la palatalització de la fricativa alveolar de *Jo.sé*, amb el truncament per l'esquerra més típic de *Ma.rí.a*. En aquesta combinació es produeix un xoc accentual que es resol amb la desaccentuació de la primera síl·laba, *Ché*. Es torna a veure en aquest cas que de forma sistemàtica el truncament per la dreta respecta l'accent del mot base; el truncament per l'esquerra, en canvi, amb la voluntat de mantenir els inicis del nom, sacrifica sovint l'accent principal i accentua la nova seqüència obtinguda.

- En la forma *Ma.rí.a Jo.sé* > *Ma.ri.a.jo* es produeix un truncament per l'esquerra sense elisió de material fònic en el primer element. El truncat tradicional de *Jo.sé* és *Jo.se*, amb desplaçament a l'esquerra de l'accent. En aquest compost, però, la síl·laba *jo* queda desaccentuada, i el

desplaçament accentual arriba a la síl·laba següent, que pertany al primer nom, *Ma.rí.a*. A causa de la impossibilitat que hi hagi dos accents principals seguits i que el truncament per l'esquerra segueix aplicant-se, es desplaça l'accent principal de *Ma.rí.a* a la primera síl·laba, intentant reproduir el truncat tradicional *Ma.ri*. Aquest exemple és una prova clara que en els truncats de mots compostos està ben inserida l'estructura quadrisil·làbica trocaica (*Ma.ri.lo.li*, *Ma.ri.car.men*, *Ma.ri.pi.li*, etc.), que s'intenta reproduir fins i tot en contextos que no són favorables. Això demostra també que en la hipocorització dels noms compostos s'intenta mantenir una relació de fidelitat amb els dos noms alhora, de manera que el resultat del procés de truncament encara es pugui relacionar amb els mots d'origen.

- La forma *Ma.ri.sé* s'assoleix a partir de la combinació del truncament per l'esquerra de *Ma.ri* i el truncament per la dreta de *Jo.sé*. Com sempre, el primer desplaça l'accent a inici de mot i el segon respecta l'accent del mot base.

7.34) Noms compostos castellans, sense catalanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.34.1. Dades

Juan Carlos > *Juan.qui* [xwáŋki], *Juan Fran.cisco* > *Juan.fri* [xwámfri] > *Juan.frix* [xwámfriks]

7.34.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- El truncament es produeix de la mateixa manera que en els casos d'aquests noms que no experimenten canvis fonètics. L'única diferència és que en aquestes formes s'ha introduït la vocal final *-i* com a recurs afectiu i, en el cas de *Juan Fran.cisco* > *Juan.fri* > *Juan.frix* [ks], s'ha afegit un segment palatal, que també hem vist que té un valor fonosimbòlic bastant utilitzat en contextos afectius.

7.35) Noms compostos castellans, sense catalanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta, mots aguts

7.35.1. Dades

Ma.rí.a de la Luz > *Luz* [lúθ]

7.35.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Aquest procés de truncament produeix un troqueu monosil·làbic bimoraic. En aquest cas s'ha optat per elidir tots els elements buits del compost i, a més, eliminar el nom principal. La raó d'aquest últim fet és que l'element amb més significat en aquest compost és *Luz*, i no *Ma.rí.a*, ja que fa uns anys eren molt freqüents els noms religiosos d'aquest tipus (*Ma.rí.a del Mar*, *Ma.rí.a de las Vir.tu.des*, *Ma.rí.a de la Fe*), per tant, l'únic factor que els diferenciava era l'atribut final.

Es va comprovar amb tota seguretat que aquests noms de caràcter religiós es van perdre de forma gradual. S'observa un tall molt clar quant a tipus de noms entre les enquestes a generacions més adultes i les realitzades a joves: els primers responien diverses formes escurçades als noms religiosos, mentre que la gran majoria de joves, només de veure'ls, ja asseguraven que no en sabia dir cap hipocorístic.

Aquest canvi s'explica a partir de l'evolució social que s'està produint, en què la religió ja no té tanta presència en la vida de les persones com fa un parell de dècades. Evidentment, aquesta evolució afecta el sistema d'hipocorització, ja que el material d'origen no és el mateix d'unes generacions a unes altres.

7.36) Noms compostos castellans, amb catalanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta, mots aguts

7.36.1. Dades

Ma.rí.a de la Luz > Llum [lúm]

7.36.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- S'ha produït exactament el mateix procés que en l'anterior grup; en aquest cas, però, s'ha assimilat el sistema català.

7.37) Noms compostos catalans, sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.37.1. Dades

Ma.ri.a An.tò.nia > No.na [nóna]

7.37.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Aquest compost no es trunca a partir del conjunt dels dos noms, sinó que només es pren com a mot d'origen el segon, *An.tò.ni.a*. Després d'una assimilació al sistema fonètic castellà, es resol l'obertura complexa CS amb l'eliminació de la S i, finalment, es reduplica la consonant per obtenir una forma amb harmonia consonàntica.

7.38) Noms compostos catalans, sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a mots aguts

7.38.1. Dades

Miquel Àn.gel > *Qued.àn.gel* [kɛðáŋɟɛl], *Maria Jesús* > *Txus* [tʃús]

7.38.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Segurament el canvi [l] – [ɫ] es deu a una voluntat burlesca més que no pas afectiva. El so oclusiu dental és un dels més bàsics en el llenguatge, el lateral alveolar, en canvi, costa més d'introduir en l'inventari fonètic. L'intercanvi entre un so i l'altre en aquest cas es produïa per imitar una pronúncia infantil, que sona estranya si l'utilitza un adult, i aconseguir així un efecte humorístic.

- Finalment, la forma *Txus*, de *Ma.ri.a Je.sús*, no es trunca a partir del mot compost, sinó del segon mot d'aquest compost. S'aplica un truncament per la dreta i se substitueix el so alveolar fricatiu per un de fricatiu palatal. D'aquesta manera no es perd informació del mode d'articulació i, a més, s'aconsegueix respectar la fidelitat amb la forma bàsica gràcies a la semblança entre el so inicial del mot d'origen, fricatiu prepalatal sonor, i el resultant de la palatalització, fricatiu prepalatal sord. La palatalització s'ha aplicat amb aquesta intenció, a més de la típica voluntat afectiva.

7.39) Noms compostos catalans, sense castellanització, sense canvi fonètic

7.39.1. Dades

Pe.re Jo.a.quim > *Pe.re.quim* [pérəkím]

7.39.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- La forma *Pe.re.quim* presenta un truncat encara més reduït d'estructura iàmbica que encara manté

la relació de fidelitat gràcies a la conservació de l'inici del nom: *Pe.quim*. En ambdós casos s'ha combinat un truncament per l'esquerra amb un per la dreta: en el cas de *Perequim* es combinen un troqueu bisil·làbic bimoraic amb un de monosil·làbic bimoraic (*Pe-re*)-(quim); en el segon cas s'agafa la síl·laba CV inicial del nom i s'ajunta a un troqueu monosil·làbic bimoraic *Pe(quim)*.

7.40) Noms comuns en llenguatge dels joves (castellà), sense catalanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.40.1. Dades

co.ca.í.na [kokaína] > c.o.ca, que.ta.mi.na [ketamína] > que.ta [kéta]

7.41) Noms comuns en llenguatge dels joves (castellà), amb catalanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.41.1. Dades

Psi.co.mo.tri.ci.tat [sikumutrisidát] > psi.co [síku]

7.42) Noms comuns en el llenguatge dels joves (català), amb castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.42.1. Dades

as.tro.lo.gi.a > as.tro [astro], bat.xi.l·ler > bat [bát], bi.bli.o.te.ca > bi.bli.o [bíβlio], bi.o.lo.gi.a > bi.o [bío], ca.ta.là > ca.ta [káta], cas.te.llà > cas.te [káste], cos.mo.lo.gi.a > cos.mo [kósmo], es.cla.ta.sang > es.cla.ta [əsklatə], es.cla.ta.sangs > es.cla.tes [əsklátəs], face.book > face [féjs], fi.lo.so.fi.a > fi.lo [fílo], fur.go.ne.ta > fur.go [fúrgo], gim.nàs > gim [ǰím], hos.pi.tal > hospi [óspi], in.tro.duc.ció > in.tro [ínthro], ins.ti.tut > ins.ti [ísti], les.bi.a.na > les.bi [lésbi/lésvi], li.te.ra.tu.ra > li.te [líte], ma.mà > ma [má], ma.te.mà.ti.ques > ma.tes [mátes], ma.ni.fes.ta.ció > ma.ni [máni], na.tu.rals > na.tu [nátu], on.co.lo.gi.a > on.co [ónko], o.fi.ci.na > o.fi [ófi], pas.ta.na.ga > pas.ta [pásta], Play.Sta.tion > Play [pléj], po.lies.por.tiu / po.li.ci.a > po.li [póli], pre.si.dent > pre.si [prési], pro.fe.sor > pro.fe [prófe], re.li.gió > re.li [réli], se.lec.ti.vi.tat > se.le [séle], tec.no.lo.gi.a > tec.no [ténno], ter.mo.di.nà.mi.ca > ter.mo [térmo], tran.quil > tran.qui [tránki], pa.pà > pa [pá], u.ni.ver.si.tat > u.ni [úni], xam.pi.nyons > xam.pis [fámpis]

7.43) Noms comuns en altres generacions (castellà), amb catalanització, sense altres canvis, truncament per l'esquerra

7.43.1. Dades

ma.ri.hua.na [mariywána] > ma.ri.a [məríə]

7.44) Noms comuns en altres generacions (català), amb castellanització, amb altres canvis fonètics, truncament per l'esquerra

7.44.1. Dades

bi.ci.cle.ta > bi.ci [bíʃi], ca.be.za.zo > ca.bi [káβi]

7.45) Noms comuns en altres generacions (català), amb castellanització, sense altres canvis, truncament per l'esquerra

7.45.1. Dades

bi.ci.cle.ta > bi.ci [bísi], bo.lí.graf > bo.li [bóli], ca.be.za.zo > ca.be [káβe], car.dio.lo.gi.a > car.dio [kárdjo], ci.ne.ma > ci.ne [θíne], di.no.sau.re > di.no [díno], fi.sio.te.ra.peu.ta > fi.sio [físjo], fo.to.gra.fia > fo.to [fóto], sa.xò.fon > sa.xo [sákso], mo.to.ci.cle.ta > mo.to [móto], mi.crò.fon > mi.cro [míkro], pe.l·lí.cu.la > pe.li [péli], por.no.gra.fi.a > por.no [pórno], qui.mio.te.rà.pi.a > qui.mio [kímjo], ra.di.o.lo.gi.a > ra.dio [rádjo], su.per.mer.cat > sú.per [súper], xe.les.tre > xe.le [jéle], zoo.lò.gic > zoo [θó]

7.46) Noms comuns en altres generacions (català), sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.46.1. Dades

ma.mà > mai [máj], pa.pà > pai [páj]

7.47) Noms comuns en altres generacions (català), sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.47.1. Dades

gi.ne.bra > gin [ʒín], ma.do.na > ma.dò [mə'dò], ma.má > ma [má], mo.sse.ga.da > mos ['mòs], pa.pà > pa [pá], po.llas.tre > poll [pól]

7.48) Noms comuns en altres generacions (català), sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a mots aguts

7.48.1. Dades

Xu.bec > bec ['bək], xu.be.car > becar [bəká]

7.49) Noms comuns en altres generacions (català), sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta que donen lloc a bisil·làbics paroxítons

7.49.1. Dades

pu.nye.tes > nye.tes ['nətəs], pu.nye.mes > nye.mes ['nəməs]

7.50) Topònims i establiments catalans, amb castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.50.1. Dades

Bi.án [bián] < Bi.el i An.dreu, Ca na Ge.ne.ra < perquè passa de generació en generació, Es Ba.le [əzβále] < Ca.fè Ba.le.ar, Fe.rre.ri.es > Fe.rre [fére], Fey.mar [féjmar] < Fe.brer i Mar.tí, Je.ni [zéni] < Je.sús i Ni.ní, Kol.ser [kólser] < Coll i Se.rra, Lo.ga [lóga] < Lo.ren.zo y Ga.bri.el, Los Cla.veles > Los.cla [lóscla], Mer.ca.dal > Mer.ca [mérka], Poj.an [poxán] < Pons i Ja.ner, Tru.vi [trúvi] < Tru.yol i Vi.la.lon.ga

7.51) Topònims i establiments catalans, sense castellanització, amb canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.51.1. Dades

Lluc.ma.ça.nes > Llu.ma [lúme], Sant Cli.ment > San.cli [sánkli]

7.52) Topònims i establiments catalans, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per l'esquerra

7.52.1. Dades

Ca es Her.ma.nos de la Sa.lle > Càt.ser [kátsər], Ca.la Gal.da.na > Ca.la [kále], Ca las Ma.dres >

Ca.lás [kalás], Ca los Her.ma.nos > Ca.lós [calós], Cas Pe.ri [cas'pəri] < en Pe.ri.co, Ciu.ta.de.lla > Ciu.ta [síwtə/síwtɛ], Es Gu.ru.gú > Es Gu.ru [əzɣúru], es Me.di [əz'mɛði] < Es Me.di.te.rra.ni

7.53) Topònims i establiments catalans, sense castellanització, sense canvi fonètic, truncament per la dreta

7.53.1. Dades

Al.a.ior > Lo [lól]

7.54) Casos d'apòcope i afèresi

7.54.1. Dades

A.ris.tò.te.les > To.te [tóte], Bar.to.lo.mé > To.lo > [tólo] > To.le.te [toléte] / To.li.to [tolíto] / To.lín [tolín], In.ma.cu.la.da > Ma.cu [máku], Mar.ga.ri.ta > Ga.ri [gári]

Generalitzacions descriptives i interpretacions dels grups 40) - 54)

• Els grups 40), 41), 42), 43), 44), 45), 46) i 47) demostren que el sistema més productiu a l'hora d'escurçar noms comuns és el truncament per l'esquerra. Teresa Cabré (2002:909) comenta que “no es pot considerar aquest tipus de truncat tan productiu com l'anterior, perquè cal que la base sigui una forma composta o sigui vista com a tal”.

Realment veiem com en gran part d'aquests casos es compleix el que diu Cabré (2002), però també observem que en molts altres casos la paraula no és composta ni és percebuda com a tal: *Ca.be.za.zo > ca.be*, *li.te.ra.tu.ra > li.te*, *o.fi.ci.na > o.fi*, *hos.pi.tal > hos.pi*, *tran.quil > tran.qui*, *re.li.gió > re.li*, *ca.ta.là > ca.ta*, *gim.nàs > gim*. A més, el fet que aquestes formes s'hagin registrat només entre les generacions més joves pot ser indicador d'un canvi en el sistema d'hipocoritziació: el truncament per l'esquerra s'està convertint en el patró més productiu a l'hora de truncar mots. En les enquestes i els altres mètodes de recopilació s'ha observat certa preferència per part dels joves al truncament per l'esquerra: *u.ni.ver.si.tat > u.ni*, *ins.ti.tut > ins.ti*, *pro.fe.sor > pro.fe*, *ma.ni.fes.ta.ció > ma.ni*, *bat.xi.ller > bat*, *les.bi.a.na > les.bi* [lésbi/lésvi], *fur.go.ne.ta > fur.go*. I casos encara més accentuats: *xam.pi.nyons > Xam.pis*, *es.cla.ta-sangs > es.cla.tes*, en què fins i tot s'ha lexicalitzat l'escurçament i se li apliquen processos de modificació morfològica. El mateix succeeix amb *tran.qui*, *po.li* o *in.tro*.

En l'apartat de topònims també s'observa una tendència al truncament per l'esquerra: *Ca.la Gal.da.na > Ca.la*, *Luc.ma.ça.nes > Llu.ma*, *Sant Cli.ment > Sant.cli*, *Ciu.ta.de.lla > Ciu.ta*,

Fe.rre.ri.es > *Fe.rre*, són casos que en els últims anys s'han fet molt populars i comuns entre els joves. Ara bé, és possible que l'adopció d'aquest sistema d'hipocorització no es degui a una major productivitat interna, sinó a una voluntat de marcar un argot juvenil i així diferenciar-se de la parla dels altres grups generacionals. Aquesta hipòtesi, però, no es pot afirmar de forma segura, ja que no figurava com a objectiu d'aquest treball i, en conseqüència, la recerca que s'ha dut a terme no estava enfocada per extreure conclusions en aquesta línia. Sigui com sigui, la tendència unitària d'aquest truncament és crear troqueus bisil·làbics

- En el grup 47) tornem a trobar formes monosil·làbiques monomoraïques, com *pa* i *ma*. En aquesta ocasió, a diferència dels altres casos, sí que s'usen exclusivament com a vocatius, per la qual cosa es produeix l'allargament compensatori que també ocorre en alguerès. A Mercadal es van recollir les formes *mai* i *pai*, amb la *-i* final afectiva que permet formar un troqueu bimoraic monosil·làbic. S'ha de ressaltar que aquestes formes sí que s'empren en contextos no vocatius; sens dubte això es deu al fet que tenen dues mores pures.

- Els grups 48) i 49) són els únics casos de noms comuns truncats per la dreta que hem trobat. El grup 48) està conformat d'un troqueu monosil·làbic bimoraic i d'un iambe. S'ha d'observar com en aquests casos no s'ha adoptat la fonètica castellana, sense dubte perquè s'aplica el truncament per la dreta, percebut com a català. Al grup 49) es formen troqueus bisil·làbics.

- A 50), 51) i 52) s'observa que la forma general d'escurçar topònims i establiments és el truncament per l'esquerra. En els establiments *Fey.mar* < *Fe.brer* i *Martí*, *Kol.ser* < *Coll* i *Se.rra*, *Tru.vi* < *Tru.yol* i *Vi.lla.lon.ga*, *Lo.ga* < *Lo.ren.zo* y *Ga.bri.el*, *Po.jan* < *Pons* i *Ja.ner*, es *Je.ni* < *Je.sús* i *Ni.ní* i *Bi.án* < *Bi.el* i *An.dreu* es trunca per l'esquerra la primera síl·laba de cada nom i s'ajunten per crear el nom final.

- En el cas de *San.cli* s'ha elidit el so oclusiu sord perquè està enmig dels sons nasal alveolar i oclusiu velar. El contacte resultant forma un grup de gran dificultat articulatòria, per la qual cosa es resol amb la supressió del so intermedi i amb l'assimilació del lloc d'articulació velar en la nasal.

- *Llu.ma* no és que hagi experimentat cap canvi fonètic durant el truncament, sinó ja en el mot d'origen. La seqüència [km], de difícil articulació, es resol amb l'eliminació del so oclusiu velar, com sempre passa en menorquí amb les velars oclusives en posició de coda sil·làbica.

- Si comparem les formes *es Ba.le* [bále] amb les formes *Es Me.di.te.rra.ni* > *Es Me.di* i *Pe.ri.co* >

Es Pe.ri es veu que es diferencien en el fet que el primer assimila la fonètica castellana i els dos següents no: ['mɛði], ['pɛri].

- A *Càt.ser*, *Ca.lós* i *Ca.lás* es produeix un dels fenòmens de truncament més curiosos que s'han trobat fins ara. Així com a *Ma.rí.a de las Virtu.des* s'eliminen els elements buits, en aquests casos es conserven i, a més, a *Ca.lós* i *Ca.lás* s'accentuen i a *Càt.ser* es manté la dissimilació que es produeix sempre en balearic entre sibilant alveolar i vocal. Les formes *Ca.lós* i *Ca.lás* mostren de nou que en menorquí hi ha total vigència d'accentuar clítics i elements buits, característica exclusiva del territori balear.

- El cas d'*A.la.ior* > *Lo* torna a produir un mot monomoraic CV. En aquest cas certament no s'usa només com a vocatiu, sinó com a denominació (general i totalment acceptada i usada per tota l'illa) del poble; de fet, ningú diu *A.la.ior*. S'ha intentat buscar una consonant subjacent en aquest escurçament, però no s'ha pogut trobar cap cas de derivació a partir del truncat: **Lo.renc*, **Lo.ret*. Com en els casos monomoraics a partir de noms propis simples, no sempre es produeix l'allargament compensatori, per tant, és possible que en menorquí s'hagi de considerar no només obrir les fronteres d'hipocoritzaació fins a formes trisil·làbiques, sinó també fins als monosil·làbics monomoraics.

El procés de truncament decideix conservar el segon element inicial del mot per tal de respectar la fidelitat amb el mot d'origen. No és possible conservar el primer so perquè és vocàlic i es formava el diftong *aó*, que presenta una síl·laba sense obertura, condició totalment rebutjada per les restriccions essencials de la teoria de l'optimitat. Amb la consonant lateral alveolar s'aconsegueix l'universal CV.

- Les formes de 54) han experimentat un doble procés d'escurçament: l'afèresi (que tradicionalment ha caracteritzat el castellà) i l'apòcope (que tradicionalment ha caracteritzat el català). Així, doncs, s'eliminen la primera i la darrera síl·laba de cada nom, creant troqueus bisil·làbics bimoraics. A partir de *To.lo* es creen les formes *To.le.te*, *To.li.to* i *To.lín*, de fonètica totalment castellana i amb la inserció dels sufixos diminutius propis del castellà *-ete*, *-ito* i *-ín*, respectivament.

7.55) Canvis fònics i morfològics, noms simples castellans (o altra procedència), sense catalanització, amb canvi fonètic

7.55.1. Dades

Fi.o.nna > Fi.o.nnis [fiónis], Lour.des > Lour.di.tas [lurdítas], Ro.sa.li.a > Ro.sa.lín [rosalín]

7.55.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

• A partir d'aquest grup, es comenten afectònims creats sense escurçament ni reduplicació, només a partir de l'allargament. Així, doncs, les formes que veiem s'han format amb la inserció dels segments morfològics *-ita*, *-ín* i *-is*. En els dos primers casos són sufixos diminutius típics; la forma *-is*, en canvi, tal com deia Francesc de B. Moll (1932), prové de la imitació de les terminacions *-ez*, *-iz* dels cognoms castellans. És rellevant trobar aquestes formes entre els parlants més joves, com n'és el cas, ja que la productivitat d'aquest segment s'ha vist molt reduïda amb la successió de les generacions. En l'època de Borja Moll es trobava en formes com *Fran.cesc* > *Cis.que.tis* > *Que.tis*, *Joan* > *Nan* > *Na.ne.tis* > *Ne.tis*, que en el treball recopilatori van demostrar estar en franca recessió en l'actualitat.

7.56) Canvis fònics i morfològics, noms simples catalans, amb castellanització, amb canvi fonètic

7.56.1. Dades

À.gue.da [áγəðə] > A.gue.di.ta [əγəðítə] > Gue.di.ta [γəðítə], Àn.gel > An.gé.li.cus [aɲzélíkus], Àn.ge.la > An.ge.li.nes [anxelínes], An.tò.ni.a > To.nyi.ta [tonítə]/ [tuñítə], Fran.cesc > Fran.cis.can.do [frənsiskáɲdu], I.sa.bel > Bel > Be.li.ta [belíta], Jo.sep > Jo.se.pan.do [zuzəpáɲdu] / Bep > Be.pis > Be.pan.do > Be.po.tis > Be.pe.tis [bə'pətis], Jo.sep > Pe.pín [pepín], Jo.sep > Jo.se.po.tis > Jo.se.pe.tis, Jo.sep > Pe.pe [pépe] > Pe.pe.lín [pepelín], Lau.ra > Lau.ri.ta [láwríta], Mag.da.le.na > Mag.da > Man.da [mánda] > Man.di.ta [mandíta], Marc > Mar.cus [márkus], Mi.quel > Quel > Que.ran.do [keráɲdu], Mi.quel > Mi.que.lan.do [mikəlanɲdu], Nú.ri.a > Nu.ri.a.les [nurjáles], Pau.la > Pau.li.na [pəwlíne], Pe.re > Pe.ri.qui.to [pərikítu], Pe.re > Pe.ri.co [pəríku] > Pe.ri.càs [pərikás] > Pe.ri.ca.sso [pərikásu], Pi.lar > Pi.la.rín [pilarín], Ra.mon > Ra.mon.cio [rəmonsju], Te.re.sa > Te.re.san.da [tərazánde] / Te.re.si.nya [tərazíɲe], Úr.su.la > Ur.su.lan.da / Ur.su.li.nya

7.56.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

• La seqüència *Jo.sep* > *Bep* > *Be.pis* > *Be.pan.do* > *Be.po.tis* > *Be.pe.tis* parteix del mot agut *Bep* (tradicional menorquí), creat a partir del truncament per la dreta de *Jo.sep*. A partir d'aquí es produeixen successius allargaments amb diversos sufixos: en el cas de *Be.pis*, només s'ha inserit el sufix *-is*. En el cas de *Be.pan.do* (igual que a *Fran.cesc* > *Fran.cis.can.do* [frənsiskáɲdu], a *Te.re.sa* >

Te.re.san.da, a *Úr.su.la* > *Ur.su.lan.da* i a *Mi.quel* > *Mi.que.lan.do* [u]) s'ha afegit la terminació *-ando*, corresponent al morf de gerundi castellà però adaptat a la fonètica catalana. Aquest sufix sempre s'afegeix per indicar un significat d'*entremaliat*, de *llest* i *belluguet*. Veiem, doncs, que s'ha utilitzat el morf de gerundi, que du implícit una noció de moviment, per expressar les característiques que s'han exposat anteriorment.

- El pas al sistema fonètic castellà i l'alternança lateral alveolar – ròtica bategant que es produeix a *Quel* > *Que.rando* [kerándo] serveixen per intensificar encara més la noció expressada amb la terminació *-ando*, així com per individualitzar més un suposat caràcter particular i distintiu de la persona a qui se li assigna aquesta denominació. El pas al sistema fonètic castellà també compleix el mateix propòsit. El canvi de [l] a [r] permet ressaltar la forma resultant i, a més, mantenir la informació de lloc d'articulació alveolar.
- Les formes *Be.po.tis* > *Be.pe.tis* (en clara recessió i poca freqüència d'ús) són la prova que els casos recollits per Francesc de Borja Moll encara romanen vius. Es produeix el truncament per la dreta, amb el manteniment del peu bimoraic *Bep* i s'afegeixen de forma consecutiva els sufixos *-ot* o *-et* i el sufix *-is*.
- En la seqüència *À.gue.da* [áyəðə] > *A.gue.di.ta* [əγədíτə] > *Gue.di.ta* [γədíτə] simplement s'afegeix el sufix diminutiu castellà *-ita* al nom català. La introducció d'un segment morfològic castellà no influeix a l'assimilació del sistema fonètic, que conserva plenament la realització menorquina. El truncament, en aquest cas, es limita a suprimir la primera síl·laba del mot d'origen, que conté només una vocal.
- Altres formes que introdueixen sufixos diminutius són *Àn.ge.la* > *An.ge.li.nes* [anxelínes], *Lau.ra* > *Lau.ri.ta* [láwríta], *Te.re.sa* > *Te.re.si.nya*, *Úr.su.la* > *Ur.su.li.nya*, *Mag.da.le.na* > *Man.da* > *Man.di.ta*, *Jo.sep* > *Pe.pín*, *Pe.pe.lín*, *Pau.la* > *Pau.li.na*, *An.tò.ni.a* > *To.nyi.ta* [o]/ [u], *Pi.lar* > *Pi.la.rín* [pilarín], *Bel* > *Be.li.ta* [belíta]. Els casos *An.ge.li.nes* [anxelínes], *Lau.ri.ta* [láwríta], *Man.di.ta*, *Pe.pín*, *To.nyi.ta* [o], *Pi.la.rín* [pilarín] i *Be.li.ta* [belíta] són els que han assimilat la fonètica castellana, tot i que a *Tonyita* es va observar que la majoria de parlants alternaven entre la fonètica castellana i la catalana, amb reducció vocàlica completa [tunjíte/ə]. La diferència entre el sufix *-ina* i *-ines* és l'afegiment en la segona forma del morf de plural, que ja hem dit que també se li atribueix un valor diminutiu i afectiu.
- També és interessant el canvi de *Mag.da* a *Man.da*. Com ja s'ha dit en altres ocasions, el contacte

consonàntic *gd* reuneix unes característiques articulatòries que resulten difícils de realitzar. Amb la intenció de resoldre aquest contacte, en la majoria de vegades el menorquí opta per l'assimilació regressiva de velar a dental [gd] > [dd]; aquest cas, però, mostra que hi ha una segona solució d'aquest grup consonàntic: es canvia el so velar oclusiu pel nasal alveolar, que assimila el punt d'articulació dental. La forma *Man.di.ta* s'ha creat a partir de l'afegiment del sufix diminutiu *-ita*.

- El cas *Marc* > *Mar.cus* presenta la terminació *-us* que ja ha aparegut en altres ocasions; en aquest nom en concret, però, es creu bastant més probable que s'hagi produït el canvi d'un nom a l'altre per influència del nom anglès *Mar.cus*, equivalent a *Marc*.

- L'evolució de *Pe.re* > *Pe.ri.co* [pe'riku] > *Pe.ri.càs* > *Pe.ri.ca.sso* també s'explica per l'allargament a través dels sufixos *-ico*, *-às* i *asso*. El primer és un sufix diminutiu provinent del castellà, tot i que s'ha adaptat perfectament al sistema català i ja no es percep com a forma castellana. El sufix augmentatiu *-às*, propi del català, alterna molt sovint amb el sufix equivalent en castellà, però també adaptat totalment al sistema català, *-asso* [ásu].

- Les formes *Nu.ri.a.les* i *Ra.mon.ciu* s'han assolit amb l'afegiment dels sufixos castellans *-ales* i *-cio* [sjú]. Quant a la terminació *-ales*, Lang (1992:162) l'engloba dins una llista de sufixos pejoratiu-humorístics i diu que l'ús d'aquesta terminació pertany al llenguatge col·loquial, a la joventut i al periodisme satíric. Així mateix, es basa en unes afirmacions de Seco, que considera també aquest sufix com a “marcadament popular que expressa sempre una actitud humorística, de burla o d'atenuació” i admet també que és de productivitat molt limitada i que es forma sobre bases adjectivals. La majoria d'aquestes consideracions concorden amb *Nu.ri.a.les*, ja que la forma apareix sempre en contextos totalment col·loquials i amb una clara intenció humorística (no despectiva ni atenuant). La novetat del nostre cas és que s'ha agafat un sufix (amb totes les implicacions semàntiques que implica aquest sufix) usat normalment en adjectius i s'ha aplicat a una base nominal. La terminació *-cio* també té un origen col·loquial i popular i s'utilitza amb unes finalitats semblants que *-ales*.

Un dels trets en comú dels sufixos humorístics és que estan formats per unes seqüències de sons poc freqüents en el llenguatge quotidià (alguns exemples catalans: *-errot*, *-ul·lo*; alguns exemples castellans: *-uno*, *-orio*). Justament aquest ús poc freqüent i aquestes seqüències insòlites són els elements que marquen el distanciament de l'ús corrent del llenguatge i simbolitzen i transmeten la noció d'humor. Els sufixos *-ales* i *-cio* responen perfectament a aquesta descripció.

7.57) Canvis fònics i morfològics, noms simples catalans, sense castellanització, amb canvi

7.57.1. Dades

Àn.gela > An.ge.le.ta [əŋzə'lətə] / An.ge.lo.tis [əŋzə'lətis], An.na > An.ni.ta [ənnitə], Fran.cesc > Xi.cu.li.nus [ʃikulínus], Jau.me > Jau.met [zəw'mət/zəw'met], Jau.mot [zəw'mət], Lí.di.a > Li.di.e.ta [li'djətə/li'djətə], Ma.ri.a > Ma.ri.o.nxes [məriójəs], Mar.tí > Mar.ti.net [məti'nət], Mar.ti.not [məti'nət], Neus > Ne.ue.tes [nə'wətəs], Se.bas.ti.à > Ti.à > Ti.a.not [tjə'nət] / Ti.a.net [tjə'nət], Te.re.sa > Te.re.se.ta, Te.re.sa > Te.re.so.na [tərazónə], Te.re.si.l·la [tərazílle], Tre.só [trəzó], Úr.su.la > Ur.su.le.ta [ursu'lətə], Xa.vier > Xa.vie.ret [ʃəvjə'rət]

7.57.2. Generalitzacions descriptives i interpretacions

- Les formes *Te.re.sa > Te.re.se.ta, Te.re.so.na, Te.re.si.l·la, Tre.só, Se.bas.ti.à > Ti.à > Ti.a.net* [tjə'nət], *Úr.su.la > Ur.su.le.ta, Xa.vier > Xa.vie.ret, Neus > Ne.ue.tes, An.na > An.ni.ta* [ənnitə], *Jau.me > Jau.met, Se.bas.ti.à > Ti.à, Lí.di.a > Li.die.ta, Mar.tí > Mar.ti.net, Àn.ge.la > An.ge.le.ta* [əŋzə'lətə] han experimentat un allargament per mitjà dels sufixos diminutius *-ó, -et, -ita* i *-il·la*.
- La forma *An.na > An.ni.ta* [ənnitə], en què es produeix un manteniment del sistema fonètic català a pesar de la introducció del sufix castellà *i*, a més, s'hi aplica la reducció vocàlica de forma completa. A *Neus > Ne.ue.tes* s'ha suprimit la *-s* final del mot d'origen, que s'identificava amb el morf de plural, i s'ha inclòs en el sufix *-eta*, mantenint així el valor de plural que expressa el mot d'origen i evitant alhora una [z] (situada entre un diftong i una vocal) que hauria complicat l'elocució i la pronúncia del mot resultant.
- La terminació *-inya* és una imitació del sufix diminutiu portuguès *-inho/a*, molt freqüent en noms i cognoms de Portugal i Brasil.
- En la forma *Tre.só* s'ha produït l'elisió de la vocal neutra àtona situada entre consonants. Sens dubte aquest canvi es justifica per una intenció d'afavorir una elocució més ràpida i adequada a l'ús col·loquial i quotidià de la llengua.
- Els casos *Ti.a.not* [tjə'nət], *Jau.mot* i *Mar.ti.not* s'han format amb el sufix augmentatiu *-ot*.
- La forma *Xi.cu.li.nus* s'ha creat a partir del truncament per la dreta del nom *Fran.cesc > Xec*, que s'adequa al darrer peu del mot d'origen. Amb la intenció de relacionar-se amb l'adjectiu *xic*, es produeix la inflexió de [e] a [i], afavorida per la presència propera de la palatal. A continuació, s'afegeix el sufix diminutiu *olí /ulín/* per encara remarcar més la relació amb l'adjectiu *xic* i,

finalment, s'insereix la terminació *-us*, amb la *-u* fonosimbòlica que s'ha esmentat en anteriors ocasions.

• La forma *Te.re.si.l·la* ha inserit en l'arrel el sufix diminutiu *-il·la*. Aquest segment morfològic no és gaire habitual en el llenguatge diari, si busquem paraules que l'utilitzin trobem el substantiu *xitxarel·lo*, que du implícit el significat de *petit, feble*. El DCVB explica que l'origen d'aquest mot sembla ser italià: «Etim.: sembla venir de l'italià *cecere*, 'cigronet', 'pedreta semblant a un cigró'». Aquesta paraula ens mostra la terminació *-ello*, que, tal com hem pogut comprovar, en italià s'usa com a sufix diminutiu: *albero-alberello, asino-asinello, fiume-fiumicello, vento-venticello, prato-praticello, sole-solicello*. Ens sembla plausible afirmar que aquest sufix es va adoptar de l'italià i es va assimilar plenament a la fonètica catalana, creant així el sufix *-el·lo* i també la forma femenina *-il·la*. El canvi de *e* a *i* es justifica pel valor fonosimbòlic que se li atribueix a la vocal *i* i per la inflexió causada per la fricativa prepalatal provinent de l'italià: *-cello* [tʃéllɔ].

Referències bibliogràfiques

- CABRÉ MONNÉ, Teresa (1993). *Estructura gramatical i lexicó: el mot mínim català*. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona.
Disponible en línia: <http://traces.uab.cat/record/29232?ln=en>.
- CABRÉ MONNÉ, Teresa (1994). *Minimality in the Catalan Truncation Process*. *Catalan Working Papers in Linguistics (CalWPL)*, 4.1 (1994): pàg. 1-21.
Disponible en línia: <https://ddd.uab.cat/pub/cwpil/1132256Xv4n1p1.pdf>.
- CABRÉ MONNÉ, Teresa (1996). «Fenòmens lingüístics dependents de l'estructura prosòdica». Dins *Actes del desè col·loqui internacional de llengua i literatura catalanes, III*: pàg. 185-194. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CABRÉ MONNÉ, Teresa (2002). «Altres sistemes de formació de mots». Dins SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, II, pàg. 891-930.
- CABRÉ MONNÉ, Teresa; VANRELL, Maria del Mar (2011). «Entonació vocativa i mot mínim en alguerès». Dins: LLORET, Maria-Rosa; PONS-MOLL, Clàudia (ed.), *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català*, pàg. 501-520. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana «Symposia Philologica», 21.
- DOLS-SALAS, Nicolau A. (2002). «Fenòmens en grups consonàntics». Dins SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, II, pàg. 321-343.

- JANER MARTÍ, Joan (2010). *Mals noms i sobrenoms de Ferreries. Quaderns de Folklore*, núm. 91.
- LANG, Mervyn F. (1992). *Formación de palabras en español: morfología derivativa productiva en el léxico moderno*. Madrid: Cátedra.
- MASCARÓ PONS, Jaume. *Els malnoms de Ciutadella. Quaderns de Folklore*, núm 9.
- MOLL, Francesc de B. (1932). «Estudi fonètic i lexical del dialecte de Ciutadella», *Miscel·lània Alcover*, pàg. 397-460. Reeditat a *Randa*, 8, pàg. 5-48.
- MORENO FERNÁNDEZ, Francisco (2005). *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje*. Barcelona: Ariel.
- PONS-MOLL, Clàudia (2003). «Teoria de l'optimitat, processos segmentals i variació dialectal en català». *Zeitschrift für Katalanistik. Revista d'Estudis Catalans*, 16, pàg. 55-76.
Disponible en línia: http://www.romanistik.uni-freiburg.de/pusch/zfk/16/07_Pons_Optimitat.pdf
- PONS-MOLL, Clàudia (2007). *La teoria de l'optimitat. Una introducció aplicada al català de les Illes Balears*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- PONS MOYA, Joan. *Els mals noms i sobrenoms de Sant Lluís. Quaderns de Folklore*, núm. 67.
- RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, Félix (2006). *Estudios de lingüística española: Homenaje a Manuel Seco*. Publicaciones de la Universidad de Alicante.
- RODRÍGUEZ PONCE, María Isabel (2005). *Otros procesos de formación de palabras*. E-EXCELLENCE.
Disponible en línia a: www.liceus.com